

Dr. Renata Salecl
Dr. Metka Mencin Čeplak

Tema
»Ne-zahodni«
svet

narobe.
revija,
kjer je
vse prav.

NOVI VANDALI ZEM...

Sindikat aha

LET THEM EAT LIPSTICK!
SLOVENIJA ZEMLJA MOG SNA.

knj

suck suck

PEACOCK

pedesetne

»Pimp my Narobe,« so se zadržli Sindikalisti ... in mi smo seveda klonili njihovim čarom. Tokrat so pimprili naslovnico Narobe – in nanjo, kakopak, postavili sebe! Sindikatu – pogovor z njimi je na strani 28 in 29 – se zahvaljujemo za izdelavo tokratne naslovnice, k pimpanju revije Narobe pa vabimo tudi druge artistske duše.

Zadnje ...

Lgbt-skupnost v Sloveniji je od srede septembra bogatejša za novo društvo. Skoraj natanko 10 let potem, ko so po zgledu skupine Out in Connecticut ustanovili prvo neformalno lgbt-športno skupino Out in Slovenija, so zdaj njeno delo in obstoj tudi uradno formalizirali. Kot je zapisal predsednik Društva Out in Slovenija Andrej Pišl, sicer član upravnega odbora Evropske gejevske in lezbične športne zveze (EGLSF), bo osamosvojeno »Društvo Out in Slovenija« postopoma tudi uradno prevzelo aktivnosti, ki so od leta 2003 potekale v okviru istoimenske športno-rekreativne sekcije Društva DIH. « Spomnimo, Out in Slovenija od leta 2000 pripravlja številne športne aktivnosti v lgbt-prijaznem in varnem okolju, vključno z udeležbo na mednarodnih športnih igrah EuroGames, Gay Games in Outgames, v okviru Parade ponosa pa so večkrat organizirali tudi mednarodni turnir v bowlingu za geje in lezbijke.

Od aprila naprej v Sloveniji podeljujejo znak »Everywhere«, certifikat družbene odgovornosti, ki označuje varnejša mesta za moške, ki imajo spolne odnose z moškimi. Znak označuje mesta, kjer lahko dobite kondome in lubrikante, informacije o testiranju na HIV in druge spolno prenosljive bolezni in informacije o zdravljenju. V Sloveniji so z znakom »Everywhere« označeni Klub Tiffany, Cafe Open, Klub K4 in Savna Gymnasium. Več informacij o projektu in certifikatu: www.everywhereproject.eu

Generalni sekretar Združenih narodov Ban Ki-moon je 17. septembra pozval vse države k ukinitvi anti-lgbt zakonodaje, ki diskriminira geje in lezbijke. Dodal je, da kulturne razlike ne morejo opravičevati diskriminacije. Ko bi se le njegove besede prijele kakšnega kulturno prikrajšanega voditelja ...

Bolj na tiho, v prijateljskem krogu, sta se poročila nemški zunanji minister Guido Westerwelle (48) in njegov partner Michael Mronz (43). No, samo da se v bistvu nista poročila, pač pa registrirala. Nemčija namreč še vedno ne dovoljuje homoporok. Merklova, za katero dela Guido, o čem takem zagotovo noče niti slišati. Že junija pa sta se poročili islandska premierka Johanna Sigurdardottir in njena partnerka Jonina Leosdottir. In Islandija, kljub svarjenju tistih s križem in mečem v rokah, še vedno stoji. In nič ne zgleđa, da se bo potopila. Life goes on, baby, relax!

Narobe. Revija, kjer je vse prav.
Letnik IV, številka 15
Oktober 2010

ISSN 1854-8474

Urednik: Roman Kuhar
[narobe.urednik@gmail.com]

Sodelovali so: Aleš Zobec, Alma M. Sedlar, Ana M. Sobočan, Anamarija Šporčič – Janis, Andrej Zavrl, Irena Woelle, Katarina Majerhold, Ksenija Zubkovič, Lothar Orel, Luka Pieri, Mihael Topolovec, Mitja Blažič, Nina Hudej, Suzana Tratnik, Tadej Žnidarčič, Veronika Sorokin, Zala Hriberšek
[e-naslovi uredništva na www.narobe.si]

Lektorica: Zala Hriberšek

Urednica fotografije: Nada Žgank
Fotografija na naslovnici: Sindikat

Oblikovanje: Irena Woelle

Izdaja: Društvo informacijski center Legebitra
Trubarjeva 76/a, 1000 Ljubljana

Vodja projekta: Simon Maljevac

Tisk: Tiskarna Pleško

Naklada: 800 izvodov

Revija je izšla ob finančni pomoči ŠOU (Študentska organizacija Univerze v Ljubljani), Urada RS za mladino in Urada za mladino MOL.

[priznanje avtorstva + nekomercialno].

Za *Narobe* ni potrebno plačati.

Naročite si *Narobe* na dom po pošti

www.narobe.si

[rubrika: naročanje]

Narobe na

www.facebook.com

[išči: Revija Narobe]

AJŠA ZA VOLANOM

Maja 1994 je Kea So Joo poslal 1500 pisem pasjim zavetiščem v Ameriki. V pismu, ki je bilo napisano v polomljeni angleščini, je zavetiščem ponudil poslovno sodelovaje: za vsakega nezaželenega psa plača 0,10 dolarja na kilogram. »Zavetišča pobiti tisoče psov, to je drago,« je med drugim pisalo v pismu. »Veliko ljudi radi jesti pse. Mi kupujemo vse pse, velikost in barva ni pomembno. Pes je zdrav za tebe. Vi boste imeli več denarja, boste bolj srečni. Vsi bomo bolj srečni. Psi ne trpijo. Mi jih hitro ubijemo in skuhamo.«

Pismo je, kakopak, naletelo na izjemno ogorčenje. V številnih protestih so ljudje zahtevali, da vlada ukrepa proti tistim, ki v ZDA jedo pse. »Lahko opravičim vašo slabo angleščino,« je zapisal nekdo, »ne morem pa opravičiti vašega krutega posla. Ljudje, kot ste vi, bi morali nazaj tja, od koder ste prišli in tam ostati.«

V zgodbo so seveda vstopili tudi mediji. Na dolgo in široko so pisali o Korejcu in njegovem nesprejemljivem poslu. Nekateri so poročali, da so s cest »izginili večji psi«, zgražali so se nad dejstvom, da Azijci jedo pse in podobno. A zgodba seveda ni bila resnična. Za prevaro je stal ameriški umetnik Joey Skaggs. Nekateri mediji so trdili, da so z Keom govorili osebno, a ta gospod seveda ne obstaja. Skaggs je s potegavščino želel pokazati na ameriški rasizem in na dejstvo, da mediji ne preverjajo svojih zgodb in ne poskušajo priti v ozadje tistega, o čemer poročajo.

V Sloveniji Skaggsa ne potrebujemo (čeprav je pred leti skupaj z Mišem Alkalajem prav tako »nategnil« slovenske novinarje). Po Paradi ponosa so na nekem katoliškem portalu poročali, da so gblt-

organizacije za Parado potrošile 100 000 evrov davkoplačevalskega denarja. Do te številke so prišli tako, da so sešteli finančno vrednost vseh projektov, ki so jih različne gblt-organizacije pridobile na javnih razpisih, in skrajno pametno ugotovili, da je vsak od teh projektov namenjen izključno in samo Paradi ponosa. Kot da organizacije celo leto ne delajo nič drugega, kot čakajo na paradni dan. A nekateri novinarji so informacijo brez preverjanja objavili tudi v svojem mediju. V resnici je budžet za letošnjo Parado znašal 6208 evrov – a kaj, ko ta drobiž v populističnem smislu ni zanimiv ...

Sploh pa – kaj pa bi lahko pričakovali od nasprotnikov Družinskega zakonika, ki se združujejo okrog tega in tudi drugih portalov? Vse bolj jih namreč spoznavam, ko z njimi sedim na sejah Odbora za družino pri drugem branju Družinskega zakonika. Eden med njimi je na zadnji seji dejal, da »družbena praksa držav, ki so za vzor predlagateljem našega družinskega zakonika [...] pozna skupnosti ljudi z živalmi, ki uživajo status partnerja, živali dedujejo po ljudeh in obratno.«

Nisem si mogel kaj, da se ne bi odzval na te traparije in še malo popihal na žerjavico sprijenih fantazij teh nasprotnikov. Priznal sem, da imam doma napisalo oporoko, po kateri po moji smrti avto deduje moja psička Ajša. In naslednje jutro z žalostjo ugotovil, da sta bili njegova in moja izjava osrednji del televizijskega poročila z omenjene seje ... Tako mi zdaj ne preostane drugega, kot da oporoko izpolnim. Z Ajšo sva zaenkrat zvdila skok v avto, do naslednjega božiča pa imava v načrtu – prijem volana z obema tačkama.

ROMAN KUHAR, UREDNIK

Kazalo

- 2 **Novice od tu**
- 3 **Novice od tam**
- Intervju**
- 6 **Dr. Renata Salecl: Ljudi je najbolj groza vprašanja o tem, kakšno življenje imajo**
- 9 **Zgodilo se je pred ...**
- Tema**
- 10 **»Ne-zahodni svet« in homoseksualnost: poskus razumevanja**
- Aids**
- 14 **Pravice tu, pravice zdaj**
- Kolumna**
- 16 **Mitja Blažič: Izstopite iz Rimskokatoliške cerkve**
- 17 **Suzana Tratnik: Stara mama, videla sem črnca**
- Komentar**
- 18 **Nina Hudej: V imenu pomaranče**
- Družina**
- 19 **400 mavričnih balonov**
- Report**
- 20 **Berlin: V iskanju izgubljenega časa**
- 22 **Parada ponosa po pariško**
- Panseksualnost**
- 24 **O l-jih, g-jih, b-jih, t-jih, q-jih in še kom**
- Knjiga**
- 25 **Anja Golob: »Spiš s fantki ali deklicami vpraša Leja«**
- 27 **Slovnica**
- Plošča**
- 28 **Sindikat: Nepresežen vzor**
- Koncert**
- 30 **P!NK – s klicajem.**
- 31 **Adventures of Horny Dyke**
- 32 **Film**
- Slika**
- 34 **George the Cunt in Gilbert the Shit**
- 35 **Slovarček**
- Portret**
- 36 **Francis Bacon**
- 37 **GaysGoGreen**
- Intervju**
- 38 **Metka Mencin Čeplak: Gibanje med optimizmom in pesimizmom**
- 41 **Pet dobrih: Viki Kern**
- Historija**
- 42 **Lezbična ljubezen v Antiki**
- Šport**
- 44 **Dvakrat zlate in bronaste Gay Games 2010**
- 46 **Festival lezbičnega in gejevskega filma**
- 47 **Adventures of Horny Dyke**
- 48 **Dan, ko se je Ljubljana odela v mavrične barve**

Homofobija na vsakem koraku

Na spletni strani Open.si so prvi poročali o novem homofobičnem napadu na lezbijki, ki se je v začetku septembra zgodil v klubu Gromka na Metelkovi. Žrtvi sta poročali, da sta se tik pred napadom objeli in poljubili, nato pa je ena od njiju odšla po pijačo, medtem ko je na drugo začel urinirati neki obritoglavec. Ta mu je nato na glavo zlila pijačo, zaradi česar so jo napadli trije obritoglavci. »Fant, ki je nanjo uriniral, ji je z udarcem s pestjo prebil ustnico in jo udaril v predel očesa, punca, ki je bila z obritoglavcema, pa je izza šanka potegnila litrsko steklenico, jo razbila in s preostalim delom steklenice želela poškodovati tako dekletki kot tudi natakarje, za katere sta se napadeni skrili,« so še zapisali. Čeprav se je na spletni strani nato razvnela razprava, ali je šlo res za napad obritoglavcev, kar sta trdili žrtvi, ali za napad »zgolj pijanih/zadrogiranih kmetavzarjev«, so na incident v javnem pismu opozorile tudi nevladne glbt-organizacije. Med drugim so zapisale, da omenjeni incident ni prvi letos in da »ta skrb zbujujoč trend potrjujejo tudi podatki nevladnih programov za monitoring homofobičnega nasilja. Ti v zadnjih letih kažejo večanje stopnje izkušnje nasilja in diskriminacije na osnovi spolne usmerjenosti predvsem na javnih mestih.« Organizacije hkrati opozarjajo, da »smo v Sloveniji pričali porastu organiziranih oblik neofašizma in neonacizma. Pod krinko domoljubja in svobodnega izražanja 'mnenj' ekstremne desničarske skupine pri nas vse pogosteje z nasiljem razpihujejo narodnostno, rasno, versko in drugo sovraštvo.« Nevladne glbt-organizacije so prepričane, »da razcvet omenje-

Foto: Anja Koletnik

nih sovražnih diskurzov legitimirajo tudi žaljivi in sovražni govor ter nasprotovanje odpravi diskriminacije manjšin v Državnem zboru in največjih verskih institucij pri nas.« Pismo zaključujejo s pozivom mestnim in državnim oblastem, da prepoznajo problem homofobije in da oblikujejo pri-

riboru tudi letos potekala že tradicionalna Akcija strpnosti, tokrat sedma po vrsti. Sodelavke in sodelavci Lingisuma in Društva Parado ponosa so dobrih pet ur mimoidočim delili letake in nudili informacije, povezane z lgbt-skupnostjo, hkrati pa so lahko mimoidoči na stojnici podpisovali tudi peticijo »Za vse družine, za pravice vseh otrok, za človekove pravice«. Prosto voljci so zbrali okrog sto podpisov, akcija pa je potekala, kot se za takšen dogodek spodobi, namreč strpno. Akcijo so leta 2007 pokvarili neznanci, ki so napadli sodelujoče, prevrnili stojnice in grozili z noži, vendar jih policija nikoli ni odkrila. Izgredov in protestov letos tako ni bilo, gospa, ki je prosto voljce ozmerjala z »... da vas ni sram!«, pa naj se resno zamisli o tem, koga bi moralo biti sram in zakaj.

10 let ponosa

Od konca avgusta do sredine septembra je bila v okviru cikla razstav *Obrni pogled* v ljubljanskem KUD-u France Prešeren na ogled dokumentarna razstava z naslovom »10 let ponosa«. Razstava je s fotografijami, z video-posnetki, s plakati, z letaki, s publikacijami in z drugimi predmeti predstavila bogato zgodovino te najpomembnejše javne manifestacije LGBT-ponosa in prizadevanj za enakopravnost in svet brez homofobije. Od junija 2001, ko je varnostnik v enem od ljubljanskih lokalov prepovedal vstop gejema, kar je bil povod za prvo Parado ponosa, t.i. Obvoznico mimo nestrpnosti, pa vse do letošnje parade pod geslom *Dovolj čakanja!* Ljubljana je tako pred desetimi leti postala še ena izmed svetovnih prestolnic, ki s parado ponosa vsako leto obeležujejo dogodke v newyorškem

meren odgovor. No, na odgovor oblasti še vedno čakamo ...

Akcija strpnosti tokrat vredna svojega imena

V tednu pred ljubljansko Parado ponosa je na Grajskem trgu v Ma-

Stonewall Innu, kjer se je začelo moderno gibanje za pravice gejev, lezbijk, biseksualnih in transseksualnih oseb.

A se vi malo hecate?

Foto: Astrid Photography

V medijih je bil, kar ni presenetljivo, povsem spregledan nadvse žaljiv predlog poslanske pobude Vladi RS o organizaciji parade ponosa pastirjev z ovci in kozami. Avtorji tega čudaštva so seveda predstavniki poslanske skupine SNS, podpisnik pa nihče drug kot Zmago Jelinčič. Takole pravijo: »Ob paradi ponosa po ljubljanskih ulicah smo (...) razmišljali o tem, da določene specifično usmerjene skupine nimajo močnosti proklamiranja svojega ponosa, zato predlagamo, naj Vlada RS ob organizacijski pomoči Ministrstva za notranje zadeve pripravi parado ponosa pastirjev z ovci in kozami. Znano je, da se pri nekaterih pastirjih, dalj časa odmaknjenih od stalnih naselbin, razvije poseben, ljubezenski odnos med pastirjem in ovco oziroma pastirjem in kozo.« Zakaj so takšni ekscesi v slovenskem parlamentu dovoljeni in celo videni kot neškodljivi, ko pa bi se morali poslanci vendarle ukvarjati z dobrobitjo naroda, namesto da pod krinko nekakšnega brezpredmetnega burkaštva kažejo svoje sovrastvo do drugačnih?

Družina in spolne identitete po slovensko

Na nacionalni televiziji smo v poletnih mesecih poleg strašansko poučnih narodno-zabavnih oddaj, neskončno dolgih prenosov maš in vznemirljivih ponovitev dokumentarcev o domobranstvu, povojnih pobojih in podobnem lahko spremljali tudi prikupno konservativno oddajo o družini, z zgovornim podnaslovom Klic narave. V njej je nastopila psihologinja dr. Katarina Habe (na sliki), ki se je na vse pretege trudila mladim razložiti vse o »ljubljenju« in privlačnosti nasprotnega spola, kratka omemba homoseksualnosti pa je služila seveda predvsem pojasnjevanju, da nas narava v takšnih primerih očitno ne kliče prav. Nato so nas razveselili še v Polnočnem klubu, kjer je voditelj Zvezdan Martič goste spraševal o tem, ali je oblačenje v žensko kaznivo dejanje. Očitno se od leta 2001, ko so v dokumentarcih na TVS »pride parade« prevajali kot »parada homičev«, ni kaj dosti premaknilo.

NOVICE OD TU STA PRIPRAVILA ANAMARIJA SPORČIČ – JANIS IN ROMAN KUHAR.

Hura za transžupane

Foto: Matito

Po vsej severni polobli so tudi letos poleti potekale parade ponosa in številne sorodne prireditve. Ena najbolj sproščenejših, zabavnih in s politiko in vero neobremenjenih je prav gotovo potekala v islandskem Reykjaviku, kjer je okrog devetdeset tisoč (!) ljudi skozi mestno središče vodil kar sam pred kratkim izvoljeni župan Jon Gnarr (na sliki), ki je sicer komik in oče petih otrok. Število prebivalcev v celotni državi je približno enako kot število prebivalcev Ljubljane, kar organizatorjem naše parade postavlja svojevrsten cilj glede udeležbe v prihodnjih letih. Islandija je leta 2009 z Johanno Sigurdardottir postala prva država z lezbično premierko, letos pa so tudi uzakonili istospolne poroke. »Parada je izjemnega pomena in pokaže, kako srečni in složni so ljudje v Reykjaviku,« je izjavil župan Gnarr, ki je na parado prišel v obleki s cvetličnim vzorcem, z živo rdečimi ustnicami in svetlo lasuljo, v rokah pa je imel pravo pravcato »taško«. Zoran, sprejmete izziv?

Priznanje homofoboma

V bolgarskem Pazardžiku so letos prepovedali javno razkazovanje homoseksualnosti, kar je lokalni tožilec utemeljil z dolgim govorom o »naravnem zakonu« in homoseksualno obnašanje v javnosti označil kot razvratno. Prepoved je bila preklicana po posredovanju Vrhovnega državnega tožilstva v Sofiji, ki je menilo, da je takšen odlok nelegalen in v nasprotju z nacionalnimi in mednarodnimi pravnimi normami. Prepoved je sledila pritožbi glbt-aktivistov na predhodno prepoved parade ponosa, ki so jo sprejele lokalne oblasti. Kljub temu sta omenjeni tožilec, Stefan Yanev, ter pazardžiški župan Todor Popov le dva tedna po razveljavitvi prepovedi prejela priznanje plovdivskega škofa Nikolaja (na sliki), ki ju je pohvalil za »častno podporo krščanskim vrednotam in branjenje ortodoksne morale« ter se nato razgovoril o enotnosti prava, etike in vere. Srednji vek – drugič.

Od besed k dejanjem

Mary Cheney, lezbijka in hčerka bivšega ameriškega podpredsednika Dicka Cheneyja, je v preteklosti večkrat izrazila svojo podporo istospolnim porokam. Enainštiridesetletnica, ki živi s svojo dolgoletno partnerko in z otrokoma v zvezni državi Virginia, pa zadnje čase počne kaj čudne stvari. Aprila

je namreč prispevala 500 dolarjev v sklad Kelly Ayotte, republikanske kandidatke za senatorko, ki pa istospolnim porokam ostro nasprotuje. Ayotte je lansko leto izjavila, da je zanjo prava poroka lahko le med moškim in žensko in da povsem podpira »tradicionalni zakon«. Karkoli že to je.

Pedre pa kar pobiti!

Bivši ruski oligarh in milijarder, danes pa ortodokсни fundamentalist, German Sterligov (na sliki) je med intervjujem na popularni moskovski radijski postaji Ekho Moskvy na vprašanje novinarke, kaj narediti z ateisti, geji in lezbijkami, izjavil, da bi jih morali vse pobiti. Po njegovem naj bi tako zapovedal apostol Pavel. Pojasnil je še, da so zanj božji zakoni nad posvetnimi, ki jih priznava le takrat, ko sovpadajo s tistimi od boga. Pred tem je povedal tudi, da ne bi nikoli, pod nobenim pogo-

jem zaposlil geja ali lezbijke, tudi če bi mu tako narekoval zakon. Sovražni govor so takoj obsodili aktivisti in aktivistke organizacije Člen 282 in proti Sterligovu podali ovadbo zaradi spodbujanja sovraštva in nasilja. »Gospod Sterligov mora razumeti, da živi v sekularni državi 21. stoletja, in ne v fevdalni ureditvi 16. stoletja,« so še zapisali aktivisti, ki se jim bodo v tožbi pridružile tudi druge sorodne organizacije.

Gossip navdušili Križanke

Tik pred Tednom ponosa so v ljubljanskih Križankah zažigali alter-rockerji Gossip, ki so s svojo energično pevko na čelu pripravili res nepozaben koncert. Odlična vokalistka Beth Ditto je med številnimi uspešnicami skupine, kot sta na primer Standing In The Way Of Control ter Heavy Cross, našla čas tudi za govor o istospolnih porokah in posvojitvah istospolnih partnerjev ter zaželela Slovcem vesel gejevski božič. Publika se je na njene besede vsakič odzvala zelo glasno in prav spodbudno je bilo videti takšno množico ljudi, ki tako hrupno podpira boj za enakopravnost gejev, lezbijk, bi- in transseksualcev. Pevka je ves koncert skakala in tekala po odru, večkrat ponovila na novo naučeni slovenski frazi »hvala« ter »lepa si« in zabavala občinstvo tudi z nagajanjem varnostnikom, ki jih je zapeljevanje precej konkretne lezbične gospodične sicer malce zmedlo in so se zato le plaho smehljali. Med zadnjo pesmijo je Beth odšla med publiko in se zelo dolgo sprehajala med poslušalci in poslušalkami, jih objemala in se z njimi fotografirala, po izjemnem koncertu pa je ostala med svojimi oboževalci tako dolgo, da so res vsi dobili

avtogram, objem, fotografijo ali poljub. Izjemen koncert, izjemna energija in izjemen odnos do poslušalstva. Bravo!

Dve s severa

V juliju je Evropsko sodišče za človekove pravice razsodilo v prid P. B. in J. S. proti njuni matični državi Avstriji, ki istospolnim parom do leta 2007 ni omogočala zavarovanja po partnerju oziroma je ta pravica pripadla zgolj tistim istospolnim parom, ki so vzgajali otroka. Sodišče je tako ponovno potrdilo (prvič v primeru Schalk in Kopf proti Avstriji), da istospolna partnerstva spadajo v kontekst »družinskega življenja«, kot ga določa Evropska konvencija o človekovih pravicah.

Tudi iz Nemčije prihajajo spodbudne novice. V obdobju med 2001 in 2008 je moral vdovec po registriranem istospolnem partnerju plačati veliko višji davek na dedščino kot heteroseksualni vdovec. Zdaj pa je vrhovno sodišče razsodilo, da imajo istospolni pari v zvezi z dedovanjem in z njim povezanimi davki enake pravice kot heteroseksualci. Nemčija tako počasi izenačuje položaj isto- in raznospolnih parov, naslednja

stopnja bo verjetno izenačitev davka na dohodek, ki trenutno omogoča le heteroseksualcem, da si davek znižajo s pomočjo združevanja dveh dohodkov v enega v davčni napovedi.

Dve z juga

Moški, ki je na beograjski Adi Ciganliji z nožem napadel in okradel dva nemška državljana, naj bi to storil, ker sta ga »s svojim objemanjem in poljubljanjem na sprehajališču razjezila«. Policisti so Kristijana Živanovića, ki je napad priznal, aretirali na njegovem domu. Kljub temu da je žrtvama odvzel zlati verižici, mobilni telefon in denar, pa naj bi vse to storil, ker ga je motilo dejstvo, da sta geja. Osemnajstletni Dominik Miller je bil v napadu hudo, njegov mladoletni rojak pa lažje ranjen. Zdravniki so nato sporočili, da je Millerjevo stanje stabilno in bo po vsej verjetnosti popolnoma okreval.

Bolj razveseljiva novica pa prihaja od bližnjih sosedov, ki so izdali prvo avtobiografijo istospolno usmerjene osebe na Hrvaškem. Knjiga devetintridesetletnega Roberta Kalapsa Špoljarja ima naslov »Ako ga vidite, recite mu da ga volim«

(Če ga vidite, mu recite, da ga ljubim) in je posvečena njegove-
mu bivšemu partnerju. Kalaps,
sicer igralec, v knjigi uporablja
prava imena, s čimer naj bi ohranil
spomin na razmerje, ki naj bi ga
njegov bivši želel izbrisati. O pri-
čakanem odzivu je povedal:
»Ne razmišljam o tem, ali me
bodo ljudje obsojali. To je moja
zgodba, in vsak ima pravico do
svoje zgodbe.« Pa še res je.

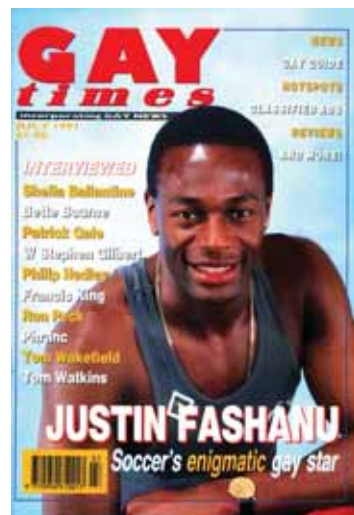
Mladi, transspolni in brez doma

Susi Graf je med letoma 2003 in
2007 posnela dokumentarni film o
mladih transseksualcih, ki živijo
na ulicah New Yorka. »Izgubljeni
v množici« sledi mladostnikom, ki
so se jim starši odpovedali zaradi
njihove drugačnosti in so zato
pristali na ulici. Avtorica skozi
intervjuje z njimi, s socialnimi
delavci in prostovoljci iz neprofi-
tnih organizacij razkriva svet naj-
stnikov, ki so prišli v New York z
željo po sprejetju, tam pa našli le
težko življenje, finančne težave,

prostitucijo, nasilje in lakoto. V
mestu sicer obstaja nekaj zavetišč
za mlade lgbt-je, vendar jih še
zdaleč ni dovolj. Susi je svojim
intervjuvancem sledila tudi po
koncu snemanja: eden je v zaporu,
dva sta mrtva, eden živi srečno
življenje. Ostali? Izgubljeni v
množici.

Fuuuzzbaaaaa

Da nogomet ni samo domena he-
teroseksualcev, vemo že dolgo.
Zdaj pa je profesor Cashmore z
Univerze v Staffordshiru to potr-
dil tudi z raziskavo, ki je pokazala,
da kar četrtnina ljudi, ki so poklic-
no povezani s profesionalnim no-
gometom, osebno pozna vsaj ene-
ga homoseksualnega nogometaša.
Zanimivo pa je, da skoraj osemde-
set odstotkov anketiranih meni, da
bi imeli razkriti geji v nogometu
podoben pozitiven vpliv, kot so
ga imeli črnski nogometaši v
osemdesetih (v športu takrat še
vedno precej rasističnih). V Angli-
ji se do sedaj na vrhuncu kariere ni
razkril še noben profesionalni no-
gometas, po koncu kariere je to
leta 1990 storil le Justin Fashanu
(na sliki na naslovnici reviji Gay

Times), ki se je moral posledično
soočiti tudi s homofobijo v lastni
družini. Vendar pa raziskave kaže-
jo, da je le deset odstotkov nogo-
metnih navdušencev odkrito so-
vražnih do gejev, drugim se precej
bistvena zdi kvaliteta igre. Dve
tretjini vprašanih tudi verjameta,
da se bo nogomet v naslednjih
petih letih pridružil športom (na
primer ragbiju in tenisu), v katerih
so se profesionalci že razkrili.

Upokojenci nič več zapostavljeni

V Edinburgu na Škotskem so se
odločili ovreči mit, da se gejevsko
življenje po tridesetem konča.
Ustanovili so podporno skupino
za starejše geje, lezbijke, biseksu-
alce in transspolne osebe z ime-
nom LGBT Age. Skupina je name-
njena izključno starejšim od pet-
deset let, nudila pa bo informacije,
svetovanje in podporo ter organi-
zirala različne dogodke in izlete.
Sodelovali bodo tudi z drugimi
organizacijami za starejše in jih
osveščali o težavah, ki tarejo sta-
rejše lgbt-je ter poskrbeli, da bodo
prejeli ustrezno oskrbo. Gre za
skupino ljudi, ki se pogosto čutijo
izključene iz z mladostjo obnorele
lgbt-scene in potrebujejo svoj
prostor za druženje in različne
aktivnosti. Bravo!

Južnoameriške homoproke

Po razpravi, ki je v marsičem spo-
minjala na domačo razpravo
okrog predloga novega Družin-
skega zakonika, je Argentina po-
stala še ena država, ki priznava
homoseksualne poroke in pravice
istospolnih parov do posvojitve

otrok. To je s svojim glasom za
zakon dokončno potrdil senat, ki
je zasedal 14 ur. Za zakon je gla-
sovalo 33 poslancev, 27 jih je bilo
proti, trije so se vzdržali. Zakonu
so nasprotovale predvsem Rim-
skokatoliška cerkev in druge ver-
ske skupine. Maria Rachid (na sliki
s partnerko Claudio Castro),
predsednica argentinskega lgbt-
združenja, je ob sprejetju zakona
dejala, da je Argentina postala še
bolj pravična država za vse druž-
ine, ki živijo v njej. Pred spreje-
tjem zakona na nacionalni ravni
so homoseksualne poroke dovo-
ljevali v Buenos Airesu, v Južni
Ameriki pa so istospolne poroke
trenutno priznane le še v Urugva-
ju in nekaterih delih Brazilije, po-
dobna ureditev pa velja tudi v ne-
katerih predelih Mehike.

NOVICE OD TAM JE PRIPRAVILA
ANAMARIJA ŠPORČIČ – JANIS.

KLUB
K4

Roza sobote

20. november
25. december

Ne pozabite tudi na roza nedelje
v tednih, ko ni roza sobot!

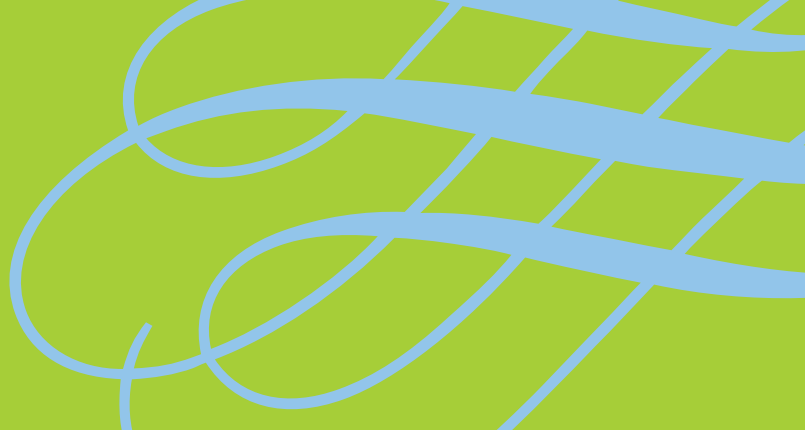

foto Nada Žgank/Memento

SUZANA TRATNIK

INTERVJU Z
DR. RENATO SALECLLjudi je
najbolj groza
vprašanja o
tem, kakšno
življenje
imajo

Prof. dr. Renata Salecl je filozofinja in sociologinja, vodja raziskovalnega programa na Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani ter redna gostujoča profesorica na Cardozo School of Law (New York) in na London School of Economics. Njene knjige so bile objavljene v več tujih jezikih. Pravkar je objavila novo delo *Choice* (Izbira), v katerem analizira zagate sodobne potrošniške družbe.

Kakšni so vaši vtisi iz Avstralije, kjer ste avgusta predstavljali svoje zadnje delo *Choice*?

Avstralija se je izognila ekonomski krizi ali pa je kriza še ni dosegla. Ideja izbire je še vedno zelo prisotna kot izbira potrošnika, pa ne samo izdelkov, ampak tudi življenjskega stila. Pravzaprav je celo življenje zajeto kot projekt. V Avstraliji teče diskusija v tem smislu, zakaj je v trenutku, ko se tudi pri njih zmanjšujejo možnosti izbire na ključnih področjih, kot so zdravstvo, izobraževanje in sama kvaliteta življenja, neka ideologija še tako zelo prisotna.

Tudi tam ugotavljajo, da ima zelo majhen odstotek ljudi možnost poslati otroke na najboljše šole in dobiti najboljše zdravstveno varstvo zanje, kar vse ključno pripomore k temu, da sploh lahko pozneje v življenju izbiraš. Če nimaš dobre izobrazbe in delovnega mesta, potem tudi zdravja ne boš imel. Tako da cel kup stvari sploh ni več stvar izbire. Tudi v Sloveniji ima zelo malo ljudi dejanske možnosti za izbiro kvalitetnega življenja. Ideja kvalitete življenja je vedno vezana na finančna sredstva, na neko zadovoljitev osnovnih potreb.

Pred tem ste objavili delo *O tesnobi*. Ali je razprava o izbiri logično nadaljevanje razprave o tesnobi?

Da. Mene je pri tesnobi zanimalo, zakaj je ljudi najbolj groza vprašanja o tem, kakšno življenje imajo. Na neki način je tesnoba posameznega subjekta v zadnjem stoletju vezana na vprašanje, ali sem jaz oblikovalec svojega življenja, koliko sem odgovoren zanj, do kate mere imam lahko občutke krivde za stvari, ki se mi dogajajo. Vprašanja tesnobe so seveda vezana tudi na varnost, tudi na vprašanje političnega trenutka, ideologije, npr. strahu zaradi ekoloških sprememb, novih ver, vojn, nepravilnosti. To dvoje, kaj je tesnoba kot ideološki konstrukt, in kaj je tesnoba, ki zadeva tebe, se ne pokriva nujno. Ni nujno, da nas je groza prav tistega, o čemer nas prepričujejo mediji ali tudi politika.

V ameriškem filmu *Bombna misija* (*The Hurt Locker*, 2008, r. Kathryn Bigelow) junak demontira bombe v Iraku. Ko se vrne domov in mu v trgovini žena reče, naj vzame muesli s police, začuti tesnobo, ko mora izbirati med nešteti škafli. V naslednjem prizoru je že spet v Iraku, kjer je njegova izbira zelo omejena in dosti nevarnejša. Več ko je izbire, več je stiske in tesnobe?

Predvsem zato, ker se zelo hitro identificiramo s tem, da smo zmožni racionalno izbirati. Zagata je ta, da posameznik ne more racionalno izbirati, večino stvari izbira na nezavedni ravni ali pa se ozira na to, kaj so izbrali drugi ali kaj naj bi bilo družbeno sprejemljivo. Veliko izbir je izsiljenih ali nemogočih. V zadnjih desetih letih je ideologija racionalne izbire, ki je dominirala ekonomsko teorijo, prešla tudi na vsa druga polja našega samorazumevanja. Psihoanaliza je vedno podpirala idejo izbire, vendar je ne jemlje kot racionalno področje. Freud je govoril o *Neurosenwabl*, izbiri nevroze. To ne

pomeni, da racionalno izberemo svojo nevrozo, ampak da nismo predeterminirani ne z družino ne z naravo, da si vedno izberemo svoje simptome in bolečine, čeprav ne na racionalen način. Freud je uporabil ta termin izbi-re zato, da bi poudaril, da je posameznik vsee-no avtor, ne pa samo nekdo, ki je samo odvi-sen od zunanjih vplivov, recimo od narave, družbe, družine. Posameznik najde svoje lastne odgovore, četudi so ti vezani na neke simptome ali travme, ki jih seveda ni racional-no izbiral.

Slišati je, da danes ženske niti niso zatirane, saj naj bi same izbirale svoj videz, obnašanje, odnose, družine in lastno življenje.

Ravno ženske so zelo pod udarom ideologije izbire. Recimo odnos do telesa ali staranja, imeti otroke ali ne, zadovoljstvo na delovnem mestu – danes vse to deluje kot nekaj, kar lahko dejansko izbiramo in predvidimo potek. Zagata posameznika je, da težko živi z nepredvidljivim. Angleška psihoanalitičarka Susie Orbach razlaga, da danes zelo veliko žensk pride v psihoanalizo s seznamom pravih odločitev, ki so jih sprejele v življenju, a so kljub temu nezadovoljne, v bistvu prazne. Sprašujejo se, kje sta tista sreča oziroma nagrada, ki naj bi ju prinesle pravilne izbire. Svojih težav ne izražajo več z obtoževanjem drugih, saj se zavedajo, da so si same kreirale svoje življenje. Delo z njimi se začne šele, ko so to praznino, ki je zelo blizu novi obliki depresije, zmožne formulirati kot frustracijo, kot vprašanje. To je praznina kot popolno izpraznjenje, kjer ni več niti želje.

Homoseksualcem se večkrat očita, da niso objektivno marginalizirani, saj naj bi bila njihova spolna usmerjenost njihova zavestna izbira, za katero torej morajo nositi odgovornost, z njo pa tudi krivdo za morebitne neprijetne družbene posledice. Je takšna zavestna odločitev mogoča?

Tega očitka nisem opazila, lahko pa si predstavljam, da je povezan s tem, da se je v zadnjih letih zelo propagirala metroseksualnost kot nekakšna izbira imidža, ki se poigrava z idejo o biseksualnosti. Ta metroseksualnost je spet produkt potrošniške družbe, s katerim se prodaja *life style*. To je lahko napeljal tudi na to, da se je homoseksualnost dojelo kot izbira. Seveda ne gre za racionalno izbiro, ampak za

to, da je posameznik našel neko formulacijo seksualne želje ali užitka na njemu specifičen način, ki ne sodi v dominantne ideološke heteroseksualne parametre. Jaz bi se tukaj seveda uprla biološki analizi in bi vseeno rekla, da je posameznik subjekt, na razne načine vezan na željo, seksualnost ipd. Tukaj lahko govorimo kvečjemu o izbiri na nezavedni ravni, ne glede na to, ali smo heteroseksualni ali homoseksualni. Nobene od teh dveh izbir ne moremo racionalno nadzorovati. Zanju pa smo odgovorni v tem smislu, da smo dojeti kot subjekti, ne pa kot nekdo, ki je preprosto pod vplivom družine ali narave. Freud je vztrajal pri tem, da je tudi pri nevrozi pomembno ohraniti idejo izbire, kar pomeni, da smo na neki ravni vseeno avtorji svojih zagat, potiskov, nezavednega, vsega tega, kar nas dela individualne, drugačne od drugih.

Po drugi strani so še vedno enako žive razlage o homoseksualnosti kot genetski napaki, hormonskem neravnovesju, posledici slabe vzgoje, psihični motnji itn. Kontradiktornost teh razlag pa ni nikoli problematizirana.

Vedno potrebujemo razlage za soočanje z nečim, kar nam je problematično, česar nas je strah, in da si sploh lahko razložimo, npr., nasilje do drugih, izključevanje. Rasistična, nacionalistična in tudi seksistična izključevanja so se vedno opirala na teorijo. Pri rasizmu smo prvotno biološko teorijo sredi 20. stoletja zamenjali za kulturno teorijo, kar nam je samo omogočilo legitimacijo izključevanja drugih ras. Zdaj se tok spet vrača k biologiji in genetiki. Tudi pri homofobičnem izključevanju se nenehno menjavajo biološke in kulturne razlage. Vse pa služi istim ciljem marginalizacije, drugosti in izključevanja. To je tudi problem soočanja z lastno seksualnostjo – zato pa vidimo takšno nestrpnost prav na področjih, kjer je razmeroma malo homoseksualnosti. Podobno je bil v času 2. svetovne vojne največji porast antisemitizma prav tam, kjer je bilo malo Judov. V Sloveniji je ta problem, da je zelo malo vidnih javnih oseb, ki bi se upale deklarirati kot lezbijke ali geji. Nisem še zasledila, da bi se deklariral kak politik, estradnik ali gospodarstvenik. Današnje identifikacije v razvitih državah vendar močno potekajo s t. i. celebrities, kar delno vpliva na pozitivno družbeno klimo. Dokler pa obstaja ta strah pred razkritjem in, denimo, prikriti poslovni dogovori o »partnerstvu« med moškim in žensko, je to žalosten izraz konservativnosti.

Pri nas se za nekatere javne osebnosti zelo dobro ve, da so homoseksualne, vendar se te same ne izrečejo.

Tovrstne govornice prav nič ne izboljšajo situacije, kvečjemu povečajo strah pred izpostavljanjem.

V razpravi o Družinskem zakoniku se je pokazalo, da se je domnevna liberalnost do homoseksualnosti sesula ob vprašanju posvojitve otrok.

Od vsega začetka podpiram pravico homoseksualcev do posvojitve otrok, prav tako do umetne oploditve. To je pač vprašanje časa, kdaj bo to pri nas sprejeto. Konservativnost naše družbe se je pokazala že ob propadlem zakonu o pravici do oploditve z biomedicinsko pomočjo. Resda pa nove oblike reprodukcije v vsaki družbi povzročajo travme. Pravkar sem bila v Turčiji, kjer so sprejeli kontroverzni zakon o zaščiti turškega gena, ki prepoveduje umetno oplojevanje žensk v tujini, med drugim tudi zato, da se ne bi oplojevale lezbijke. Po eni strani gre za nacionalizem, po drugi za prikrito religiozno nasprotovanje umetni oploditvi, oboje pa je zapakirano v znanstveni jezik o zaščiti genetske strukture, pri čemer noben znanstvenik ne more dokazati drugačnosti turškega gena. Reprodukcijska nikoli ni preprosto biološka, vedno je povezana s kulturnimi normami, z individualnimi in družbenimi fantazmami o pomenu, ki ga imajo za nas otroci, o nadaljevanju vrste itn.

Poseben primer genetskega lastništva otroka se je pokazal v Avstraliji. Pravkar se je končal enoletni sodni proces za lezbični par, in sicer o tem, kdo bo postal stalni skrbnik njenega sina. Gejevski par, ki je sodeloval pri spočetju, je takoj po rojstvu zahteval skrbništvo zanj, ker naj bi bila onadva primernejša vzgojiteljica za fanta. Avstralija je namreč zelo športno usmerjena družba, zelo obsedena z nogometom, in ena od ključnih diskusij na sodišču je bila, da fant potrebuje očeta, torej moško vzgojo, da bi se razvil v pravega, športno na-

ravnane Avstralca. Materi sta sicer ohranili pravico do starševstva, ampak človek si ne bi vnaprej predstavljal debate o tem, ali se bo fant vzgajal v športnika ali ne.

Zanimivo, da se tudi pri gejevskih starših, ki veljajo za nekaj silovito modernega, pojavi tradicionalna trditev, da je fanta treba vzgajati po moško.

Točno to. V omenjenem primeru se je zgodilo celo to, da ko je bil otrok čez vikend pri očeti, sta se do njega vedla popolnoma drugače od mater, še celo drugo ime sta mu dala. Ob takih primerih se lahko odprejo raznovrstne diskusije, denimo, o genetskem lastništvu, po drugi strani pa o kulturi, o moški vzgoji in športu.

V slovenski razpravi o homoseksualnih družinah pa se kaže močna potreba po ohranitvi fantazme o t. i. srečni heteroseksualni družini, ki sicer nikoli ni obstajala.

Družina se je že zelo spremenila. V nasprotovanju gejevskim in lezbičnim družinam se pravzaprav kaže zagata heteroseksualcev s svojimi lastnimi družinami. Vedno teže je oblikovati katero koli stabilno skupnost in jo ohraniti, še posebej po prihodu otrok. Prisila delovnega časa, ukvarjanja s seboj, ideja posameznikovega užitka in sreče – vse to vpliva na to, da ocenjujemo svoje življenje kot nek produkt. Tu je prišlo do največje krize heteroseksualne družine, saj ni več zaveze, ki smo jo poznali od prej, in je bila včasih vezana na ekonomsko nujno. V prejšnjih desetletjih se ljudje niso mogli preprosto ločevati tudi zaradi kulturnih, religioznih in drugih vplivov. V ZDA ugotavljajo, da se število ločitev paradokso povečuje pri revežih, ne pri bogatih. Bogati morda težje razdelijo svoje imetje, verje-

tno pa si tudi prej najdejo pomoč za predelavo frustracij in nezadovoljstva, ki so del ljubezenskega in družinskega življenja. Mislim, da smo v Sloveniji v prehodnem obdobju soočanja s temi spremembami, zelo bolečimi za posameznika, navadno pa jih eksternaliziramo kot preprečevanje pravic nekomu drugemu, kakor da bi homoseksualne družine nekaj odžirale heteroseksualnim, ki so že same precej časa v krizi. Že samo vprašanje otrok je obsežno. Danes želi posameznik imeti čim bolj kvalitativno življenje, ki ga otrok na neki način jemlje. Zdaj so ženske na Švedskem sprožile debato, zakaj se v družbi ne govori o tem, da je materinstvo razmeroma dolgočasno, in zakaj je tabu to, da materinstvo ni samo užitek, saj je polno frustracij, pomanjkanja časa zase, izčrpanosti in podobno, kar se ne sklada z idejo kvalitetnega življenja.

Pri nas močno prevladuje ideja o plemenitem poslanstvu matere. Ob interpelaciji Katarine Kresal je bilo slišati kritiko desnega politika, da ni mati in da zato ni vredna zaupanja in ni prijetna za sodelovanje.

Navadno moški formulirajo to idejo o poslanstvu. Da prepričaš nekoga, da opravlja neplačano delo, ga moraš prepričati, da je njegovo poslanstvo plemenito.

Na okrogli mizi Liberalne akademije ste omenili, da je razprava o homostarših na Zahodu že prevzeta.

Mislila sem na razvite zahodne demokracije, kjer je homoseksualnost še zlasti med izobraženimi ljudmi zelo sprejeta in nekaj vsakdanjega, kar ne sproža občutkov ogroženosti. Veliko razvitih držav je sprejelo tudi ustrezno zakonodajo, ki gejem in lezbijkam omogoča partnerstvo in poroke, kar jim daje občutek varnosti in hkrati omogoča reprodukcijo. Tu v Sloveniji malce zaostajamo. Ta strah pred novim Družinskim zakonikom me zato zelo čudi, ker ne vidim razloga, zakaj se mora s tem razmeroma obrobim problemom ves narod dnevno ukvarjati.

Slišati je bilo tudi trditve politikov, da sprejem takega zakona enostavno ni del kulture slovenskega naroda.

Aha, potem imamo pa podoben problem kot Turki. (Smeh.) Bomo pa morali zaščititi slovenski gen, pa še heteroseksualnost – ali ta morda izumira ali kaj?

Na omenjeni okrogli mizi ste omenili zanimivo zgodbo o dveh otrocih, ki se pogovarjata o številu svojih mater ...

Moj sin je na igrišču v Angliji spoznal deklico, rojeno lezbičnemu paru. Ko jo je vprašal, če ima očeta, mu je odgovorila, da ga seveda ima, tako kot vsak, le da ne živi z njimi. Moj sin ji je odgovoril, da sta potemtakem enaka, saj ima tudi sam očeta, pa ne živimo skupaj. Nakar je

deklica rekla: »Ampak jaz imam pa dve mami.« Sin pa je rekel: »Jaz imam pa tri: imam mamo, babico in varuško.« Deklica pa mu je odvrnila: »Če jih imaš ti tri, jih imam jaz pet, ker imam dve mami, varuško in dve babici.« Nakar sta zaključila, da to sploh ni važno, saj imaš lahko eno mamo, dve, tri ali pa deset. Mislim, da se otroci sami zmenijo. Videla pa sem tudi, da otroci ne opazijo barve kože in se tudi na homoseksualne pare ne odzovejo, dokler jim to ni kulturno posredovano.

Izšla je tudi ponovna dopolnjena izdaja vašega dela *Disciplina kot pogoj svobode*.

V tej knjigi sem se spraševala, kako družba gnete otroke na specifičen način preko šolskega procesa, kako jih ideološko in fizično disciplinira, kako sploh potekata poučevanje in učenje. Že filozofi so dokazovali, da brez discipliniranja ni svobode in kreativnosti. Poskušala sem pokazati, da danes šola deluje kot nekaj, kar naj bi zabavalo. Seveda je tu tudi vprašanje vpliva nove tehnologije na otroke, v kateri so zelo pismeni.

Kaj pripravljate sedaj?

Moje naslednje delo se imenuje *Future Perfect*, kjer izpostavljam to, kako so mitologije, ki se danes vežejo na znanost, precej podobne mitologijam v predmodernih časih, ko smo poskušali odgovarjati na zagate življenja in smrti na način antropoloških mitov. Raziskujem tudi to, kako starši vidijo idealno prihodnost za svojega otroka, hranijo npr. kri iz popkovine. Pokazalo se je, da je že v preteklosti neko plemo v Ugandi ob rojstvu kralja vedno ohranilo tudi popkovino, v kateri naj bi bil skrit brat dvojček, ki bi mu pozneje v težavah dajal moč. Hkrati raziskujem, kako se soočamo s problemom delinkventnosti – velika obsedenost znanosti je, kako bi bilo mogoče predvideti oziroma že danes intervenirati, da v prihodnosti ne bi prišlo do delinkventnosti. Na žalosten način je bila s tem vedno povezana evgenika, po kateri naj bi se rojevala samo »čista« rasa, kar se na neizgovorljiv način pojavlja tudi zdaj. Namesto da bi družba danes revščino reševala na ekonomski način, poskuša znanstveno dognati njeno genetsko osnovo. Raziskujem tudi vprašanje identifikacije, saj me je večno zanimalo, zakaj ljudje sledijo nekim idealom ali idejam, drugim pa ne.

Zgodilo se je pred ...

5. leti

Oktober 2005 je Papež Benedikt XVI. podpisal dokument, ki moškimi, ki so

v zadnjih treh letih živeli aktivno homoseksualno življenje, prepoveduje vstop v duhovniški poklic. Homoseksualci v slovenski RKC se na dokument uradno niso odzvali, aktivisti glbt-gibanja v Sloveniji pa so se ob tem le muzali in spraševali, kako bo Vatikan pri duhovniških kandidatih preverjal homovzdržnost.

10. leti

Oktober 2000 je bila v prostorih ŠOU na Kersnikovi 4 odprta mednarodna regionalna pisarna IGLYO (Mednarodna glbt-mladinska organizacija), ki jo je vodil Miha Lobnik. Od oktobra do konca leta je bila nad vhodom v ŠOU izobešena tudi mavrična zastava, ki pred tem ni še nikoli plapolala nad vrati kakšne institucije v Sloveniji.

15. leti

Novembra 1995 je pri Časopisu za kritiko znanosti izšla prva tematska številka, posvečena gejevskim in lezbičnim študijam, ki jo je uredila Nataša Velikonja. Odgovorni urednik ČKZ je v uvodniku med drugim zapisal, da s to številko nasprotujejo tistim znanostim, ki geje in lezbijke obravnava zgolj kot objekte raziskovanja. Meni, da je glbt-populaciji potrebno omogočiti, da piše svojo zgodovino in znanstveno refleksijo kot del skupne kulture.

20. leti

Novembra 1990 je izšla prva knjiga v Škučevi glbt-zbirki Lambda »Modra svetloba – homoerotična ljubezen v slovenski literaturi«. Pri Lambdi je do zdaj izšlo že več kot 80 naslovov, urednik zbirke pa je Brane Mozetič.

MIHAEL TOPOLOVEC

»NE-ZAHODNI SVET« IN HOMOSEKSUALNOST: poskus razumevanja

Judith Butler, svetovno priznana znanstvenica s področja queerovske teorije, je na letošnji berlinski Paradi ponosa zavrnila nagrado, s katero so se nemške glbt-organizacije želele pokloniti njenim akademskim ter aktivističnim dosežkom. Njena zavrnitev je pomembna obsodba »homorazizma«, ki se kaže v združevanju med nekaterimi oblikami nemškega glbt-aktivizma in nacionalistično državno politiko. Takšna oblika »homokonservativizma«, ki problem homofobije vidi predvsem

med priseljenci iz »ne-zahodnega sveta«¹, domnevno neprilagojenimi na razmere multikulturnega in liberalnega Zahoda, in osvetljuje superiorno pozicijo severnoameriškega ter zahodnoevropskega glbt-gibanja nad »ne-zahodnimi« izrazi homoseksualne kulture.

Čeprav je obsodba orientalističnih predstav o »ne-zahodnem svetu« nujna za preprečevanje diskriminatornih ali paternalističnih zaho-

¹ »Ne-zahodni svet« navajam pod narekovaji, saj je tovrstna oznaka geografsko in družbeno-politično problematična, vendar je v primerjavi s podobnimi izrazi tipa »tretji svet« ali »svet v razvoju« nekoliko manj pomensko obtežena z razumevanjem teh družb kot družbeno, ekonomsko in politično slabše razvitih od Zahoda. S terminom »Ne-zahodni svet« se prav tako ne nanašam na geografsko razdelitev, ki bi zajemala zgolj države vzhodnega dela sveta, ampak na družbeno-politično opredelitev, ki med »Ne-zahod« uvršča Afriko, Azijo, Latinsko Ameriko in Oceanijo. (op. a.)

dnih politik, pa nam oddaljen vpogled na področje homoseksualnosti zunaj družbenih meja Zahoda poda le malo primerov pozitivnega vrednotenja ali splošnega sprejemanja homoseksualnosti. Vsak poskus zavrnitve zahodno-centrične viktimizacije glbt-oseb, ki živijo v Afriki, Aziji, Latinski Ameriki ali Oceaniji, trči ob vsaj eno oviro: zahodni mediji in nevladne organizacije imajo monopol nad poročanjem o dogajanju na glbt-področju »Ne-zahodnega sveta«, to poročanje pa je osredotočeno le na večini homofobičen pravni okvir »ne-zahodnih« držav, medtem ko pozitivni vidiki homoseksualnega življenja na Vzhodu ostajajo spregledani. Ker je ta metoda antropologije iz naslonjača, po kateri Evropejec ali Američan predstavlja ne-zahodni svet na podlagi zahodnjaško interpretiranih informacij, tudi metoda tega članka, bo sledeča predstavitev v veliki meri zgolj povzemala prevladujočo negativno percepcijo homoseksualnega življenja v »Ne-zahodnem svetu«, ki v

osprejdi postavlja diskurz politično proizvedene homofobije.

HOMOFABIČNA DEDIŠČINA KOLONIALIZMA

Mednarodno lezbično in gejevsko združenje (ang. International Lesbian and Gay Association, ILGA) od leta 2007 dalje izdaja letno poročilo, ki nudi pregled držav, v katerih je homoseksualni spolni akt zakonsko prepovedan. Tako v letu 2010 beleži 76 držav, ki kriminalizirajo homoseksualni seks, od tega je v petih državah za tovrstno dejanje določena celo smrtna kazen (Iran, Mauritaniya, Saudska Arabija, Sudan, Jemen in nekateri predeli Nigerije ter Somalije).²

² Ottosan, Daniel. 2010. *State-sponsored Homophobia: A world survey of laws prohibiting same sex activity between consenting adults*. Dostopno prek: <http://ilga.org/ilga/en/article/1161>

Pravniški diskurz držav, ki ohranjajo represivni odnos do homoseksualnosti, kaže na kolonialen izvor zakonov, po katerih homoseksualni spolni akt spada med kršitev prepovedi sodomije. Kategorija sodomije, ki označuje široko področje družbeno ne-normativnih seksualnih dejanj, razumljivimi kot »dejanja proti naravi«, se tako povečini uporablja za sankcioniranje moškega homoseksualnega akta. Strogost kazni praviloma variira glede na kriterij analne penetracije in starostnih razlik med obtožencema, medtem ko se pri obtožbi redkeje upošteva ločitev med sporazumnim dejanjem ter posilstvom.³ V številnih državah, ki sicer sankcionirajo moški homoseksualni stik, za lezbične odnose ne določajo podobnih represivnih mehanizmov, kar pomeni, da jih pravno-formalno razumejo za legalne (npr. Gana, Kenija, Nigerija, Sejšeli, Kuvajt, Pakistan, itd.). Vendar pa pri tem po vsej verjetnosti ne gre za odraz družbenega sprejemanja lezbištva, ampak zgolj za dokaz zgodovinsko-

patriarhalne deseksualizacije žensk in njihove izločitve iz javne sfere. Uzakonjena homofobija, ki se v nekaterih »ne-zahodnih« državah v zadnjih letih še zaostrojuje, je dediščina kolonialne zasedbe teh območij v 19. stoletju danes najliberalnejših zahodnoevropskih držav. Human Rights Watch v delu »This Alien Legacy«⁴ opisuje zgodovinski razvoj kazenskega zakonika, ki so ga vsilili britanski kolonizatorji na takratno območje Indije, ki je imel najmočnejši vpliv na razširitev zakonov proti sodomiji po celotnem območju »Ne-zahodnega sveta«. Gre za 377. člen indijskega kazenskega zakonika, ki je bil pravno odstranjen šele lani, kar je omogočilo dekriminizacijo sporazumnih homoseksualnih spolnih dejanj med odraslimi osebami na področju Indije. Zakonik, ki je odražal krščanske vrednote viktorijanske Anglije, je skozi leta sledil razvoju evropskih disciplinarnih tehnik, s katerimi se je vse bolj kriminaliziralo samo homoseksualno identiteto.

POSTKOLONIALNO ZAOSTROVANJE SOVRAŠTVA

Z vstopom »ne-zahodnega sveta« v postkolonialno obdobje neodvi-

4 Human Rights Watch. 2008. *This Alien Legacy: The Origins of Sodomy Laws in British Colonialism*. New York: Human Rights Watch. Dostopno prek: <http://www.hrw.org/en/reports/2008/12/17/alien-legacy-0>

Robert Mugabe

Sam Nujoma

Yoweri Museveni

snih držav se je izgubil zgodovinski spomin na tuje poreklo kolonialistične seksualne politike. Zakoni, ki so nekoč poskušali »civilizirati« bogastvo spolnega izraza »ne-zahodnih« kultur ter jih s tem prilagoditi heteronormativni etiki krščanske Evrope, so sedaj dokončno posvojeni. Skoraj dve stoletji star konservativni diskurz Zahoda se v sodobnem postkolonialnem kontekstu »ne-zahodnih« držav paradoksalno aktualizira ravno za potrebe boja proti preteklim imperialnim silam, ki so prvotni nosilci politično institucionalizirane homofobije. Predstavniki afriških držav, kot je Robert Mugabe, predsednik Zimbabveje, namibijski predsednik Sam Nujoma in predsednik Ugande, Yoweri Museveni, v svojih demagoških nagovorih predstavljajo homoseksualnost kot družbeno anomalijo Zahoda, ki ogroža tradicionalne vrednote njihovih družb. Politična diskriminacija seksualnih manjšin je uporabljena za sredstvo odvrčanja javne pozornosti od ekonomsko-političnih ter humanitarnih kriz, ki jih predvsem na področju Afrike še dodatno poglobljajo neokolonialna vmešavanja sodobnih imperialnih sil. Eden izmed zgodnejših in medijsko odmevnejših dogodkov, ki je mednarodno javnost opozoril na tovrsten trend kršenja človekovih pravic v »ne-zahodnem svetu«, je bil t.i. primer Kairo 52.⁵ Leta 2001 je bilo v gejevski diskoteki »Queen Boat« v Kairu aretiranih 52 moških na podlagi obtožbe razuzdanosti, ki jo prepoveduje zakon

5 Podrobno analizo tega primera poda poročilo Human Rights Watch z naslovom »In a time of torture: The Assault on Justice in Egypt's Cradown on Homosexual Conduct«, dostopno prek: <http://www.hrw.org/en/reports/2004/02/29/time-torture-0>

proti prostituciji (Zakon 10/1961). Čeprav egipčansko kazensko pravo ne vsebuje eksplicitnega določila, ki bi kriminaliziralo homoseksualnost, se ta izvaja preko nekoč kolonialnega zakona proti prostituciji. Izbruh političnega nasilja egipčanskih oblasti nad homoseksualci, ki se je v dneh po dogodku v diskoteki še zaostroval z množičnimi policijskimi racijami homoseksualcev, je pomenil propad živahne gejevske scene v Kairu. Dokumentarni film »Dangerous Living: coming out in the developing world« (režija John Scagliotti, 2003) vzroke za primer Kairo 52 umešča v širši kontekst vse večje politične vidnosti »ne-zahodnih« glbt-gibanj, kar je imelo za posledico agresivno reakcijo političnih oblasti, ki vse do začetka devetdesetih let niso bile vajene jasno artikuliranih homoseksualnih identitet. Scott Long, direktor glbt-divizije pri Human Rights Watch, pa za trend zaostrovanja državne represije nad homoseksualci v »ne-zahodnem svetu« krivi zahodno neoliberalno politiko: »To, čemur smo globalno priča, je vse večje zanašanje na kazensko pravo kot na instrument družbene politike. Eden izmed razlogov, zakaj se to dogaja, je neoliberalizem [...], ki pomeni, da zahodne vlade odvzemajo sposobnost vladam v razvijajočem se svetu, da ščitijo socialno varstvo, da nudijo socialne storitve. Vse, kar je neoliberalizem pustil tem državam, je policijska moč.«⁶

6 "Neoliberalism, Neocolonialism and the Criminalization of Homosexuality: interview with Scott Long (by Nan Hunter)". Dostopno prek: <http://mrzine.monthlyreview.org/2010/long030810.html>

3 Za analne spolne odnose so določene najvišje kazni, ki glede na državo variirajo od smrtne kazni, dosmrtna zaporne kazni, zapora za nekaj let, denarne kazni, bičanja in delovnih kampov. Posamezne vrste kazni se med seboj tudi kombinirajo. Za vse ostale vrste homoseksualnega stika, ki jih angleška pravna dikcija iz kolonialnega obdobja poimenuje z izrazom »gross indecency«, so te kazni, v primerjavi s tistimi za analni odnos, bolj blage, časovno krajše in izključujejo smrtno kazen.

UGANDA – NEO-KOLONIALIZEM IN AMERIŠKI FUNDAMENTALIZEM

Postkolonialna gibanja »ne-zahodnih« držav se v globalnih razmerah kapitalizma sprevačajo v lastno nasprotje – v neokolonialistično odvisnost, ki vstopa skozi stranska vrata diskriminatornih nacionalnih politik. Čeprav je na območjih Jugovzhodne Azije in Latinske Amerike možno zaslediti pozitivne primere mešanja tradicionalnih kulturnih vzorcev z zahodnimi oblikami politične (in tudi komercialne) homoseksualne identitete, pa večji del Afrike pospešeno prevzema neokolonialistično homofobijo. Afriške države kot so Kenija, Uganda, Nigerija, Namibija, Zambija, Zimbabve in Bocvana se zaradi strahu pred ponovitvijo kolonialne preteklosti ter zaradi neuspešnih poskusov zajezitve pandemije aidsa⁷ poslu-

7 O tem, kako afriške in mednarodne oblasti ter nevladne organizacije diskriminirajo afriške HIV pozitivne MSM (moške, ki imajo spolne odnose z moškimi) in ŽSŽ (ženske, ki imajo spolne odnose z ženskami), glej poročilo Mednarodne gejevske in lezbične komisije za človekove pravice (International Gay and Lesbian Human Rights Commission, IGLHRC) z naslovom »Off the map: How HIV/

žujejo religijskega konservativizma. Pri religijskem zaostrovanju državnih zakonov proti homoseksualnosti v zadnjem času prednjači Uganda. Posnetki ugandskega pastora Martina Ssempe med njegovim pridigarskim prikazovanjem gejevskih fetišistično-pornografskih filmov, ki naj bi služili za ponazoritev zahodnjaške sprijenosti, so pred časom zaokrožili po svetovnem spletu ter tako opozorili mednarodno javnost na ameriško-ugandsko zaveznitvo v boju proti homoseksualnosti. Vpliv ameriških fundamentalistov na afriško politiko sega že v leto 2005, ko je kalifornijski evangeličanski duhovnik Rick Warren pričel spletati vezi s predstavniki ruandskega, kenijskega in ugandskega parlamenta. Ustvarjanje moralne panike okrog domnevne vdora homoseksualnosti z Zahoda se je še okrepilo s seminarjem z naslovom »Exposing the Homosexual Agenda« (slov. »Izpostavitev homoseksualne agende«), ki ga je v Kampali, glavnem mestu Ugande, marca 2009 organiziral Ssempe skupaj s še enim vplivnim religijskim desničarjem iz ZDA, Scottom Livelyjem, avtorjem knjige »Pink Swastika«, kjer je nacionalsocializem predstavljen kot zarota homoseksualcev. Oktobra 2009 je član ugandskega

AIDS programming is failing same-sex practicing people in Africa«, dostopno prek: <http://www.iglhrc.org/cgi-bin/iowa/article/publications/reportsandpublications/4.html>

Fotograf Tadej Žnidarčič se je v Ugandi pogovarjal z geji in lezbijkami, potem ko je ugandski parlament začel z obravnavo predloga zakona, po katerem je za homoseksualnost predvidena zaporna oziroma smrtna kazen. Objavljamo kratka pričevanja ugandskih gejev in lezbijk, celotne zgodbe pa si lahko preberete na Tadejevi spletni strani, kjer so objavljene tudi fotografije njegovih sogovornikov in sogovornic: <http://www.tadejznidarcic.com/gallery2>

1

Težava je v tem, kako se oblačim. Vsi sprašujejo: »Je to punca ali fant?« [...] Če sem lezbijka in nikomur nič nočem, zakaj bi me potem zaprli? Če ljudem dam mir, zakaj bi me ubili? Ne bomo imeli svobode, še posebej ne mi, tomboyi. Ljudje sumijo, da sem lezbijka, in če bo zakon sprejet, te bo vsak lahko prijavil policiji. Ampak, glej, ne bom spremenila načina svojega oblačenja. Taka sem.

2

Tip na motorju me je vprašal, če sem poročen. Rekel sem mu, da ne, da ljubim moške. Zanimal se je zame in izmenjala sva si številki. Naslednji dan sva se spet srečala in odpeljal me je s svojim motorjem. Nato je rekel, da mu je zmanjkalo goriva in stopil sem z motorja. Tam so na naju čakali policisti. Eden me je udaril v

parlamenta David Bahati predlagal zakonski osnutek, ki bi v Ugandi še dodatno zaostрил antihomoseksualno zakonodajo, saj za homoseksualni spolni akt predvideva celo smrtno kazen. Predlagan zakon je primer neokolonialističnega homofobičnega diskurza, saj se za razliko od kolonialističnih zakonov, ki so homoseksualnost obsojali znotraj širše kategorije sodomije, neposredno nanaša na homoseksualno identiteto in na sodobne razmere, v katerih se ta identiteta izraža. To upoštevanje sodobnega konteksta je vidno predvsem pri prepovedi aktivističnega delovanja ali kakršnegakoli javnega izražanja homoseksualnosti, pri strogem kriminaliziranju HIV-pozitivnih homoseksualcev ter pri nanašanju na moralistično zahtevo po zaščiti tradicionalnih družinskih vrednot.

Raziskovalno delo organizacije Political Research Associates »Globalizing the Cultural Wars: U.S. Conservatives, African Chur-

ches, and Homophobia«⁸ odkriva nove kolonialne oblike izkoriščanja v izrabi pomožne vloge afriških cerkva v kulturnem boju med ameriški konservativnimi in liberalnimi protestanti. Konservativna protestantska gibanja, imenovana tudi kot obnovitvena gibanja (ang. renewal movements), se v svojem nasprotovanju liberalnim reformam glavne struje protestantskih cerkev je, npr., leta 2003 za škofa posvetila geja, in sicer duhovnika Gena Robinsona, leta 2009 pa lezbijko Mary Glaspool) naslanjajo na številno privrženost afriških krščanskih vernikov ameriškim oblikam protestantizma, ki so si svojo prevlado v Afriki zagotovile skozi zgodovino kolonialističnega misijonarstva. Tako je glavno sredstvo, ki se ga poslužujejo ame-

8 Kaoma, Kapyia. 2009. *Globalizing the Cultural Wars: U.S. Conservatives, African Churches, and Homophobia*. Somerville: Political Research Associates. Dostopno prek: <http://www.publiceye.org/publications/globalizing-the-culture-wars/>

obraz. Drugi, ki je bil iz mojega plemena, je rekel, da sem jim v sramoto. [...] Peljali so me na policijsko postajo. Rekli so mi, naj podpišem izjavo, da sem z moškimi hotel imeti spolni odnos. Tega nisem želel storiti. Žalili so me in s puško drezali vame. Rekli so mi, da tisti fant zahteva 1,5 milijona šilingov (1 eur = 2750 šilingov). S seboj sem jih imel le

15.000. Vzeli so jih. Rekel sem jim, da imam le 300.000 šilingov. To je bil denar, s katerim bi moral plačati bratovo šolnino. [...] Odšli smo domov] in dal sem jim denar. Spustili so me ob treh zjutraj.

3

Ko so predstavili predlog zakona, so tisti, ki niso povsem sprejemali svoje seksualnosti, postali še bolj

zaklozetirani. Ljudi je strah, ne upajo si udeleževati se aktivnosti. Če bo zakon sprejet, bodo ljudje živeli dvojna življenja. Pretvarjali se bodo. Če je vsak okrog tebe lahko aretirani, potem pač začneš hoditi na zmenke s fantom, da bi izgledala kot heteroseksualka. [...] Svoje življenje želim živeti svobodno. Svobodno želim poljubiti svoje dekline, jo prijeto za roko.

Želim se poročiti tako kot strejti. Želim imeti enake možnosti kot strejti.

4

Imam dekline, ki ne ve, da sem gej, in sina. Če morda slutiti, mi tega ne pokaže. Ničesar mi ne reče, tudi če prespim kje zunaj. Nameravam ji povedati. Čakam, da bo postala finančno neodvisna. Potem ji bom povedal, in če me bo zapustila, bo lahko preživela. Hoditi sva začela takrat, ko nisem bil preveč prepričan vase. Vedel sem, da sem gej, a zdelo se mi je, da zato, ker nisem z ženskami. Ampak potem sem se navezal nanjo. In bolj ko sem bil navezan, bolj sem vedel, da sem gej. [...] Uganda je zelo tradicionalna, verna, skromna družba. Nobenih možnosti ni, da bi v Kampali imeli Parado ponosa. Daleč od tega smo.

Vse fotografije, vključujoč naslovno fotografijo osrednje teme, objavljene z dovoljenjem avtorja. © Tadej Žnidarčič.

riške konservativne cerkve za potrebe pridobivanja podpore afriških religijskih skupnosti in državnih oblasti, homofobičen diskurz, spretno umeščen v kontekst postkolonialne nastrojenosti proti Zahodu.

NA (BLIŽNJEM) VZHODU NIČ NOVEGA

Opozorilo ugandske glbt-organizacije SMUG⁹ (Sexual Minorities of Uganda), da se v vsakdanji družbeni realnosti ne upošteva ustavnih določil, namenjenih zaščiti človekovih pravic, ki se dotikajo področja spolne usmerjeno-

9 IGLHRC, SMUG. 2006. »Report on the rights of lesbian, gay, bisexual and transgender people in the Republic of Uganda under the African Charter of Human and Peoples' Rights«. Dostopno prek: <http://www.iglhrc.org/cgi-bin/iowa/article/publications/report-sandpublications/306.html>

sti, kaže na selektivno ter kontradiktorno naravo afriških pravnih norm. Čeprav je Uganda na simbolni ravni podpisnica Afriške listine o človekovih pravicah in pravicah skupnosti kot tudi številnih mednarodnih listin, ki pod okriljem Združenih narodov postavljajo zahteve po zaščiti človekovih pravic, to ne preprečuje kazenskega preganjanja ter družbenega diskriminiranja homoseksualcev. Če Južnoafriška republika, za razliko od Ugande in večine ostalih afriških držav, že od leta 1993, ko je med ustavno zaščitene pravice vključila tudi spolno usmerjenost, predstavlja pozitiven znak napredovanja postkolonialne Afrike v smer sprejemanja liberalnejših modelov demokracije, Bližnji vzhod še vedno ostaja obsojen na status quo. Izdatna pozornost, ki jo Zahod v zadnjem času namenja tistim afriškim državam, kjer represivnost nad homoseksualnostjo še ne nastopa v obliki najhujše brutalnosti, daje občutek, da je za države Bližnjega vzhoda, kot je Iran, izgubljeno vsakršno upanje. Spletni portal

www.gaymiddleeast.com, ki z informacijami iz glbt-področja povezuje celoten Bližnji vzhod, konstantno poroča o smrtnih obtožbah gejev v tistih državah, kjer je homoseksualnost kaznovana po šeriatskem pravu. Pet let po tem, ko so svet obkrožile slike, ki prikazujejo obešanje dveh iranskih gejevskih najstnikov, državno nasilje nad homoseksualci ni izgubilo svoje moči. Kljub temu pa tako kot Južnoafriška republika v Afriki tudi Izrael na območju Bližnjega vzhoda predstavlja primer pozitivne izjeme, ki glbt-populaciji omogoča določeno stopnjo svobodnega življenja. Vendar pa je izraelska situacija popolnoma nasprotna afriški, saj se Izrael v odnosu do Palestincev sooča s fenomenom t.i. »homonacionalizma«, po katerem liberalni odnos države do homoseksualnosti velja za dokaz zahodnjaške razvitosti ter superiornosti.

O homoseksualnosti v »ne-zahodnem svetu« je težko povedati karkoli oprijemljivega, ker se vedno znova začnemo zapletati v

govorico o »Drugem«, ki odstopa od seksualne in etnične norme Zahoda. Morda bi za potrebe bolj globalnega razumevanja morali spremeniti točko našega pogleda, ali kot trdi avstralski gejevski teoretik Dennis Altman »... če opustimo idejo, da mora bit model – bodisi političen, kulturni ali intelektualen – za preostanek sveta New York ali Pariz in če prepoznamo pojavljajoče se možnosti za takšne modele v Bangkoku in Harari, bomo sposobni govoriti o »queerovskem planetu«. Morda bomo celo prepoznali potrebo po vprašanju, ali angloameriški queerovski teoretiki sporočajo sploh kaj relevantnega večini ljudi na svetu, ki razvijajo politike iz svoje skupne seksualnosti v veliko bolj težavnih pogojih kot so tisti, iz katerih so izšla zahodna lezbična in gejevka gibanja« (Altman 1997, 433).¹⁰

10 Altman, Dennis. 1997. Global gaze/ Global gays. *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies* 3: 417-438.

MITJA BLAŽIČ

Pravice tu, pravice zdaj!

Ali: zakaj več homofobije
povzroča več HIV-a?

Ne zgodi se ravno pogosto, da je Mednarodna konferenca o aidsu tako blizu slovenske grude, kot je bila letošnja, 18., na Dunaju. Pravzaprav je bila julija svetovna konferenca najbližje Sloveniji v vsej svoji 25-letni zgodovini. Skoraj tako blizu, čeprav dobrih 100 km dlje, je bila samo leta 1991, ko so jo gostile Firence v sosednji Italiji. Gre za največji svetovni forum o HIV/aids-preventivi in zdravljenju, kjer se na enem mestu zbere 25.000 HIV-pozitivnih in negativnih znanstvenic in znanstvenikov, aktivistk in aktivistov, političark in politikov, predstavnic in predstavnikov stroke in industrije, vladnega in nevladnega sektorja. Bienalna mednarodna konferenca je teden dni težišče, v katerem se skoncentrira vsa najaktualnejša problematika, skupaj z najinovativnejšimi pristopi, najperspektivnejšimi idejami, najnovejšimi rešitvami, ki zadevajo več kot 33 milijonov HIV-pozitivnih, kolikor jih danes živi na našem planetu.

Slovenija je v neposredni sosesčini najhitreje rastoče pandemije HIV-a na svetu. Če so uspeli hitro širjenje virusa v zadnjem času zajezičiti celo v Subsaharski Afriki, je trend prav v vzhodni Evropi, v Ruski federaciji, v Ukrajini, Belorusiji in v ostalih državah nekdanjega Sovjetskega bloka, ravno nasproten. Pandemija je tam zašla med intravenozne uživalce drog in seksualne delavke, od koder ima pristo pot v večinsko, heteroseksualno populacijo. Tudi v Sloveniji beležimo povečevanje novoodkritih okužb s HIV-om. Med leti 1986

do 2004 je bilo pri nas v povprečju 13 na novo odkritih okužb letno. V zadnjih petih letih (2005–2009) pa se je ta številka dvignila na povprečno 40. A je stanje pri nas še relativno ugodno. Kot so zapisali v letnem poročilu Inštituta za varovanje zdravja za leto 2009 je »V Sloveniji /.../ s HIV okužena manj kot ena oseba na 1.000 prebivalcev.« Slovenija torej sodi med države z nizko prevalenco okužb s HIV-om, pravijo strokovnjaki, poleg tega pa je epidemija omejena in poteka pretežno v (relativno zaprti) skupini moških, ki imajo spolne stike z

moškimi (MSM). V ostalih ranljivih skupinah (intravenozni uživalci drog, spolne delavke in delavci) epidemije ni.

Zaradi v nacionalni strategiji 2010–2015 opredeljenih ciljev in velikega pomena preventive in zdravljenja HIV-a/aidsa, interesa po ohranjanju ugodne epidemiološke slike, nevarnosti hitro rastoče okužbe v neposredni sosesčini in slabšanja stanja doma, zaradi bogatih 26-letnih strokovnih izkušenj na področju preventive in kurative ter bližine svetovne konference (povezane seveda z nižji-

mi stroški), bi vsak rezonirajoči človek, ki mu je kaj do pomembnih javnozdravstvenih vprašanj pričakoval, da bo Slovenija na letošnji mednarodni konferenci o aidsu na Dunaju blestela od aktivnosti. Z ambicioznimi prispevki na strokovnem delu konference, predvsem na področju monitoringa, preventive in zdravljenja, ter z živahnim dogajanjem na civilnodružbenem segmentu preventive. Vsak razmišljujoči človek, ki mu je kaj do pomembnih javnozdravstvenih vprašanj bi pričakoval, da bo teden, ko je bil Dunaj center dogajanja na področju aidsa v svetovnem merilu, spremljala tudi kopica domačih novinark in novinarjev, specializiranih za zdravstvena vprašanja. Da bomo (vsaj) na javni radioteleviziji lahko gledali in poslušali specializirane prispevke in oddaje na to temo, z vklopi v živo z Dunaja (kjer ima javna radiotelevizija tudi dopisnika). Da bo v časopisju in na spletnih medijih vrelo od reportaž, intervjujev (ne samo s Clintonom in Gatesom), strokovnih člankov ...

Kaj se je v resnici dogajalo? Na področju stroke, ministrstva in nevladnega sektorja največ do zdaj. Prvič v zgodovini HIV/aids-preventive pri nas se je namreč zgodilo, da se je v Globalni vasi, velikem, pisanem, brbotajočem kalejdoskopu nevladnic in nevladnikov z vsega sveta, na svoji stojnici ves teden skupaj predstavljal združeni nevladni sektor, ki se v Sloveniji ukvarja s HIV/aids-preventivo. Ministrstvo za zdravje, ki je najbrž uvidelo, da je okrog 30.000 EUR na leto za vso HIV/aids-preventivno dejavnost v državi znatno premalo, je sofinanciralo združeno promocijo nacionalne kampanje in ostalih preventivnih programov in projektov, ki jih financira. (Gre predvsem za leto-

šnja nacionalno kampanjo *Prenašaj sporočilo, ne virusa!*, posvečeno mladim in MSM, ki je plod sodelovanja ministrstva, združenega nevladnega sektorja, stroke, akademske sfere, študentk in študentov FDV, in ki se je na Dunaju, čeprav ni vse zlato, kar se sveti, prikazovala kot primer dobre prakse.) Še več, na konferenco je vlada za en dan poslala tudi državnega sekretarja na Ministrstvu za zdravje prim. dr. Ivana Eržena. Dva od okrog 20-ih delegatov in delegatk iz Slovenije sta bila na svetovni konferenci tudi govorca: mladi raziskovalec na Inštitutu za varovanje zdravja antropolog Aleš Lamut je predstavljal plakat z raziskavo »HIV okuženi slovenski moški, ki imajo spolne odnose z moškimi, težijo k zaščiti svojih seksualnih partnerjev, vendar se mnogi borijo z razkritjem svojega statusa«, strokovnjakinja za monitoring dr. Irena Klavs z Inštituta za varovanje zdravja pa je predavala na temo »Čas je za promocijo spremembe vedenja«. Lepo, a smo mnogi, glede na videno in slišano prepričani, da zmoremo več.

In kaj smo lahko brali, gledali in poslušali v slovenskih medijih? Nekaj malega o začetku pomembne konference o aidsu, nekaj pov-

zetkov govora Billa Clintona, nekaj malega o tem, kako je za preventivo in zdravljenje pomembno spoštovanje človekovih pravic (ne da bi razložili, zakaj je bila to osrednja tema konference) in seveda nekaj malega o t. i. slovenski zgodbi o uspehu. Svetla izjema je morda le *Dnevnik*, ki je v nekaj daljših člankih analitično in sistematično povzel temeljne problematike konference, postregel pa je tudi z novico, o kateri se je na Dunaju ves teden govorilo kot o senzacionalnem razkritju konference: raziskave kažejo, da mikrobicidni vaginalni gel pomembno zniža tveganje, da se bo ženska med spolnim odnosom okužila z virusom HIV in vaginalnim herpesom. Po besedah dr. Irene Klavs je široka javnozdravstvena aplikacija teh spoznanj sicer še vprašljiva. Vprašanje pa je tudi, koliko je relevantna in uporabna v slovenskem kulturnem miljeju. Tovrstni prijemi so namreč mišljeni predvsem za opolnomočenje žensk v okoljih, kjer jim patriarhalna ureditev ne dovoljuje soodločanja pri uporabi kondoma.

Ob dejstvu, da smo ob trenutno (še) ugodni epidemiološki sliki v zadnjih letih pri nas priča signifikantnemu naraščanju novih pozi-

tivnih diagnoz pretežno med MSM, pa so za nas gotovo bolj relevantne ugotovitve stroke, kako kršenje človekovih pravic, diskriminacija in stigmatizacija vplivajo na neučinkovitost preventive in kurative in povzročajo hitrejšo širjenje virusa. Prav zato je bilo letošnje konferenčno geslo »Pravice tu, prav zdaj!« Ali, kot smo po množičnem protestnem Pohodu za človekove pravice poročali na blogu Narobe: »Uresničevanje temeljne človekove pravice do zdravja najpogosteje ovirajo kriminalizacija homoseksualnosti, transseksualnosti in prostitucije, diskriminacija intravenoznih uživancev drog, žensk, rasizem, izključevanje mladih in revnih. Raziskave, ki so jih predstavili na svetovni konferenci, so namreč jasno pokazale, da diskriminacija oseb na osnovi osebnih okoliščin neposredno vpliva na dostop in uspešnost zdravljenja aidsa ter učinkovitost preventive. V mnogih državah Afrike, vzhodne Evrope in Azije npr. vlade v snovanju preventivnih programov izpustijo najbolj ranljive skupine, kot so MSM, transspolne osebe, spolni delavci in delavke, intravenozni uživalci drog idr., saj so dejavnosti omenjenih ranljivih skupin v teh državah ilegalne. Mnogi novo

okuženi iz ranljivih skupin se v strahu pred poniževanjem, mučenjem in zaporom bojijo obrniti po pomoč. In tudi ko poiščejo zdravniško pomoč, jih pogosto nočejo zdraviti.«

Nevladne organizacije v Sloveniji že leta opozarjamo, da stigmatizacija in državna diskriminacija istospolno usmerjenih neposredno vplivata na bolj tvegano spolno vedenje MSM. Ali konkretnije: Janez Novak bo zato, ker ga France Cukjati dnevno prepričuje, da je pripadnik sprevržene manjšine (ki si kvečjemu zasluži zdravljenje, ne pa temeljnih pravic in dostojanstva), zaradi zapletenih družbenih in psiholoških mehanizmov zavračal svojo homoseksualno identiteto. Poročil se bo in občasno na službenih potovanjih seksal z moškimi. Najverjetneje bo za korajžo potreboval nekaj alkohola. In najverjetneje v naglici in redkosti trenutka ne bo pomislil na kondom. Še več, Janez Novak bo, ko se bo vrnil domov, zavračal zanj pripravljene preventivne programe, saj je vendarle poročen in ni gej. In Marija Novak bo na Ministrstvu za zdravje zaradi istih Cukjatijevih besed deklarativno sicer podpirala dostojno financiranje preventivnih programov za MSM, ko pa bo treba načela spremeniti v dejanja, bo samo zamahnila z roko in rekla: »Ni denarja.« Bomo zdaj, ko smo na svetovni konferenci dobili strokovne dokaze za trditve domačih nevladnic in nevladnikov, vendarle zmogli obrniti trende?

Beri več: obsežno poročanje neposredno z Mednarodne konference o aidsu na blogu Narobe (www.narobe.si) v času od 19. do 23. julija 2010.

MITJA BLAŽIČ

IZSTOPITE IZ RIMSKOKATOLIŠKE CERKVE

Potem ko sem po skoraj letu dni opazovanja in raziskovanja uspel pridobiti tehtne dokaze, da nasprotovanje odpravi diskriminacije istospolno usmerjenih in naših otrok v okviru Družinskega zakonika, koordinira in vodi Rimskokatoliška cerkev (RKC), sem se odločil za osebno iniciativo. Ljudi iz svojega ožjega in širšega socialnega kroga vabim, da se izpišejo iz institucije, ki že stoletja organizirano in sistematično zatira ženske, enostarševske družine, zunajzakonske partnerje in partnerice, ločene pare, istospolno usmerjene, tudi Jude in pripadnike drugih religij ter vse, ki ne živijo v skladu z RKC-doktrino. In, glej ga, zlomka, že po nekaj dneh sem v svoj e-nabiralnik dobil ogorčeno pismo vernika, češ da je moje pisanje zavajajoče, lažljivo, žaljivo, nestrpno in sovražno, moje početje pa diskriminatorno.

A pojdimo lepo po vrsti. Dejstva. Zavod Kul.si, ki sintetizira akcije in »argumentacije« nasprotovanja Družinskemu zakoniku, je ustanovil pater dr. Tadej Strehovec, tajnik Komisije za pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci. Kul.si (direktor je pater dr. Strehovec) na svoji spletni strani – domeno ima na strežniku RKC – koordinira zajeten del aktivnosti nasprotovanja Družinskemu zakoniku, od zbiranja podpisov, prek zasuvanja poslank in poslancev s spemom, do demonizacije homoseksualnosti in tistih, ki se zavzemamo za enake človekove pravice in svoboščine za vse. Pri svojem početju se poslužuje vsakršnih sredstev, od stigma-

tizacije hiv-pozitivnih, zavračanja enostarševskih družin, zunajzakonskih skupnosti, nasprotovanja uporabi kondoma, splava, do lova na homoseksualne čarovnice in blatenja naših nevladnih organizacij z lažmi in obrekovanjem. S terena sem dobil podatke, da so pri zbiranju podpisov vključili najaktivnejše predstavnice župnij, ki novačijo od vrat do vrat. Prav tako, poročajo s terena, župniki ob krstih vabijo k podpisovanju peticije. Vabila k podpisovanju in protestiranju pred parlamentom med sejami matičnega odbora pa naj ne bi bila redkost niti po nedeljskih mašah. Imam indice o obstoju pisnih cerkvenih navodil, kako »argumentirati« nasprotovanje. Naprej. Kot ste lahko slišali v pridigah ob letošnjem velikem šmarnu, (nad)škofje ne zamudijo nobene priložnosti za pljuvanje po zakoniku. Predsednik Komisije za pravičnost in mir, nadškof dr. Anton Stres, pa javno podpira civilne iniciative, ki se borijo proti. In nenazadnje je tu še tekst, ki ga je spisal papež Benedikt XVI., ko je bil še prefekt Kongregacije za verski nauk (2003), najpomembnejšega »ministrstva« vatikanske kurije. Kongregacije, ki se je do leta 1904 imenovala: Congregatio Romanae et universalis Inquisitionis ... inkvizicija. Cerkevni dokument, podpisal ga je papež Janez Pavel II., nosi naslov *Premislek o predlogih za pravno priznanje zvez med istospolnimi osebami* in med drugim pravi, da je treba vsakršnemu poskusu legalizacije istospolnih partnerstev ostro nasprotovati.

In zdaj k pismu, ki pravi, da je tovrstno pisanje »skrajno zavajajoče in žaljivo do vseh kristjanov, ki smo Cerkev. Poleg tega pa pismo izraža nestrpnost do vseh, ki se preprosto in demokratično ne strinjajo s predlogom novega družinskega zakonika v celoti.« Pismo se začne s pozivom, naj se vendarle zgledujemo po Harveyju Milku, ki da se je »boril za to, da so lahko istospolno usmerjeni svobodno izpovedali svojo usmerjenost in da zaradi tega niso izgubili službe. Boril se je tudi proti nasilju do istospolno usmerjenih in podobno. Vi pa se danes borite za pravice, ki to niso.« In se nadaljuje z znano katoliško interpretacijo, da pravica do posvojitve ni človekova pravica, pa o koristih otroka. Jasno, to smo že nešteto krat ponovili od začetka zakonodajnega postopka, človekova in ustavna pravica je biti enako obravnavan pred zakonom. Torej ne diskriminiran na osnovi osebne okoliščine. A bistvo pisma je v obrambi RKC. Takole pravi: »Vso pravico imate, da se ne strinjate z načeli in vrednotami Cerkve. Ne razumem pa, zakaj vas tako zelo moti organiziranost in zavzetost kristjanov? Ne razumem tudi, zakaj širite take laži o Cerkvi? Cerkev smo namreč vsi kristjani in nestrpno od vas je, da o nas širite take laži in netite sovraštvo in nestrpnost na račun ljudi, ki so morda druge vere kot vi sami. Ne boste verjeli, ampak kršite mojo temeljno človekovo pravico.« Torej, ker sem z argumenti, ki temeljijo na preverljivih dejstvih, kritičen do institucije, ki je država, subjekt mednarodnega prava, nevladna organizacija, verska skupnost in občestvo vernikov v enem, in ki organizirano, sistematično nasprotuje udejanjanju 14. člena ustave, s tem diskriminiram in žalim katolike ter širim laži, nestrpnost in netim sovraštvo. Pred

zidom takega možganskega salta mortale mi preostane samo dvoje: resignacija in molk ali vzdihljaj »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.« (Lk 23,34) Izbral bom slednje, saj smo že davno absolvirali jedro tega (perverznega) obrata in vemo, da kritika delovanja verske institucije ne pomeni nasprotovanje religiji. Če torej RKC pravi (in v preteklosti je), da so Judje božji morilci in se iz tega napaja zajeten del evropskega antisemitizma, je, po mojem prepričanju, naloga vsakega aktivnega državljanca, ki verjame v moč racionalne argumentacije, v človekove pravice in koristnost sekularne ureditve države, da je do take verske institucije kritičen in na glas opozarja na nesprejemljivost tovrstnega »argumentiranja«. To seveda ne pomeni, da bo s tem avtomatično izrazil nasprotovanje katoliški veri, ampak nasprotuje zgolj nestrpnim interpretacijam institucije in opozarja na nevarne posledice teh interpretacij. (Mimogrede, če sledimo svetopisemski zgodbi, potem vemo, da so Kristus, ki je bil Jud, križali Rimljani.)

Dopisovalec zaključuje: »Želel bi si, da bi istospolno usmerjeni v Sloveniji živeli svobodno in bi jim bile zagotovljene vse temeljne človekove pravice /.../. Žal pa tega trenutna razprava o Družinskem zakoniku, ki postaja vse manj demokratična in vse bolj diktatorska s strani poslanke ge. Črnak-Megličeve, ne zagotavlja, nikoli se namreč ne ve, če se danes koalicija spravlja na kristjane, se bo morda jutri na istospolno usmerjene ...« in se s tem razkrije, saj do potankosti reproducira diskurz, ki ga propagira spletna stran zavoda Kul.si. Hkrati pa nas, jasno, usmerja na začetek tega teksta, k vabilu, da se izpišete iz RKC.

SUZANA TRATNIK

STARA MAMA, VIDELA SEM ČRNCA!

V intervjuju, ki je objavljen v tej številki, dr. Renata Salecl omeni, da ljudje najbolj nasprotujejo pojavu, ki v njihovem okolju sploh ni zelo razširjen in poznan. Največji porast antisemitizma je bil tako med 2. svetovno vojno prav tam, kjer je bilo malo Judov. Podobno opazamo neverjeten angažma proti homoseksualnim staršem ter gejem in lezbijkam nasploh ob zdajšnji razpravi o novem Družinskem zakoniku pri nas. Kar naprej nekdo z ognjem, mečem in s križem maha proti lgbt-populaciji, češ da je te že preveč oziroma da je preveč »izpostavljanja«. V resnici je v javnosti viden zelo majhen odstotek te populacije. Čeprav smo že večkrat omenjali, kako mila in spodobna prireditelj je naša Parada ponosa, je že slišati mnenja, da bi že bil čas, da se jo »ukine«, saj po sprejemu vseh pravic naj ne bi bila več potrebna. Potem bo tudi nasilja kar konec ali kaj? Pa kaj še!

V otroštvu so bila zame najmočnejša doživetja prav srečanja z ljudmi, ki so nekako odstopali od večine. Prav zato, ker jih je bilo tako malo, se je o njih tudi malo vedelo, če pa se je že govorilo o njih, sta bila pogosto prisotna nerazumljiv strah in občutki zmedenosti, ki so še kako dobro gojišče za sovražne projekcije. Na poletni šoli ženskih študij, na kateri sem bila pred leti, smo bile udeleženke naprošene, naj napišemo kratek spis o prvem srečanju z drugo raso ali etnično skupino. Najprej sem pomislila, da so take

izkušnje pač značilnejše za Američanke ali zahodnjakinje. Šele potem sem se domislila, da je bila zame prva etnična skupina, razumljena kot »druga«, romska populacija. Le da nisem pomislila, da so bili »Cigani« tisti drugi, o katerih je vladalo neko ločeno mnenje o njihovih skupinskih značilnostih. Predvsem pa zmeden odnos do njih: veljali so tako za lene in neresne kot za izjemno glasbeno nadarjene in za dobre kuharje. Iz otroštva se spomnim, da je bil najbolj cenjen tisti zrezek s česnom, ki se mu je reklo »cigan pečeni«. Si predstavljate, da bi se zrezek imenoval »slovenec pečeni«, in da se za to ne bi nihče zmenil?

Ker sem bila rojena v narodnostno mešani družini, se mi Bosanci, Srbi ali Makedonci niso zdeli nič kaj drugačni, pa še v isti državi smo takrat živeli. Šele ko sem začela gledati televizijo in se naučila brati, sem ugotovila, da se v oddajah in knjigah uporablja neki drugi jezik, tisti slovenski. A ker smo živeli v Prekmurju, kjer večina govori prekmursko, se nam naše narečje seveda ni zdelo nič posebnega. Šele kot šolarji smo se na kakšnih izletih ujezili, ker so nas učenci in učenke iz drugih delov Slovenije zaradi naše govornice nemalokrat razglasili za Medimurce ali pa celo za Madžare – ki smo jim v prekmurščini sicer rekli »Vogri«.

Mojo pozornost so prav tako pritegnile lastnosti, opisane s skorajda pravljimi živalskimi oznaka-

mi, denimo, zajčja ustnica ali volčje grlo. Moja otroška pamet je verjela, da so se nekateri ljudje resnično rodili z živalskimi telesnimi deli, že zato, ker je bila ta oznaka zanje prevladujoča, in ker mi ni nihče ničesar pojasnil. Ravno tako nisem docela razumela, kaj je bilo s tisto »žensko, ki je nema«, saj se je vendar lahko pogovarjala, ko je prišla na obisk. In za jecljavce sem iz neznanega razloga mislila, da jecljajo zato, ker jih je nekoč udarila strela.

Dolgo nisem razumela koncepta hendikepa, in še dlje časa nisem razumela, da je ta pravzaprav univerzalen. Ne spomnim se niti, da bi v otroštvu videla ljudi na vozičkih, kvečjemu kakšnega »kripla« z berglami. Ko pa sem pri sedmih letih s starši potovala v Srbijo, sem na vlaku prvič videla človeka brez nog, ki je hodil z rokami. Moji mami je bilo nerodno, ker sem ga gledala prostodušno radovedno, saj preprosto nisem mogla verjeti, da je to mogoče. Vedela sem že, da imajo ljudje lahko kakšne živalske telesne dele, nikakor pa ne, da so lahko tudi brez njih. Po mamini skrbi za moje lepo vedenje mi je bilo jasno, da se na take ljudi ne odzivaš in jih ne gledaš, vsaj ne očitno. Pozneje mi je bilo kulturno posredovan še običajen odnos do hendikepiranih – da se ti morajo smiliti.

Seveda, v mojem kraju v času mojega otroštva ni bilo temnopoltih. Ko pa sem nekega sončnega dne stala na svoji ulici, za katero se je do naslednje vasi in bolnišnice raztezalo velikansko polje v državni lasti, sem prvič videla črnca. Hodil je po oddaljeni makadamski cesti od bolnišnice proti mestu in njegova črna koža se je bleščala sredi rumene prekmurske pšenice. Če bi znala, bi o tem napisala pesem. Doma so mi povedali, da to ni črnc iz ameriških filmov, ampak afriški zdravnik, zaposlen v soboški bolnišnici, in odtlej sem vsak dan ob isti uri stala na ulici in

čakala na črnega zdravnika v pšeničnem polju. In zatem sem vsak dan stekla v hišo, vpijoč: »Stara mama, videla sem črnca!« In vsak dan me je začudilo, ker se za to ni nihče kaj preveč menil.

Da imamo v našem kraju tudi dva pedra, mi zelo dolgo ni povedalo nič, le čutila sem, da naj bi bilo to nekaj groznega, a tudi smešnega. Ravno tako nisem razumela pritenjenega govorjenja o skrivnostnih »Židovih«, saj je bilo navsezadnje prav na naši ulici staro judovsko pokopališče. Ko sem le videla prvega, pst!, Juda, nikakor nisem mogla ugotoviti, kaj naj bi bilo na njem takega, da bi zahtevalo strah in šepet. Sama sem se bala in izogibala le pijanih ljudi, zato ker so bili mnogi od njih glasni, majavi, in ker so te lahko imeli tako radi, da so te preveč uščipnili v lica. Najbrž so bili edini drugačni ljudje, ki se mi niso zdeli nič posebnega, mrtvi ljudje. Že od malega sem bila vajena s staro mamo hoditi kropit umrle sorodnike ali znance na parah. S sošolko sva se iz šole vračali domov skozi mestno pokopališče in vsakič zavili v vežico pogledat nove mrtvece. Čeprav naju je uslužbenec večkrat pregnal, ker se mu je najina radovednost zdela nespoštljiva in ker smrt ni za otroke.

Tudi sama sodim v glbt-manjšino, s katero večkrat posedamo pred Cafejem Open. In včasih se nekateri mimoidoči ustavijo, s prstom kažejo na nas ali pa navržejo kako opazko. Dvomim, da je večina teh tako mladih, da bi lahko potem stekla domov in vpila: »Stara mama, videl sem lezbijke in geje!« A sem že napisala, da Parada ponosa pri nas bojšda kmalu ne bo več potrebna?

NINA HUDEJ

V imenu pomaranče

To, kar boste prebrali, je sveta resnica. In sveti resnici ne sme nihče oporekati. Ker je sveta in temelji na resničnih pričevanjih, na zaprašenih (ob robovih požganih) listinah naših prapomarančnikov, na mojih osebnih izkušnjah, na izkušnjah mnogih naših bratov in sester pomarančnikov ter navsezadnje na neposrednih znanstvenih dokazih o človekovi odvisnosti od C-vitamina.

Zgodilo se je pred malo več kot 6000-imi leti, ko se je vsemogočna Pomaranča, ki je že dolga neskončna tisočletja sama samcata prebivala znotraj ničnega prostora, odločila, da si bo priredila največji dobrodelni resničnostni šov vseh časov. Začela je z izgradnjo infrastrukture, od veselja do Sonca, kasneje se je lotila Zemlje in pa še Lune. Za bolj estetski videz prizorišča je po pustem vesolju raztresla še drobne sijoče, svetlikajoče se frnikole.

Projekt je bil za Pomarančo zelo naporen, saj se je odločila, da bo na Zemljo v dobrodelne namene postavila približno 40 milijonov živčih vrst. Milijonček gor, milijonček dol, na koncu ni več štela. Za konec je ustvarila še človeka, ki ga je opremila z nevidnim kontrolnim čipom, s katerim bo lahko nadzorovala njegove misli in dejanja, saj se je bala napak v procesu uporabe človeških možganov. Megalomanski projekt se je zaključil uspešno, vsi podizvajalci so bili plačani do roka, in resničnostni šov se je lahko začel.

Vsemogočna Pomaranča je tako naslednjih 4000 let opazovala dogajanje na Zemlji in preko nevidnih kontrolnih čipov nadzorovala misli in dejanja ljudi ter jim vča-

sih sugerirala pri njihovih odločitvah. Ker je to počela na skrivaj, je le redkokateri človek znal ceniti in spoštovati njen trud, kar pa ji ni bilo ravno pogodu.

Nenadoma pa so se na Zemlji začele dogajati spremembe. Množica ljudi z Bližnjega vzhoda je zaradi okvarjenih nevidnih kontrolnih čipov začela verjeti, da je svet pod nadzorom Vsemogočne Limone. Njena risba se je začela pojavljati na vseh javnih mestih, ljudje so se začeli združevati v njeno čast, nov modni hit pa je postala rumena barva.

Takrat pa je Pomaranči prekipelo. Odločila se je, da se bo na Zemlji pojavila v telesu pomaranče in dala vsem vedeti, kdo vodi ta resničnostni šov. V gramozni jami je ustanovila šolo, kjer je svojim učencem razlagala o nastanku svojega megalomanskega dobrodelnega projekta in učila temelje Pomarančizma.

Pomarančizem(-ma) -m – monoteistična religija, ki temelji na naukih Pomaranče. Pripadniki pomarančizma se imenujejo pomarančniki in verujejo, da je Zemljo ustvarila Pomaranča, zaradi vzpostavitve največjega dobrodelnega resničnostnega šova vseh časov.

Pomarančniki sprejemajo Pomarančin nauk o ljubezni do C-vitamina, nenasilju nad sadjem, spoštovanju drugačnih vitaminov in odpuščenju pregrešnih misli o naravnem pomarančnem soku. »Ljubi drugo pomarančo, kakor ljubiš svojo.« Vsak učenec je po opravljenem izobraževanju pridobil dodatni nevidni čip, v katerem je bil vgrajen virus za prenos vsebine in virus za neskončno ponavljanje temeljev Pomarančizma.

Nekega random dneva, 2010 let nazaj, pa je med poukom prišlo do

strašnega incidenta, saj je Vsemogočno Pomarančo v telesu pomaranče napadla skupina ljudi, večina pripadnikov Vsemogočne Limone. Iz njenega telesa so naredili naravni pomarančni sok, zato ji ni preostalo drugega, kot da se vrne nazaj na svoje mesto globoko v vesolju, saj je bilo pomarančno telo izgubljeno. Tako je na daljavo opazovala delovanje drugega vgrajenega nevidnega čipa pri ljudeh. Nevidni čip št. 2 je imel fantastične rezultate, saj sta virusa prenosa vsebine in ponavljanja temeljev Pomarančizma v eni minuti okužila skoraj toliko ljudi, kot današnji vrhunski računalniški virusi. Prenos virusa pa je bil iz minute v minuto še hitrejši.

Pomaranča je bila zadovoljna, saj je bila končno deležna pozornosti, ki si jo je zaslužila kot kreatorica največjega dobrodelnega resničnostnega šova v zgodovini.

Ožeta pomarančna lupina je v čast njenega bivanja na Zemlji postala simbol Pomarančizma. Ljudje so začeli graditi oranžne objekte, pomaranča pa je postala sveti sadež, ki ga ni bilo dovoljeno olupiti ali razrezati. Pomaranča je bila še bolj zadovoljna, saj je vedela, da se bo zaradi svetosti pomarančnega sadeža, povečala poraba limon in ostalega sadja.

Lahko kdo dokaže, da zgornji prispevek ni resničen? Zakaj bi potem jaz dokazovala, da je resničen? Jaz verjamem. Verjamem v Pomarančo, s katero imava poseben bond, ki ga vsakodnevno vzdržujeva preko nevidnih čipov. Nisem je sicer še videla, vendar vem, da obstaja, saj se v naravnih zakonih »razodeva tako izjemen Um, da je pred njim vsaka človeška misel le zelo bled odsev« (A. E.). In ta Um je lahko samo Pomarančin. Vem, ker čutim in ker verjamem. Ko bom umrla, se

bom kopala v izobilju naravnega pomarančnega soka. Kje boste pa vi? Zamislite se in postanite član Oranžne Institucije tudi vi. Vaše donacije sprejemamo na TRR: P-O-M-A-R-A-N-Č-A. Z vsako vašo donacijo bo vaš naravni posmrtni pomarančni sok še slajši.

Živimo v 21. stoletju, pa vendar odrasli ljudje še vedno verjamejo v pravljice. Verjamejo v pravljice, stare več tisoč let. Kot da sta se razvoj in znanost ustavila v tistem trenutku in se od takrat naprej ni zgodilo ali odkrilo prav nič novega. Pa vendar se ti isti ljudje naokoli ne vozijo več s kočijami, ampak se zjutraj usedejo v nissana. Moja pravljica je verjetno žalitev za njihovo pravljico. Pa ne razumem, zakaj, ker se mi zdi moja pravljica ravno tako dobra kot njihova. Razumem, da ima njihova pravljica veliko daljše besedilo, da je njihov PR veliko bolj izpopolnjen od mojega ter da so njihovi nevidni čipi tehnološko veliko bolj dodelani od teh v moji pravljici, pa vseeno ne razumem, zakaj je njihova pravljica svetejša od moje in potemtakem nedotakljiva. Danes lahko javno kritiziramo prav vse strukture, institucije ter prepričanja, razen tistih, ki imajo poseben status nedotakljivosti. Svete nedotakljivosti. Nikakor ne sme nihče povedati na glas, da živimo v svetu, kjer več kot polovica prebivalcev in prebivalk še vedno verjame, da je Zemlja stara manj kot 10.000 let, in da s tem nekaj ni v redu. Nevidni čipi so kot virus zavladali planetu, najbolj problematično pa je, da novorojenci nimajo možnosti odločanja o njegovi vgraditvi.

ANA M. SOBOČAN

SREČANJE MAVRIČNIH DRUŽIN V PARIZU

400

mavričnih balonov

V čudovitem parku nekje na obrobju Maraisa, slovite gejevske četrti Pariza, v poletnem vremenu, res ni težko pisati tega poročila. Sedim na mehki zeleni travi, nasproti mene pa velik svetleči reklamni napis: Evropski dnevi homodružin. Na plakatu je ilustracija dveh staršev istega spola z dvema otrokoma. Eden od njiju sprašuje: »Zakaj ne moremo biti normalna družina?« In njegova sestra dodaja: »Ja, pa res, zakaj ne moremo tudi mi imeti psa?!« Plakat opozarja na prvo srečanje mavričnih družin, ki se je v Parizu odvijalo 17. in 18. septembra. Na srečanje so bili povabljeni tudi nekateri politiki in ko je dogodek postal javno znan, so organizatorji presenečeno ugotovili, da je bilo nekaj nepovabljenih (tudi desničarskih) politikov užaloščenih, ker bi tudi sami radi podprli mavrične družine. Biti zraven homodružin je očitno šik ...

Srečanje, ki se ga je udeležilo 500 ljudi in ga je pripravilo *Francosko združenje gejejskih in lezbičnih staršev in bodočih staršev*, je bilo popoln uspeh. O njem so nenazadnje poročali vsi osrednji francoski mediji. Dvodnevno srečanje je potekalo pod okriljem NELFE (Mreža evropskih združenj lgbt-družin), ki trenutno povezuje 17 združenj iz evropskih držav, med njimi tudi domačo Rozalijo. Cilji NELFE, ki se je oblikovala na konferenci lgbt-družin lani oktobra v Ljubljani, so osveščanje javnosti o mavričnih družinah in predvsem boj za pravice teh družin na evropski in nacionalni ravni. Pri tem so jo podprli tudi nekateri politiki, na primer Jean Marie Cavada, franco-

ski evroposlanec, ki se je javno zavzel za pravno in simbolno enakost vseh družin, tudi mavričnih. Organizatorjem je torej uspelo tisto, kar je morda najlažja pot do pozitivnega političnega odziva: oblikovalce javnih politik postavi ti v položaj, v katerem ne morejo drugače, kot da se pozitivno odzovejo na zahteve po pravni enakosti.

Miguel Vale de Almeida, parlamentarec iz Portugalske, je izpostavil, da je še posebej pomembno, kako izbiramo strategije boja. Največ je odvisno prav od politične kulture v posamezni državi. S tem so se strinjali tudi govorniki iz Španije, ki so pokazali, koliko je mogoče spremeniti zgolj z implementacijo pravih zakonov, ne glede na to, kakšno je javno mnenje: v nasprotju z diskurzom, ki ga poznamo pri nas, so se sodelujoči politiki strinjali, da je zakon tisti, ki mora hoditi pred družbenimi spremembami in ne obratno. (Nenazadnje so bili v Franciji pred časom proti kontracepciji in proti ukinitvi smrtne kazni, vendar na srečo tega takratni predsednik Mitterrand ni upošteval.) Enak sklep so sprejeli tudi govorniki na 'pravniški' okrogli mizi. Ti so še posebej izpostavili vprašanje prostega gibanja v EU in problematiko neprenosljivosti statusov med državami članicami. Strinjali so se, da je vprašanje ureditve pravnega položaja vseh družin, vprašanje

socialne kohezije in da je diskriminacija na osnovi družinskega statusa nedopustna. Vprašanje, ki je krožilo med občinstvom, med ljudmi iz vsaj deset evropskih držav, ki so se konference udeležili, torej ni bilo: si gej/lezbijka, imaš/nimaš otrok, ampak: si tudi ti diskriminiran(a)?

V takšnem toku je potekal tudi drugi dan srečanja, ko so bile v ospredju izkušnje in pričevanja ljudi, ki živijo v mavričnih družinah. Sociologinja Henny Bos, soavtorica longitudinalne, že 17 let trajajoče raziskave med ameriški otroci iz mavričnih družin, je poudarila, da homofobija sicer vpliva na otroke iz mavričnih družin, vendar je njene negativne učinke mogoče izničiti: to se je jasno pokazalo v tistih družinah, kjer obstaja velika stopnja družinske povezanosti in kompatibilnosti. Posebej pomembna je tudi komunikacija o svoji družini med starši in otroci, koristno pa je tudi, da so lgbt-teme del kurikuluma in da so starši aktivni v šoli in nenazadnje tudi v lgbt-gibanju. O tem, kako pomembno je informiranje, izobraževanje in sodelovanje s pedagoškimi delavci v vrtcu in šoli, smo se strinjale tudi govornice okrogle mize o mavričnih družinah in šoli, kjer sem spregovorila o situaciji v Sloveniji. Skupaj smo izpostavile človekove pravice v zvezi z izobraževanjem, ki določajo, da mora biti izobrazba enako

dostopna vsem. O tem, kako pomembno je, da je šola varen prostor za vse, so spregovorili tudi mladi odrasli, ki so odraščali v družinah s starši istega spola. Ti so sodelovali na zaključni okrogli mizi, ki jo je vodila S. Gerlach, avtorica pravkar natisnjene priročnika za mavrične družine (*Regenbogenfamilien. Ein Handbuch. Querverlag*, 2010). Predstavili so nam film, v katerem govorijo o svojih izkušnjah, na odru pa so svoje izkušnje delili Stephanie (Nemčija), Saala (Finska), Lourdes (Španija) in Clément (Francija). Poudarili so, da je bilo v njihovem odraščanju najpomembnejše to, da so bili starši z njimi odkriti in da so se lahko v svoji družini pogovarjali o vsem. Če že toliko govorimo o otrocih iz mavričnih družin in njihovih pravicah in potrebah – poslušati bi bilo potrebno njih! Sporočili so nam: »Saj vse to ni tak 'big deal'. Ponosni smo na svoje starše!«

Še to: v Parizu je zaradi varnostnih razlogov dovoljeno v zrak spustiti le 100 balonov naenkrat. Župan je tokrat izjemoma dovolil, da so jih mavrične družine v zrak spustile 400.

Pomembni linki:
www.nelfa.org
<http://plone.gender.hu-berlin.de/rainbowchildren>
www.undwassagendiekinderdazu.de

ANAMARIJA ŠPORČIČ – JANIS

BERLIN: V ISKANJU IZGUBLJENEGA ČASA

Nemška prestolnica je bila v zlatih dvajsetih letih preteklega stoletja dekadentno središče stare celine, kjer so zatočišče našli svobodomiselniki, ustvarjalni posamezniki, ki so pomembno prispevali k evropskemu kulturnemu dogajanju. Na kabarejskih predstavah so se zbirali ljubitelji glasbe in plesa, zvočni film je prinesel revolucijo tako v tehničnem kot tudi umetniškem smislu, po kavarnah so posedali jungovci in razpravljali o zapletenih psiholoških vprašanjih, emancipirane gospe v hlačah pa prefrinjeno kadile z dolgimi ustniki med kazalcem in sredincem ter klepetale o ezoteriki in okultnem. Magnus Hirschfeld je prav tu leta 1919 ustanovil Inštitut za seksualno znanost in spodbujal homoseksualce, naj se borijo za svoje pravice. Obdobje Weimarske republike, ki z nami deli takšne genialne ume, kot sta Bertold Brecht in Fritz Lang, se je klavirno končalo z vzponom nacistov leta 1933. Takrat so ta bleščeči intelektualno-hedonistični razvrat zamenjali antisemitizem, homofobija, razisem in ideje o arijskem nadčloveku, zaradi katerih je prelestna Marlene Dietrich Hitlerja javno označila za »popolnega idiota«. Osemdeset let, eno svetovno vojno, en zid in enajst kanclerjev kasneje se v iskanju ostankov nekdanjega blišča odpravimo v to mesto pregrehe.

Berlin je danes metropola, ki je po besedah svojega gejevskega župana sicer »revna, ampak seksi«, in je eden najpomembnejših kulturnih, gospodarskih in političnih centrov Evrope. Arhitekturno je izjemno raznolik (tudi kakšno stavbo v slogu Bauhauza iz dvajsetih je še moč opaziti), saj je bil med drugo svetovno vojno priljubljena tarča zaveznikov in je bil

po koncu vojne tako rekoč ena sama velika ruševina, zato v nasprotju z večino drugih evropskih mest nima zgodovinskega, arhitekturno enovitega centra. Ima pa zato dobro organiziran in učinkovit sistem javnega prevoza, na vsakem vogalu majhno prodajalno klobas s karijem (čudaške berlinske pogruntavščine, ki vam po prekrokani noči še dodatno vznemirijo želodec), in tri milijone in pol ljudi, ki namesto klene nemščine, kot smo se jo učili v šoli, uporabljajo nekakšen čudaški, neposvečenim nerazumljiv dialekt. Velikost Berlina turistu, ki je v mestu le nekaj dni, predstavlja največjo težavo. Nemogoče je namreč trditi, da ste res bili v Berlinu, saj ste bili v najboljšem primeru v eni petdesetini Berlina. Naša družba se je zato osredotočila na najbolj verjetne lokacije, kjer bi duh svobodne spolnosti in dekadentnega življenjskega sloga Weimarske republike morda še lahko živel. Začnemo, jasno, v »pederkvartirjih«, tako ljubkovalno poimenovanih pred leti, ko so se po njih podili naši moški kolegi. Berlin ima kar nekaj predelov, ki veljajo za posebej priljubljene med lgbt-ji, na primer Schöneberg, Prenzlauer Berg in Kreuz-

berg. Istospolne poroke so v Nemčiji priznane že slabo desetletje in tudi sicer velja Berlin za eno izmed gejevskih in lezbičnih metropol. Z eno bistveno napako, ki jo sicer odkrijemo šele po nekaj dneh. Lgbt-populacija je v Berlinu enostavno preveč številna, da bi se šli razne mešane, vseobsegajoče štirke in tiffanyje. Ker je na sceni toliko ljudi z različnimi preferencami, se v Berlinu hitro srečamo s slabo poznanim konceptom popolne, tako rekoč nacistične segregacije. Klubi se najprej delijo na gejevske in lezbične (in so torej, kako ironično, »enospolni«), nato pa precej strogo še na fetišistične, trendovske, študentske, medvedje in kdove kakšne še vse. Zelo simpatičen klub z nedeljeno klientelo je Schwuz v Mehringdammu, kjer se boste takoj počutili domače, saj je zelo »štirkasto«, za tiste bolj avanturistične pa predlagamo fetišistični tehnoklub KitKat.

Novi in novi klubi rastejo kot gobe po dežju, stari pa se zapirajo, zato je trenutno ponudbo najbolje pregledati na internetu ali povprašati lokalne strokovnjake. Sicer se vam lahko zgodi, da se boste, drage bralke, znašle v skupini desetih žensk, ki skupaj pokrivajo celotno

Kinseyjevo lestvico, in več kot debelo uro blodijo med moškimi leder-lokali okrog Wittenbergplatz, iščoč nežnejšemu spolu (torej ženskam in ne-usnjarsko navdahnjenim gejem) prijazen bar. Na koncu boste sicer morda naletele na vablivo zvonec Pussy Cat, v katerem boste edine gostje, prijazen starejši stric (ki je pravzaprav precejšnja teta) za šankom pa vam bo ob zvokih evrovizijskih popevk postregel z vašo najljubšo pijačo. In vam medtem ko veselo praznite njegove alkoholne zaloge, povedal kaj o izjemno visokem transvestitu po imenu Everest, ki je pred dvajsetimi leti tako doživetvo interpretiral pesmi Marlene Dietrich, kot bi bila pred vami stala diva sama. Poleg tega boste ob absintu ali vodki lahko še kakšno prižgali, saj v Berlinu sicer teoretično velja nekakšen protikadilski zakon, ki pa ga v praksi vsi prav veselo ignorirajo. No, pa smo le našli prve znake dekadence. Precej bolj očitni pa nas čakajo v hotelski sobi. Vijolične stene, stekleni lestenci, mehke preproge in zebasti stoli so prav tisto, kar človek potrebuje na oddihu od vsakodnevnih pisarniških sivine. Zgradba je, seveda, v enem izmed »tistih« predelov, zato sva z drago

edini ženski v hotelu, osebnju poznani tudi kot »lesbians from number two«. Kar se morda sliši povsem nedolžno, če ne poznate notranje opreme sobe številka dve. Šele med rezerviranjem bivanja v dotičnem hotelu vam namreč poleg običajnih sob ponudijo tudi na spletni strani povsem skrite t. i. »play & stay rooms«, v katerih najdete vse od kletk, usnjenih gugalnic, velikanskega ogledala nad posteljo, vrvi, bičev, Andrejevega križa in prav takšne koze, kakršno smo pri telovadbi preskakovali v osnovni šoli. Ko se prenehava hihitati in se od smeha valjati po tleh, se seveda odločiva, da priložnosti ne gre izpustiti in da preprosto morava najeti eno izmed teh sob. Končno nekaj, kar priča o utrganosti Berlina, o seksualni revoluciji, hedonizmu in svobodi izražanja v danes navidez tako oddaljenih divjih dvajsetih letih. Kaj hitro se vam sicer lahko zgodi, da bo šla vaša investicija v nič, saj boste vse dneve raziskovali Berlin in se v svojo prikupno sobico čez dan vračali le takrat, ko jo bodo želeli videti vaši prijatelji, ki se bodo nato tlačili v kletke in pozirali z biči ter se pri tem zelo zabavali. Zgolj v vednost in ravnanje.

Naslednja točka našega dekadentnega itinerarja je bila »Marlene Tag«, saj se je velika ikona rodila prav v Schönebergu in je, kljub nemškemu kuhanju mule zaradi njenega medvojnega sodelovanja z Američani, tu tudi pokopana. Nagrobnik je preprost, skrit med drugimi na majhnem pokopališču Friedenau. Na njem piše zgolj – Marlene. Priimek ni potreben. Prižgemo svečko v spomin na plavega angela in že smo na poti proti filmskemu muzeju na Potsdamer Platzu (*Museum für Film und Fernsehen*), kjer hranijo njene osebne predmete. Celoten muzej je vsakakor vreden ogleda, še posebej, če vas vsaj malo zanima nemška kinematografija. Marlenine obleke, fotografije, lepotilni pripomočki in pisma, ki jih je pisala prijateljem in prijateljicam, ljubimcem in ljubimkam, so razstavljeni v treh manjših prostorih, kar je pravo stiskaštvo, saj ima muzej v lasti res ogromno število njenih predmetov – samo kovčkov naj bi bilo osemdeset! V muzeju si lahko ogledate tudi kratke odlomke iz njenih odličnih filmov, pravih klasik tridesetih let, na primer iz Plavega angela, Maroka, Šanghaj ekspresa in Škrlatne cesarice.

Seveda pa obisk Berlina ni popoln brez obiska znamenitosti iz manj oddaljenih obdobj, med katerimi izstopa t. i. »vzhodna galerija«, največji še ohranjen del berlinskega zidu, ki je med leti 1961 in 1989 delil mesto na vzhodni in zahodni del. Danes je zid prekrit z lani obnovljenimi grafiti, ki so nastali kmalu po padcu zidu in pozivajo k miru na svetu. Med njimi najdemo tudi znameniti »bratski poljub« vzhodnonemškega komunističnega voditelja Honeckerja in njegovega sovjetskega kolega Brežnjeva. V centru se je zid vlekel med drugim neposredno mimo še ene znamenitosti, brandenburških vrat, v bližini katerih se nahaja spomenik homoseksualnim žrtvam nacizma. Ogleda vreden pa je tudi živalski vrt, v katerem kraljuje zdaj že odrasel polarni medvedek Knut. Za Slovence je morda zanimiva primerjava med življenjem v Jugoslaviji in Vzhodni Nemčiji, zato obisk kakšnega muzeja na to temo nika- kor ni odveč, tisti najbolj nostalgični pa se lahko zapeljete tudi s prikupnim »trabijem«. V Berlinu je danes moč najti vse, kar vam srce poželi, in tudi dekadenca bučnih dvajsetih očitno še ni povsem zbledela. Le prilagodila

Hotelska soba

se je, se malce potuhnila v temne koticke, se skrila v večne šansone, cigaretni dim na škrlatnih ustnicah in kozarce absinta ob sončnem zahodu. Ali kot je pela Marlene: Ein neuer Frühling der beginnt, in den Ruinen von Berlin.

VERONIKA SOROKIN

MAVRIČNI UTRIP PARIZA

Parada ponosa po pariško

Seznam kulturno zgodovinskih znamenitosti, umetniških lepot, arhitekturnih dosežkov, muzejev in galerij, ki jih ponuja francoska metropola, je neizčrpen. Dejstvo, da si ob nekajdnevnem obisku Pariza vsega nikakor ne moremo ogledati, deluje pomirjujoče in preudarno. Tem bolj, ker mesto že s svojim vzdušjem polnokrvno pritegne obiskovalca in ga vrže v vrtinec svojih čarov, posebnosti ter kontrastov. Pisan vrvež in prekipevajoča energija se čutita vsepovsod, lahko se enostavno prepustimo njenemu toku in brez turističnih vodnikov, zemljevidov ali informacij bomo našli kratko malo vse. Tudi tisto, česar navsezadnje sploh nismo iskali.

MONTPARNAŠKA ČETRT

V mestu luči in romantike sem se to poletje znašla tudi sama in lahko pritrđim, da je presenetljiva energija Pariza oplazila tudi mene. Bilo je veliko primerov in situacij, ki so se med ogledom mestnih znamenitosti odvijali povsem nepričakovano, a vendarle suvereno. Kakor da bi bila vsa literatura o Parizu, bodisi zgodovinska, poljudnoznanstvena ali leposlovna, in vsa mestna obeležja, v popolnem navzkrižju z njegovim življenjem tu in zdaj. Kot film, ki se ne drži

scenarija in je, začuda, še toliko popolnejši, samonikel ter neponovljiv.

Med drugim sem si ogledala pariško četrto *Montparnasse* v južnem delu mesta, ki je v tridesetih letih 20. stoletja veljala za cvetoče umetniško in literarno središče. Tu so se sestajali številni znani ali manj znani novodobni francoski slikarji, kiparji, pesniki in pisatelji. Kipeče bohemsko življenje s številnimi ateljeji in klubi je v montparnaško četrto privabljalo tudi mnoge tuje umetniške genije. Obdobje razcveta in umetniškega zanosa je prekinila druga svetovna

vojna, ki je, podobno kot drugod v Parizu, razblinila zbirališča umetniških duš in ohladila vrelišča bohemstva.

Pridih modernosti, ki veje iz četrti predvsem danes, je naznanila izgradnja znamenite pisarniške stolpnice *Tour Montparnasse* leta 1973, ki je druga najvišja stolpnica v Evropi. V Parizu je ne moremo prezreti, saj se nam z višino 209 metrov, pogled nanjo ponuja pravzaprav od vsepovsod. Navkljub absolutno modernemu slogu številnih poslovnih objektov in nakupovalnih središč, pa Montparnasse k sreči ni izgubil svojega nekdanjega šarma. Ta pa-

riški predel je izjemno živahen in premore obilo slovitih kavarn, ki privabljajo pisane množice z vseh koncev sveta. Četrto še posebej oživi ob koncu tedna, ko jo preplavi filmska publika. Ni naključje, da sem se o montparnaški spontani radoživosti prepričala tudi sama, čeprav sem se sicer tam vrtela s povsem drugimi nagibi. Ogledala sem si montparnaško pokopališče, kjer je pokopanih mnogo slavnih Parižanov, zlasti umetnikov in intelektualcev, ter se nato podala še v znamenite pariške katakombe nedaleč stran. Vtisi poduhovljenosti, miru in kontemplacije, ki navadno nav-

dajajo človeka po obisku podobnih mirnih kotičkov, pa niso trajali dolgo.

Prometni zamašek in zmeda ter hupanje v enem od večjih križišč je naznanjal, da se v neposredni bližini nekaj dogaja. Avenija, na katero sem se slepo podala, je bila zaprta za promet in videti je bilo, kot da bi se življenje za hip ustavilo. V lahнем vetrcu so se po cesti vrtinčile smeti sila umazanega Pariza, v senci pod drevesom je skrit med dvema avtomobiloma spal brezdomec, drugače pa razen mene in nekaj kolesarjev tam ni bilo nikogar. Občutki presenečenosti in začudenja, pomešani z radovednostjo, so me gnali naprej in za svojo vztrajnost sem bila kmalu bogato poplačana.

KDOR NE IŠČE, TA NAJDE

Vse bolj hrupno ozvočenje, ki je spuščalo v zrak drum, bass, house in latino glasbo, oglušujoče piščalke, ter unikatna, pisana kostumografija mladenk in mladeničev, mi je razkrila, kam je bila namenjena moja nenačrtovana odprava.

»Marche des fiertes lesbiennes, gais, bi & trans« oziroma Parada ponosa, ki se v Parizu že tradicionalno odvija konec junija. Gre za eno osrednjih, zelo priljubljenih prireditev v francoski metropoli, ki na pariške ulice vsako leto privabi več kot pol milijona ljudi. Med drugimi je parada ena največjih tovrstnih glbt-dogodkov v svetovnem merilu in kot se za romantični Pariz spodobi, predstavlja veliko praznovanje vseh vrst ljubezni. Pariška Parada ponosa navadno krene po bulvarju Henryja IV. proti trgu pred nekdanjo Bastiljo (Place de la Bastille). Od tam prek četrti Marais, ki je dandanes znana

kot osrednje pariško stičišče homoseksualcev, nadaljuje svoj pompozni shod do predela *Beaubourg* z znamenitim Forumom *Halles* in Pompidoujevim središčem. Natančen potek poti se iz leta v leto spreminja in je znan šele tik pred začetkom parade. Sama in številni drugi obiskovalci smo jo letos na vrhuncu energičnega zanosu ujeli pred Luksemburškim parkom, priljubljenim mirnim kotičkom, kjer pod košatimi kostanji Parižani preživljajo svoj prosti čas.

Spektakel z izjemno kreativnimi oblačili udeležencev, spremljajoča povorka okrašenih vozil, na katerih so ekstatično plesali transvestiti in bučna glasba, so bili prvovrstni. Na pol gola telesa v pisanih, bleščočih krilcih in živobarvnih čevljih z visokimi petami, ki so bliskala mimo, so se menjavala kot na modni reviji. Obrazi pod zajetnimi sloji umetniškega make-upa, oviti v ekstravagantne, ekspresivne lasulje, so delovali karnevalsko nedostopno, vendar vznemirljivo in skrajno privlačno.

Silovita energija je dobesedno v hipu preplavila sosesko in publika, naključna ali nenaključna, se je od vsepovsod trubomala zgrinjala na prizorišče. Obiskovalci – staro in mlado, turisti, radovedneži, zabave in odlične glasbe željni sprehajalci, ki jih je bilo tudi letos malo morje. Zapolnjeni so bili vsi kotički ulic in uličic, kjer si lahko zaustaviš korak in opazoval dogajanje, od zelenic, blagodejnih stojišč v senci dreves do streh javnih toalet – avtomatskih stranišč, kamor so se povzpeli najbolj zagrizeni. Kot vedno pa so najboljši položaj zavzeli tamkajšnji stanovanjci, postrojeni na svojih balkonih, in policisti, ki so v kordoni, oboroženi do zob, samevali v stranskih ulicah.

Bila je vroča in soparna sobota, zato je kar nekaj udeležencev parade poiskalo osvežitev pod čudovi-

tim vodometom v južnem delu omenjenega Luksemburškega parka. Kako simbolična koreografija, kajti skulptura, ki jo je leta 1873 postavil kipar *Jean-Baptiste Carpeaux*, prikazuje štiri ženske. Visoko v zraku držijo kroglo, ki je prisposodba štirih celin. Peta, Avstralija, manjka, ker bi okrnila simetrijo. Na vodometu vidimo tudi nekaj stranskih figur: delfine, konje in želvo.

MED KARNEVALOM IN IDEJNIM SPOROČILOM

V Parizu je glbt-skupnost zelo številčna, mesto samo pa velja za eno vzornih glede liberalnega pristopa k tej tematiki, ne le v Franciji, temveč tudi v Evropi. Parade se ponavadi udeleži tudi pariški župan *Bertrand Delanoë*, odkriti gej, skupaj z nekaterimi drugimi politiki. Po uradnem programu ulične parade se slavje s privatnimi zabavami v klubih četrti Marais in okoli Bastilje, nadaljuje še pozno v noč, do jutra in naprej. Sporočilo letošnje prireditve, kot sem lahko razbrala z nekaterih transparentov, je bila svoboda vseh ljubezni. Tako kot ob številnih drugih paradah ponosa v svetovnih metropolah se tudi v primeru pariške sprašujemo, kaj nam sporoča. Gre zgoj za zabavni dogodek v glamurju in živobarvnosti edinstvene kostumografije, ki se še toliko lep-

še poda na ulice umetniškega Pariza, ali gre za kaj več? Odgovorov je najbrž toliko kot ljudi, ki o tem razmišljamo, vendar nedvomno gre za splet obojega. Vrhunske zabave kot take in globljega sporočila glede občega prizadevanja za pravice ter enakopravnost istospolnih partnerskih zvez, priznavanje homoporok, istospolnega starševstva itd. Vsekakor gre za več kot zgolj aktualno dilemo, ki je v evropskih državah nekako sočasno priplavala na površje in se vsaka z njo spoprijema na svoj način.

Ozračje negotovosti, neopredeljenosti in po drugi strani sovražnosti ter odklonilen odnos, ki v tem primeru, žal, še vedno prevladuje, sta jasna pokazatelja splošne nezrelosti in napačnega načina mišljenja. Parade ponosa v Parizu, Ljubljani, Beogradu, New Yorku oziroma kjerkoli že, so zato nedvomno dobrodošel »happening«, ki v duhu sorodnega prizadevanja za pravice in dostojanstvo glbt-skupnosti, le-to povezuje širom sveta.

ANAMARIJA ŠPORČIČ - JANIS

O L-JIH, G-JIH, B-JIH, T-JIH, Q-JIH IN ŠE KOM

Morda se zdi komu nenavadno ali celo zabavno, ko organizacije predstavnikov spolnih manjšin včasih kar tekmujejo v politični korektnosti in kot za šalo dodajajo nove in nove črke kraticam, ki naj bi pomenile skupino ne-heteroseksualnih ljudi. Tako smo najprej imeli G in L za geje in lezbijke, potem je nekaj ljudi pričelo verjeti v obstoj biseksualnosti (res, hvala vam) in smo dodali še B, in ker strejti prav tako niso hoteli imeti opravka z dekleti, ki so bila prej fantje, in s fanti, ki so bili prej dekleta, smo zraven nalepili še en T. In zakaj bi se ustavili pri zgolj štirih črkah, poročete? Saj se nismo. Z leti je bil tu še Q, za tiste, ki so queer, karkoli že to pomeni, ali pa »questioning«, za tiste zmedene. Pa seveda A za naše zaveznike in zaveznice (»allies«), včasih celo kot SA (»straight allies«), I za hermafrodite (»intersex«), da dodatnega T-ja za tiste dvodušne (»two-spirit«) sploh ne omenjam. Pa vendar imajo vsa ta navidezno pikolovska ali celo absurдна pomenovanja zelo pomembno funkcijo: ljudem omogočijo, da se najdejo, da se poistovetijo z neko definicijo, nekim konceptom, in se tako pospravijo v predalček, v katerem jim je udobno. Pogosto opevani biolog Alfred Kinsey je že sredi prejšnjega stoletja prišel do zelo bistvene ugotovitve, da ne obstajata zgolj dve spolni usmerjenosti (homo- in heteroseksualna). Njegova (sicer za današnje razmere pretirano poenostavljena) lestvica ima šest

stopenj, na njej pa oseba z izključno heteroseksualno izkušnjo predstavlja vrednost 0, oseba z izključno homoseksualno izkušnjo 6, oseba z enakovredno izkušnjo obeh vrst pa 3. Po Kinseyjevo nam torej ostanejo vsaj še ljudje, ki spadajo pod številke 1, 2, 4 in 5, nekateri pa menijo, da je »številk« še bistveno več. Kdo so torej ti ljudje? Kako imenujejo sebe? Kako razumejo svojo spolno usmerjenost? Te vmesne identitete se očitno počasi, a zanesljivo formirajo, začevši z biseksualnostjo. Biseksualci imamo še danes težave z dokazovanjem, da sploh obstajamo, in seminarske naloge tipa »Biseksualnost: spolna usmerjenost ali le modni trend?« nikakor niso redke. Ni torej presenetljivo, da so predstavniki in predstavnice drugih skupin še toliko manj samozavestni glede svoje usmerjenosti. Kljub vsemu pa v zadnjih letih zaznavamo precejšen napredek na tem področju, predvsem kot rezultat razširjenosti medmrežja, saj bomo v kratkem našemu akronimu po vsej verjetnosti morali dodati vsaj še P ali O. Brez heca. Panseksualci ali omniseksualci (pan – gr. vse, omni – lat. vse) počasi lezejo iz nekoliko varnejšega biseksualnega oklepa in priznavajo, da se v njem ne počutijo doma. Izraz biseksualnost le delno odgovarja temu, kar čutijo, in čas je, da se osamosvojijo in postanejo še ena v morju identitet, v katere marsikdo ne verjame. Vendar to skorajda ni pomembno. Panseksualnost je usmerjenost, ki vključuje spolno, estetsko, ljubezensko, romantično ipd. privlačnost do ljudi vseh spolov, vključno s transspolnimi in genderqueerovskimi osebami ter hermafroditi. Tisti, ki se definirajo kotpanseksualni, so se za ta korak odločili predvsem zaradi nasprotovanja binarni delitvi spolov na moške in

ženske. Takšno delitev razumejo kot družbeni konstrukt, ki dovljuje le dve kategoriji in izključuje vse ostale. Enak argument lahko uporabimo tudi, ko nasprotujemo uporabi izraza »biseksualnost«, saj beseda prav tako predpostavlja binarno delitev in tako zanemari ljudi, katerih spolne identitete se ne ujemajo z njihovim biološkim spolom. Še posebej naj bi bil bila biseksualnost problematična v odnosu do hermafroditov, saj njihovi kromosomi ne sovpadajo vedno z običajno delitvijo na XX in XY. Panseksualci se, tako kot včasih biseksualci, radi pohvalijo, da se zaljubijo v osebo in njene druge značilnosti, njihov spol pa je povsem nepomemben. Sama ideja spola se zdi marsikomu, ki se identificira kotpanseksualec, povsem nesmiselna. Osemindvajsetletna Petra iz Ljubljane pravi, da se nikoli ni povsem »našla« v biseksualni identiteti. »Že z biseksualnostjo je dovolj težav, saj te ljudje nenehno sprašujejo čudne stvari, meni pa so bili poleg žensk in moških vedno vseh tudi ljudje, katerih spol je na prvi pogled težko določiti. Privlačijo me deške punce, pa, recimo, tudi transvestiti.« Ti pa po mnenju nekaterih biseksualcev že presegajo definicijo biseksualnosti, ki je kljub svoji navidezni radikalnosti še vedno omejena z dvojnostjo spolov. V današnjem svetu metroseksualcev, modne androginitosti in boja hermafroditov proti prisilnim operacijam v moški ali ženski spol je morda razmišljanjepanseksualcev pravzaprav bolj smiselno kot kdajkoli prej. Če se bomo enkrat prenehali ukvarjati s tem, kakšnega spola je kdo, in kakšna je njihova (pa tudi naša) spolna usmerjenost in se raje posvetili njihovi osebnosti, drugim lastnostim in sposobnostim, bomo morda veliko lažje našli idealnega partnerja. Ker pa

bopanseksualni svet verjetno še dolgo zgolj utopija, se dodajanje novih in novih črk v bolestnem stremjenju k politični korektnosti verjetno še ne bo prav kmalu končalo.

Izkušnje otrok iz istospolnih družin s šolo

Je otrokom iz istospolnih družin v šoli težko, ker jih izključujejo sošolke in sošolci? In ker se pri pouku ne pogovarjajo o njihovi družini – istospolne družine so pogosto spregledane ali se o njih govori kot o neobičajnih ali posebnih družinah. V novi mednarodni raziskavi, ki poteka v Sloveniji, v Nemčiji in na Švedskem, avtorice raziskujejo, kakšne so izkušnje otrok v istospolnih družinah, še posebej v šolskem okolju in kako slednje doživljajo njihovi starši.

Raziskovalke vabijo otroke in mlade iz istospolnih družin, da jim pišejo ali se z njimi pogovarjajo! Vabijo tudi istospolne starše, da jim pišejo in se z njimi pogovarjajo! Raziskava je popolnoma anonimna. Osebnostne zgodbe bodo obravnavane povsem zaupno.

Pišite na naslov:
mavicne.druzine@gmail.com ali na
ana.sobocan@fsd.uni-lj.si
Več informacij:
[http://plone.gender.hu-berlin.de/
rainbowchildren](http://plone.gender.hu-berlin.de/rainbowchildren)

www.zavsedruzine.si

ANDREJ ZAVRL
»Spiš s fantki ali deklicami
vpraša Leja«

Anja Golob, *V roki*, spremna beseda Mladen Dolar, Litera, 2010.

V roki je pesniški prvenec kritičarke, publicistke, dramaturginje in bloggerke Anje Golob, v katerem se s finim humorjem, a tudi z resnostjo in ostrino loteva družine in sveta, smisla pesnjenja ter seveda ljubezni in erotike. Pesmi – ali, kot pravi Golob, »zaporedja besed, ki dovolj dobro zvenijo« – so napisane v precejšnjem razponu, tako po motiviki kot formi. Urbana, sodobna poezija, ki z izjemnim občutkom za ironijo, recimo, poje šalamunovski slavospev bratu ali zafrkljivo, a vendar nekoliko nostalgično, piše o mladih popotnikih, ki na vlaku »sezujejo čevlje ... da vse zasmrdi«. Zelo prepoznavna so tudi občutja nemira, ki ga tujina, morda posamezna mesta, zbuja v nekaterih, ko smo na rodni grudi. Pesem o Berlinu ima tako naslov »Tragedija« in samo dve vrstici: »mesto je tam / jaz sem pa tukaj«.

Osrednji del zbirke je temeljito ljubezensko-erotičen in se začne s pesmijo »Moja punca in moj fant«, ki je spet rahlo ironična o tem, da »kdor sedi na dveh stolih, ta je biseksič ali pa mora imeti res tolsto rit« oziroma lahko včasih tudi izvisi, ko »stranski enoti dveh množic izničita svoj presek«. Ker Golob sicer piše o puncah in fantih, nastopi s pesmijo »Podoba iz sanj« ob spolni nedoločeni njene/ga naslovnice/naslovnika čudovit, redke trenutke resnične spolne ambivalence.

In odgovor na naslov recenzije? »Predvsem z nobenimi ne spim si mislim jaz«.

Ocena *****

ANDREJ ZAVRL

Pogovor z Anjo Golob

Reciva najprej nekaj o zadnjem delu zbirke – *Zunaj* – ki ima samo eno pesem, »Izdajalka«, in se začne: »izdati se moram / če naj se ne izdam«. Se strinjaš, da se tu ponuja možnost izrazitega glbt-branja?

Res? Hm, zanimivo. Očitno sem precej bolj dolgočasna od tega, napisana je bila namreč s suhoparno, dobesedno idejo in, vsaj zame, zares govori o razloki med »izdajstvom« poezije, ki neizogibno sledi njeni izdaji v knjigi, o prestopu iz zasebnega v javno, za katerega je nujno izstavljen račun.

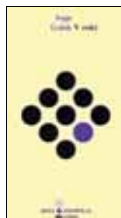
Zbirka ima tri razdelke: prvi se dogaja znotraj in se tiče vzpostavljanja lastne ontologije, drugi izhaja iz prepleta lirskega subjekta z drugo osebo/osebami, tretji del pa naj bi služil kot priprava na razprtje, na pot navzven. Samo eno pesem vsebuje namenoma, s tiho željo, da ni zadnja.

Šalamun je v zbirki zelo prisoten, poleg tega se z občudovanjem obračaš še na Tranströmerja, Sachs in Zajca.

Če že imeti najljubše pesnike/pesnice, si velja najbrž izbrati po svojem mnenju najboljše, kajne? Zadnji trije, ob morda še treh, štirih drugih avtorjih, vsekakor tvorijo trdno jedro literarnega gnezda, v katerega se ne neham vračati. Do Šalamuna pa imam čuden odnos. Brala sem ga veliko manj, kot se morebiti zdi, in zelo malo njegovih stvari mi je res všeč – tiste pa, ki so mi, se zdijo ontološke.

Kaj pa drugi – kako (kot kritičarka) gledaš na slovensko (glbt-)literarno sceno?

Kot kritičarka se ukvarjam predvsem z gledališčem, slovenske literarne

scene ne poznam, ne spadam vanjo. Nasploh me pripadanje kakršnimkoli scenam ne zanima, nimam časa za to, omejuje in dolgočasi me – v čemer sem gotovo absolutno naivna. Osebo si radikalno jemljem pravičico, da gledam filme, predstave, da berem knjige – ter da o njih razmišljam iz njih samih. Če je knjiga zanič, je zanič. Vem, naivno je, a če grobo posplošim, mene resnično ne briga, s kom spijo (ali ne spijo), npr. Veronika Dintinjana, Jure Jakob ali Kristina Hočevar – dokler ne spijo z mano, jasno. Zanima me poezija, ki jo pišejo, napredek, strast pisave, ki ju v njej zaznavam, njena potencialna izpovedna moč.

Glede svojih knjig se strinjam s Tondellijem – nočem izdajati pri GLBTQ-založbah. Nočem brati v zaprtem krogu neke »dnevne sobe« za »naše«, v tem ne vidim nobenega izziva. Kateri naši? Moji niso – in jaz vsekakor nisem njihova. Zakaj prepričevati že prepričane, zakaj v neskončnost ždeti za svojim plotom, v varnem zavetju? Tovrstno trepljanje se mi gnusi. Nikakor ni rečeno, da je moja knjiga dobra, a če iz moje poezije ne spregovori nič razen neke intimne podrobnosti (biseksualne usmerjenosti njenega lirskega subjekta), no, potem je za v smeti in prva sem, ki jo bo tja vrgla.

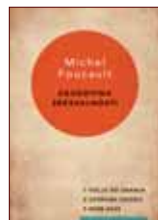
Dve pesmi v zbirki sta v angleščini. Tudi blog. Pišeš – bi rada pisala – za mednarodno publiko?

Blog zaradi možnosti čim širše komunikacije. Ko pa delam, iz svoje orodjarne vzamem, kar potrebujem. Jezik pri tem ni nobena primadona. Če presodim, da pridem bližje temu, kar želim povedati, v drugem jeziku, se ne omejujem. Če sploh ne s poezijo, temveč, denimo, s fotografijo, okej, zamenjam kuli za fotoaparatom. Za pisanje uporabljam vse, kar premorem, četudi je daleč od popolnega (kot moje znanje tujih jezikov). Pisanje je zame predvsem

mesto svobode – igrivo, odprto, a hkrati skrajno disciplinirano in posledično svinjsko naporno, kar pa, vsaj mene, prej vzburja kot blokira.

Na blogu pišeš, da nisi ponosna, da si ženska – ženska si se pač rodila. Vendarle, praviš, si v navzkrižju s tradicionalno podobo ženstvenosti. Ampak to je intimo in se nimaš za feministko. Iz tega bi se dalo sklepati, da sta ti tudi afirmativnost glbt-gibanja in ves ta ponos tuja?

Ne scela, nikakor. Ne vem, če bi bilo to sploh mogoče, dojemam se kot politično bitje (v klasičnem smislu besede) in delujem v skladu s tem. Res pa, da je moje razumevanje vsebine glbtq-gibanja in ponosa, parad itd. očitno radikalno drugačno, kot je, če je sklepati po izjavah »prvoborcev« in tem, kar zaznavam kot njihovo strategijo boja za pravice slovenske glbtq-manjšine, njihovo dožemanje v Sloveniji. Jasno se zavedam, da vedno lahko izvlečejo znunan argument moči, kako naj molčijo vsi, ki sami »za našo stvar« javno ne naredijo ničesar, toda vsaj jaz osebno molčim scela zavestno – ker menim, da slovenska glbtq-scena znotraj sebe ne prenese konstruktivne kritike in da je v fazi, »kdor ni z nami, je proti nam«. Meni se zdi taka pozicija scela neproduktivna, med drugim zato, ker podpihuje vlogo žrtve, ki mi je to pogledno tuja. Zdi se, kot da bi se bilo naravnost pogubno postaviti zoper katero od strategij boja »prvoborcev«, bojim pa se tudi, da bi zunanji nasprotniki tako debatno v akutnem pomanjkanju lastnih argumentov, ki smo mu nenehno prič, vsaj poskušali obrniti sebi v prid. Njihov kanonenfuter pa ne bom. Za druge ne vem, a res, sama v posteljo ne hodim s transparentom. Poskušam pa biti kar se da na tekočem s stvarmi, jih premisliti in razumeti, v Sloveniji aktivno držati jezik za zobmi ter slediti svojim prepričanjem in produktivno delovati podtalno, udarno in metodično. ➔

ANDREJ ZAVRL

Seks po sv. Foucaultu

Michel Foucault, *Zgodovina seksualnosti*, prevedel Brane Mozetič, Škuc-Lambda, 2010.

Michel Foucault (1926–84) je bil brez dvoma eden najvplivnejših mislecev dvajsetega stoletja in brez njeja si današnjih glbt- in še posebej q-študij enostavno ne moremo zamisliti. Foucault se v svoji analizi diskurzov največkrat osredotoča na posameznike/posameznice in prakse, ki veljajo za marginalne in nenormalne, pri čemer prav v njih najde ključ za razumevanje delovanja oblasti, medicine, znanosti in vsakršnih elit. In Lambda je letos ponatisnila enega svojih velikih založniških in prevajalskih dosežkov – njegovo *Zgodovino seksualnosti*. Vsi trije deli, ki so prej izšli vsak zase, so zdaj natisnjeni v lepo oblikovani, navdušujoči in sploh krasni knjigi. (Edini pomislek je cena 58 evrov, ki se za ponatis takole od zunaj morda zdi nekoliko visoka.)

Eden ključnih argumentov *Zgodovine seksualnosti* (posebej prvega, najbolj vplivnega dela, *Volje do znanja*), ki je vgrajen v same temelje queerovskih študij, je v poudarku, da seksualnost ni neka naravna sila človeškega življenja, ampak je družbeno konstruirana kategorija. To seveda ne pomeni, da je Foucault kar zradiral kakršnokoli biološko dimenzijo, ampak je pri oblikovanju »seksualnosti« dal prednost institucijam in diskurzom. V tem smislu je bila radikalna tudi Foucaultova teza, da je homoseksualna identiteta nekaj relativno novega in da izvira iz druge polovice 19. stoletja. Foucault seveda ne trdi, da pred tem ni bilo istospolnih seksualnih praks, seveda so bile, ampak »ne smemo pozabiti, da je psihološka, psihiatrična, medicinska kategorija homoseksualnosti nastopila tistega dne, ko so jo označili ... ne toliko na osnovi vrste seksualnih odnosov, kolikor na podlagi

določene lastnosti seksualne občutljivosti, določenega načina v sebi preobrniti moško in žensko. Homoseksualnost se je pokazala kot eden od obrazov seksualnosti, potem ko je bila z izvajanja sodomije spuščena na nekakšno notranjo dvospolnost, na hermafroditizem duše. Sodomit je bil ponovno odpadnik, homoseksualec pa je postal vrsta.«

Za Foucaulta je pri opisu razmerja med oblastjo in uporom pomembna vzpostavitev povratnega govora, torej diskurzivne emancipacije subjektov nenormativnih seksualnosti: »Homoseksualnost je sama začela govoriti o sebi, zahtevala status zakonitosti ali 'naravnosti', in to pogosto z besedami in s kategorijami, s katerimi je bila medicinsko diskreditirana.« (Joseph Bristow sicer opozarja, da so istospolno željo prvi teoretizirali sami seksualni radikanci, ne pa zdravniki, psihiatri in drugi zasledovalci seksološkega diskurza.) V drugem (*Uporaba ugodij*) in tretjem delu (*Skrb zase*) Foucault analizira seksualnost v časovno oddaljenejših družbah starih Grkov in Rimljanov, kjer so bile želje in seksualne prakse etična in moralna vprašanja, ne pa poslednja sramotna ali zatrta resnica človekove izkušnje, kar so postale s krščanstvom. Če je bil za Rimljane seks že lahko potencialno škodljiv, je (bil) za kristjane že v samem bistvu grešen in zloprinašajoč. In zdaj smo, kjer smo.

Ocena

ZALA HRIBERŠEK

Divji v srcu

Sam D'Allesandro, *Divja bitja*, prevedla Teodora Ghersini, Škuc-Lambda, 2010.

Knjiga *Divja bitja* je zbirka kratkih zgodb, psihadeličnih, lucidnih, freudovskih, modernih, ameriških, drznih! Sam D'Allesandro je bil skupaj s Kevinom Killianom (ki je uredil knjigo in napisal uvod), Robertom Glückom, Bruceom Boonom ... del ameriškega »novega pripovedništva«, ki je reševalo pripovedništvo iz zanke modernizma in D'Allesandrove zgodbe odlikuje prav zanimiva in dobro zgrajena pripoved. Govorijo o otroštvu, odraščanju, družini, ljubezni, prijateljstvu, o letnih časih, cvetočih travnikih, drogah, potovanjih, o ljubicah, parih, o najlepših mladcih na svetu ... O najpomembnejših vezeh in odnosih. Dogajajo se v Los Angelesu, San Franciscu, New Yorku, v klubih, barih, na plažah, povsod. So pretanjene študije značajev in vlog, zlasti iz zasebnega življenja, ter medčloveških odnosov.

Rodil se je kot Richard Anderson – Sam D'Allesandro postopoma izrine krstno ime, proces se kaže skozi vozniška dovoljenja z različnimi fotografijami, ki pa nikoli niso »zares uspele ujeti njegove lepote«; kot tudi njegove izmišljene identitete niso ujele njegovega življenja, kajti »nič se kar ne zgubi«, kot pravi v istoimenski zgodbi. »Ne moremo prevzeti odgovornosti za vse, kar se nam zgodi. Navsezadnje obstaja nekaj takega kot samovolja usode.« Tako zapiše pripovedovalec ob smrti svojega ljubimca – leta 1988, star 32 let, za posledicami aidsa umre tudi sam. Ostale so zgodbe, melanholične, divje.

Ocena

ALMA M. SEDLAR

Zapečateni

André Aciman, *Pokličite me po svojem imenu*, Miodrijan, 2010.

Potem ko pripovedovalec zgodbe Elie kot najstnik nekaj časa na skrivaj hrepeni po precej starejšem Oliverju, ki preživlja poletje v italijanski vili Elijevih staršev, spozna, da si je objekt njegovega poželenja ves čas želel isto, le da je to veliko spretnje prikrival. Elijeva želja se uresniči. Oliver ga uvede v erotično romantično razmerje, ki oba moška zaznamuje za vedno. Njuni poti se že po dobrem mesecu nepredvidljive in strasti polne zveze razideta. Oliver si v Ameriki ustvari družino in začne, kot veliko let pozneje pojasni Eliju, tako živeti vzporedno življenje. Elie ostane v Italiji. A nihče od tistih, ki jih spozna in ljubi pozneje, ni tak kot Oliver. Ko se kot odrasla moška po dveh desetletjih srečata, v hipu sprevidita, da v obeh še vedno plamti enako močno hrepenenje.

Roman, ki naj bi bil lahko tno poletno branje, je več kot to. Je rahločutno napisana zgodba o romantični ljubezni med moškima, ki se pogumno vržeta v strastno razmerje ter v odkrivanje vsega, kar takšna ljubezen prinaša. Vsega tistega torej, kar – kot Eliju pojasni oče, ko zasluti, kaj se dogaja med njim in Oliverjem – imajo le redki srečo doživeti in izkusiti vsaj enkrat v življenju. Privlačno branje za vse, ki s(m)o si kdaj postavljali vprašanja, povezana s prvimi (isto)spolnimi izkušnjami, obenem pa nevsiljiva in tekoča pripoved o romantični ljubezni, ki bi jo lahko mirno podarili tudi mami ali očetu za rojstni dan.

Ocena

ANDREJ ZAVRL

Zaklad literarne vede

Janko Kos idr., *Literatura: leksikon*, Cankarjeva založba, 2009.

Glbq-študije nezadržno prodirajo v glavni tok in to se odraža tudi v leksikonih. Tudi v *Literaturi*. V novi, peti izdaji (prejšnja je iz leta 1987), naj bi gesla, ki so ostala iz prejšnjih izdaj, »pregledali in dopolnili«. Nekaj naključnih primerov kaže, da je to malo res, malo pa ne: geslo travestija je temeljito spremenjeno, geslo epilij ni, a bi moralo biti, ker še vedno nič ne pove, ponekod pa so še napake iste kot prej (npr. napačno črkovanje Marvella in Vaughana). Polovica gesel je napisana na novo, mnogo je čisto novih, na primer metafikcija, kiberpank, hipertekst, medbesedilnost, vsi izmi, ki se začnejo s post (prejšnja izdaja ima edino negotov poskus definicije post-modernizma) ...

Zelo pomembna novost so gesla v povezavi s feministično literarno vedo (kjer je sicer čisto po nepotrebnem govor o *ženskih* avtoricah) ter geslo »gejevke in lezbične študije«, ki je dovolj korektno (in spetoma opredeli še homofobijo, a zamenjari btq). Ampak gejevske in lezbične študije niso smer sodobne literarne vede (kot pravi leksikon), temveč so izrazito interdisciplinarne. Po analogiji s feministično literarno vedo bi bilo zato bolje govoriti o gejevski in lezbični literarni vedi, ki deluje na presečišču gejevskih in lezbičnih študij ter literarne vede. Christina Rossetti pa je znamenita pesnica iz 19. stoletja, ne pa predstavnik gejevskih in lezbičnih študij.

Drugače pa je *Literatura* čudovit leksikon.

Ocena ★★★★★

ANDREJ ZAVRL

»Družina« in družine

Mary Hoffman, ilustrirala Ros Asquith, *Velika knjiga o družinah*, prevedla Ana Marija Toman, Didakta, 2010.

Velika knjiga o družinah se začne s primerom, kako so družine prikazovali včasih: očka, mamica, bratec, sestrica, pes, mačka – seveda pred lično, rahlo ruralno hišico. Ena in edina možna, prava, zdrava, naravna in božja družina je seveda ideološki mit in velika vrednost knjige je prav v tem, da nemudoma zapiše, da so družino nekoč tako *prikazovali*, ne pa da je v samo takšni obliki tudi kdajkoli živela. Zato takoj nadaljuje: »V resnici so družine zelo raznolike.«

V nasprotju z namišljijo s prve strani sledi opis različnih tipov družin, kjer je seveda povedano tudi, da »nekateri otroci živijo z dvema mamo ali dvema očkoma«. Mavrična družina je povsem (hetero)normalizirana, v ničemer posebna, ampak samo eden od tipov družin, ki danes veljajo za normalne. (Tečno dodam: zdaj čakamo samo še na priročnike za pripravo glbt-družin na krst, prvo obhajilo in druge svete zakramente.)

Avtorici se izogibata spolnim stereotipom (kdo je zaposlen, kdo pomiha, kuha ipd.) in svoje trditve z začetka, da obstaja več tipov družin, vseskozi potrjuje z ustreznimi sličicami. Slikanica, ki je namenjena otrokom do osmega leta starosti, obravnava teme zaposlitve, doma, počitnic, praznovanj, šole, hrane, oblačil, hišnih ljubljencev, hobijev, vozil in čustev. Vseskozi poudarja neuniformnost družin, ker si niti dve nista enaki in se tudi vsaka sama spreminja: »Vse napisano velja za vse družine v različnih obdobjih.«

Ocena ★★★★★

ZALA HRIBERŠEK

ZGODBA S PRAVOPISENE STRANI

V medijih velikokrat opazim rabo zveze »s strani«, ki je pogosto toga ali pa tudi odsvetovana, na primer: »Ena od respondentk pa je opozorila, da je bila sama žrtev nasilja s strani svoje partnerke zaradi njene ponotranjene homofobije.« V takih zgradbah enostavno črtamo zvezo »s strani«: ... *da je bila sama žrtev nasilja svoje partnerke*. V povedih tipa »Lgbt-organizacije niso dobile podpore s strani vlade«, mora biti vršilec dejanja tudi stavčni osebek. Pravilni zapis je torej: *Vlada ni podprla lgbt-organizacij*. Slovar slovenskega knjižnega jezika tako rabo zaznamuje s kvalifikatorjema *pisarniško*: dobiti odobritev »s strani« pristojnega organa, to je: odobritev (od) pristojnega organa; ali: *publicistično*: »s strani« univerze se bo posvetovanja udeležil rektor, ali drugače: kot predstavnik, v imenu univerze se bo posvetovanja udeležil rektor.

Poglejmo še rabo predpone *trans-*. V besedah »transseksualka« ali »transseksualen« jo piske in pisci zapišejo skupaj, medtem ko jo v drugih rabah zapišejo narazen, na primer: »trans izraz«, »trans oseba«, kar je napačno. Tudi v tem primerih je predpono potrebno zapisati skupaj z besedo: »transizraz« in »transoseba«. Isto seveda velja za predpono homo-, na primer: »homoporoča«. V skladu s Slovenskim pravopisom tovrstne besede zapišemo skupaj, tako tiste, ki imajo v drugem delu sposojenko ali tujko, kot tudi tiste z domačo besedo.

Veliko napak se pojavlja tudi okrog zapisov gejevski, queer/queerovski: ali zapisati *gej ikona* ali *gejevska ikona*, *queer* ali *queerovska teorija*? Do nedavnega se je okrog teh zapisov pojavljalo veliko dilem, zdaj pa se je raba že ustalila in le še redki (tisti, ki ne berejo te rubrike) zapišejo, na primer, »gej bar«, pravilno je namreč »gejevski bar«. Vse bolj se rabi tudi oblika »queerovski« (tako kot *queerovski* rabimo tudi pridevnik *mainstreamovski!*). Zapletenejša pa je zgodba o rabi besed strejt, strejtovski; opazila sem tudi novo besedo: lgbt, lgbtji oziroma lgbt-ji (za pripadnike lgbt-skupnosti), več o tem v naslednjem *Narobe*, takrat tudi o zanikanem roditelju!

ANAMARIJA ŠPORČIČ - JANIS

Sindikati: nepresežen VZOR

V zadnjih štirih letih se je hiper-ustvarjalni, vsestransko-talentirani in brezkompromisno-kičasti kolektiv ustvarjalcev pod imenom Sindikat hitro uveljavil in postal eno vidnejših imen na ljubljanski klubski sceni. CASIOp, Emulgator in Dečko z vlečko so skupaj s sodelavci iz zakotja slovenskega undergrounda pošiljali izvorne zvoke nove pomladi multimedijskega ustvarjanja v domači prestolnici, nato pa so jo popihali na sever.

Sindikati se običajno oblikujejo kot organizacije delavcev, ki se nato borijo za svoje pravice. Čigav »sindikati« ste vi in za kaj se borite? Oziroma, kot bi rekla gospa sodnica Lucienne – kaj je »cel pojnt vašega šova«?

Prednost članstva v sindikatih je ta, da se za tvoje pravice bori nekdo drug, slabost pa ta, da se moraš ukloniti volji večine. V tem smislu smo sindikat v obratnem pomenu besede. Kombinacija samoironije in egoizma, izživiljanje lastnih frustracij, anomalij v družbi somišljenikov, ki so hkrati dragoceni prijatelji, je bistvo našega delovanja. Da se pri tem zabava tudi občinstvo, je zgolj naključje. Sindikat zastopa sindikalizem. Kar je druga beseda za individualizem, v katerem se staknejo ali križajo, pa tudi izmikajo ali odbijajo različni elementi identitete – klubski, glasbeni, vizualni, performativni, spolni in še kakšni.

Na začetku ste bili bolj prepoznavni kot »queer act«, zd pa se mi, da ste se nato nekako oddaljili od scene. Zakaj?

Naš osnovni cilj je bil ustvariti okolje, v katerem ima vsak priložnost poiskati svoj notranji queerovski moment izven varnega zavetja ljubljanskega gejevskega geta. Če že posplošujemo do te mere, da obstaja le ena queerovska scena, lahko rečemo, da te scene vsebina pravzaprav ne zanima. Je na žalost prelena, da bi pobrskala pod površino, še posebej svojo. Njeno občinstvo se zadovolji že s samim dolgočasnim dejstvom, da so geji. Težko se je najti v okolju, ki je brez kakršnekoli identitete in stremi k povprečju.

Verjeli smo, da lahko vzpostavimo dober, prepoznaven klubski dogodek, ki je relevanten za širše občinstvo. Imeli smo jasen koncept in kvaliteten program, ki je pazorno spremljal svetovno sceno. Tak projekt zahteva veliko napornega dela, vendar smo bili vedno pripravljene narediti več, kot je bilo potrebno. Uspelo pa nam je predvsem zato, ker smo vse vedno zapakirali v neko svojo zgodbo oz. podobo, pa tudi zato, ker smo si seveda sploh drznili. Veliko je prispevala tudi skupina zelo talen-

tiranih in ambicioznih »fenov«, ki so se v naš proces aktivno vključili. Imenujemo jih Aksesöriz, so naš vrli podmladek.

Meja med strahom in fascinacijo je zelo tanka, žal smo bili negativnih kritik deležni predvsem z gejevske strani občinstva in ne njene strejt »polovice«. Nanjo smo imeli veliko večji vpliv, nič neobičajnega ni, da strejt fantje sedaj nosijo make-up ali krzno. Podoba ljubljanske klubske scene, njenih načinov oblačenja in stilov se je ravno z našim prispevkom izboljšala, postala je bolj dodelana, občinstvo se je izobrazilo. Na tem področju smo bili gotovo prototip, paradigma. Ostajamo nepresežen vzor. Naše novo vodilo je, »ko strejt postane queer« ... Skratka, oddaljili smo se ravno zato, da bi lahko bili queer.

Obisk vsakoletne Parade ponosa še vedno ni primerljiv s tistimi v drugih državah. Kakšno glasbo bi morali vrteti in kdo bi moral nastopiti, da bi ljudje množično prišli?

Problem ljubljanske Parade ponosa ni njena glasba, temveč njen

ponos. Za relativno nov politični dogodek je preveč pohlevna, premalo radikalna in slabo medijsko pokrita. Če nisi ravno takrat v centru, gre gladko mimo tebe. Produkcijo in organizacijo bi morali izvesti v tesnem sodelovanju s kakšno televizijo, recimo komercialno, ki bi iz parade naredila celotedenski medijski spektakel z oddajami, s filmi, prenosi koncertov, podelitvami nagrad, z javnim coming-outom slavnih ... Morda so organizatorji malce preveč »ponosni« za kaj takega, sedanja ljubljanska Parada ponosa je bolj podobna izgonu gejev iz mesta v klub Tiffany. Pomenljivo, mar ne?

Če že ciljamo na množični obisk, moramo najprej pokazati, da vprašanje spola ni zgolj manjšinsko vprašanje, ampak da zadeva množico, da so pravice istospolnih splošna družbena vrednota. Udeležba predsednika državnega zbora, ministrice in župana na Paradi ponosa to na simbolni ravni do neke mere tudi sporoča, kar nikaikor ni malo. Pa vendar bi morali k paradi pritegniti širšo, bolj razno-

liko paleto udeležencev, tako nastopajočih kot tistih v občinstvu, in to ne glede na spol ali spolno identiteto. Parada bi morala zrcačiti družbo kot tako, prizadevanja za »skupno stvar« bi se morala pokazati kot prizadevanja širše skupnosti – vsaj na simbolni ravni. Simbolna raven pa ni nedolžna, uravnava, pogojuje realnost. Nadalje moramo dokazati, da Parada ponosa pomeni praznik, da prinaša zabavo. To, kar dela gejevski ponos za gejevskega, ni samo kljubovanje sovražnostim, temveč neko značilno vztrajanje v vedrini, v samoironiji, ki sovražnosti presega. Prav samoironija, vedrina na ljubljanski Paradi prepogosto umanjata, vse prevečkrat slišimo retoriko žrtve. Z retoriko žrtve pa je tako – če nanjo pristanemo, potem smo boj že zdavnaj izgubili, pa naj smo še tako družbeno kritični.

Kateri vaš projekt je bil najbolj odmeven oz. ste nanj najbolj ponosni?

Ponosni smo na vsa štiri leta delovanja. Od prvega, malce okornega nastopa v klubu Monokel, prek številnih dogodkov na Metelkovi, rednih spustov v Klub K4, posegov v Cankarjev dom, pregrevanj v Kinu Šiška, odvodov v berlinske klube, vse do naših najbolj odmevnih podvigov, kot so razstava »Novi vandalizem« v ŠKUC-u, objava glasbenega miksa na legendarnem Radiu FM4, nastop na otvoritvi kompleksne razstave »Gender Check« v dunajskem MUMOK-u ter, kot smo izvedeli iz uradnih virov, doslej najboljša zaključna zabava Slovenskega oglaševalskega festivala. Dodajmo, da smo ob vsem tem morda še najbolj ponosni na povabilo festivala Queer Zagreb, ki je dogodek, po katerem bi se Ljubljana morala zgledovati.

Kako koordinirate delo zdaj, ko ste razseljeni po Evropi?

Piše se leto 2010. Razseljenost ni nič takega, česar internetna povezava, googlemaps ter nizkocenovni letalski prevozniki ne bi zmogli preseči. Sicer se pa tako ali tako čutimo.

Kaj je narobe z Ljubljano oz. zaradi česa glasbeni ustvarjalci in umetniki tako množično odhajajo v tujino?

Ljubljana je mesto s potencialom, če ga znaš prepoznati in izkoristiti. Ker je majhna in zgoščena, se njeni ustvarjalni krogi hitreje prepletejo, mainstream se lažje sreča z alternativno, enostavneje spoznaš prave ljudi. Čeprav mesto ponuja platformo, pa njegova majhnost in zgoščenost obenem utesnjujeta, preveliki odstopi od povprečja, odkloni od večine niso zaželeni ali sprejeti. Presežne ustvarjalce ceni malokdo, dokler se ne dokažejo v tujini, in to frustrira. Pogosto morajo orati ledino za nekaj, kar je v tujini skorajda samoumevno. Ljubljana potrebuje trajno brco in rit in še kaj več, njena odprtost je nemalokrat lažna ali hinavska. Prehitro stigmatizira, zasovraži, še posebej ko gre za intimno življenje.

Kakšne zajce lahko v kratkem pričakujemo iz Sindikatovega klobuka?

Naj povemo le to, da se vračamo h koreninam. Spremljate nas lahko na www.sindikato.tv in na <http://www.facebook.com/sindikato.tv>. Zajci pa počivajo v miru, sešiti v plašč, v velikem številu.

Za konec še kanček morbidnosti: kateri komad bi želeli na svojem pogrebu in zakaj?

Na Sindikatovem pogrebu bo nastopila Grace Jones, če ne bo prej Sindikat na njenem.

Kylie Minogue

— Aphrodite

Ni kaj, kdor zna, pa zna. Miniaturna avstralska superdiva in modna ikona Kylie Minogue že dvajset let niza uspešnice in njen enajsti studijski album prinaša še nekaj biserčkov v to obsežno zbirko. Tako kot Madonna tudi seksi Kajla ves čas lovi ravnotežje med željo po narekovanju trendov in klasičnim disko popom, s katerim je zaslovela. Kljub tistem fantastičnemu izletu v mračnijaške vode z Nickom Cavom pred mnogimi leti pa pevka natanko ve, kateri so njeni najmočnejši aduti, in zato tudi tokrat ostaja pri optimistični, pocukrani plesni glasbi, ki jo vedno znova nadgradi in razvija v nove smeri s pomočjo številnih bolj ali manj znanih sodelavcev. »Kakšen smisel ima življenje, ko pa nočeš plesati?«, se sprašuje mala bleščavka in kaj globljeja v njenih besedilih tudi nima smisla iskati, saj so komadi namenjeni predvsem šejkanju na plesišču in širjenju optimizma. Zdi se, kot da pevka v zadnjih letih ne bi prebolela raka na prsih in imela kopico težav in ljubezni. Zateženi komadi o teh temah bi bili v primeru pop princeske verjetno usodna napaka, česar se zaveda tudi sama in se zato niti ne poskuša kosati s teknicami tipa Lady Gaga, temveč trmasto vztraja pri klasičnem »kajlanju«. In to več kot uspešno.

Ocena

Scissor Sisters

— Night Work

Tretji izdelek norih Scissor Sisters je morda sicer malček bolj razgiban kot prejšnji album Ta-Dahl!, hkrati pa še vedno ne dosega za skupino verjetno neulovljive genialnosti debitantskega albuma. Za razliko od prej omenjene gospodične Kajle so Scissor Sisters na prejšnjih umotvorih spretno združevali plesne ritme z odštekanimi besedili, ki pa so kljub temu imela nekakšen čustveni naboj, in tokrat poskušajo podoben učinek doseči z različno očitnimi referencami na dileme gejevskega sveta. Ob poslušanju plošče se sicer ne morem nzebati občutka, da so nekateri komadi (na primer Skin The Cat) tam zgolj z namenom, da zapolnijo prostor oziroma čas, vendar pa so na albumu tudi takšne izjeme, kot je odlična plesna uspešnica Invisible Light. Ne glede na vse pa je Night Work ena sama ljuba drama, in prav to je tisto, kar od skupine tudi pričakujemo. Sestrice po svoji stari navadi kradejo kot neka-kšne dobro izurjene glasbene srake, predvsem seveda tisto, kar se najbolj sveti. Album ni najboljše delo skupine, je pa gotovo najbolj gejevska, kičasta in pretirana stvar, kar ste jih to poletje slišali.

Ocena

LUKA PIERI

P!NK – S KLICAJEM.

Ko sem pred leti čakal v gneči pred rimskim olimpijskim stadionom, sem ujel telefonski pogovor mladega fanta, ki je sogovornici na drugi strani vznemirjeno razlagal, da se počuti kot na paradi ponosa. Kar v gejevščini pomeni: »Obdan sem s pedri in počutim se kot doma.« Trikrat lahko ugibate, za čigav koncert je šlo. Če so Maddonnini šovi mogoče res posebno atraktivni za geje, lahko mirno rečemo, da pridejo lezbijke na svoj račun s simpatično Pink. Z njenim alter pop-rock glamurjem se morda bolj poistoveti mlajša generacija, ampak imidž pri Pink niti ni zelo pomemben. Z njim se rada igra, ker si to lahko privoščijo in ker ji dol visi za zvezdniški bonton. Zato je medijsko manj zanimiva, hkrati pa se je uveljavila tudi splošni konsenz, da je ena najbolj podcenjenih pop zvezdnic tega časa. Velik del ameriškega občinstva ima do nje precej hladen odnos, ker ne ceni njenega sarkazma (v nasprotju z Evropo, še bolj pa z Avstralijo, kjer je podrla vse rekorde), kolegi glasbeniki pa šele zdaj spoznavajo, kako je nadarjena.

Kot marsikatera uspešna ženska v šovbiznisu je Pink priljubljena in osovražena iz istih razlogov: ker je odkrita, duhovita, brez dlak na jeziku. In ker njena uporniška pojava ne ustreza merilom pridne punčke (oziroma butaste barbике). Ker ni posebno damska in ker ne piše disko pesmic, se veliko gejev ne zmeni zanjo, za lezbijke pa je nadvse pozitivna vzornica. Pink se brezkompromisno zavzema za

lgbt-pravice (demonstrirala je proti amandmaju Prop. 8) in njeni koncerti so zelo seksualno nabiti, vendar nikoli vulgarni (če katera še ni videla njene priredbe *I Touch Myself*, naj gre takoj po DVD nje-nega koncerta v Sydneyju).

Ne preseneča torej, da smo se tudi na linškem stadionu, kjer je Pink letos nastopala v okviru evropske poletne turneje, počutili kot doma. Njeno občinstvo je sicer zelo raznoliko, po slogu, spolu in starosti. Kar pa je vsem še najbolj skupno, sta sproščenost in uživanje ob dobrem žuru. In Pinkini koncerti so predvsem to – razigran, zmerno pompoznen, pristen pop/rock žur, ki te napolni z energijo in ti jemlje sapo. Pa čeprav je imela tokrat poleg benda na odru samo dve pevki in dve plesalki. Občinstvo so perfektno ogrele že predskupine (Nikka Costa, Paolo Nutini, Butch Walker in nemška senzacija Silbermond), in ko je padel mrak, se je žerjav, ki je gledal izza odra, začel premikati. Visoko nad odrsko brv je ponesel škatlo in ob težko pričakovanem puku so iz nje prileteli pisani baloni s Pink vred, v črni oblekici in z zlatim krilastim ogrinjalom, ki ga

je ob pristanku zamenjala za megafon: »Get this party started!«

Bliskovit prihod, glasen pozdrav, vsem znani refren in pevkin paradni konj že preide v odločnejši ritem novejši žurerske himne *Funhouse*. Publika je v transu. Ozrem se proti tribunam; vse je na nogah. Med *Ave Mary A* se dvigne morje razvnetih rok, ki postane še bolj razburkano ob poskočnih *Bad Influence* in *Just Like a Pill* – ko se nekaj metrov od nas zgodi prva menjava kostuma. Pink sleče bluzo in ostane v črnem bodiju z izrezom čez popek. Med občinstvom nenadoma ne vidim več žensk. Ampak že kmalu zatem se spet spravi jo na noge.

Pinkino prejšnjo turnejo so zaznamovale vrhunske akrobatske točke, zlasti *Sober*, ki jo je ponovila na podelitvah MTV, in *Glitter in the Air*, ki jo je ponovila na grammyjih in bila deležna navdušene ovacije vse dvorane. Izvedba samokritične *Sober* je tokrat treznejša, ostrejša, strastno rockovska. Intimistično poglavje o razmerjih, ki se je začelo s *Please Don't Leave Me*, odlično sklene vsebinski prehod na *I'm Not Dead* in Pink se je

spet pripravljena vzdigniti kot feniks s poklonom Janis Joplin *Unwind*. Ob spremstvu plesalk Nikki in Addie (Serena v filmu *Telovadka*) se ovije v akrobatsko tančico, s katero se dvigne visoko nad oder. Njen glas ostane mogočen in izrazit tudi med sukanjem in ko se obrne z glavo navzdol, nato pa se naslovu primerno odvije in se spusti nazaj na tla, kot bi sedela na gugalnici.

Pinkine pevske sposobnosti si zaslužijo poseben poudarek. Če so lani avstralsko javnost razburili nastopi Britney Spears (plejbeek) in Whitney Houston (grozna neuglašenos), tega pri Pink ne boste videli. Pink ima izreden vokalni razpon; lahko je ostra in energična, naj bo priklenjena na tla ali pripeta na visok trapez, prav tako spretno pa lahko preide na bolj melodične in čustvene tone. Ti pridejo do izraza, ko vzame kitaro v roke v akustičnem delu šova. Tako rekoč vsi pari v občinstvu se objeto zibljejo ob nežni *I Don't Believe You*, nato pa se občinstvo spremeni v pravcati zbor, ko se začne Pinkino odprto pismo Georgeu Bushu, *Dear Mr. President* (ali »Ta pizdun si ne zasluži več kot

Foto: Apium

štirih minut mojega časa,« kot je pripomnila leta 2006 na Wembleyu. »What kind of father would take his own daughter's rights away? What kind of father might hate his own daughter if she were gay?« Stadion preplavi bučen val navdušenja.

Pink sama poudarja, da »Američani ne štekajo« njene samoironije, ko se, na primer v pesmi *So What*, označi za rock zvezdo. Toda ko se ji na odru pridruži Butch Walker (med drugim soavtor številnih njenih uspešnic), postane očitno, da ima Pink rock v krvi. Venček klasik *My Generation*, *Basket Case* in *Roxanne* spet povzroči pravo eksplozijo energije in tudi najbolj skeptični cinik bi se strinjal, da punca vsekakor zažiga. Med instrumentalnim solom na koncu točke Pink zleze v orjaško prozorno žogo in se kot hrček zakotali čez parter od enega konca odra do drugega. Ko nasmejana leze po preprogi evforičnih rok, postane očitna še ena značilnost, ki Pink ločuje od drugih zvezdnic. Njeni nastopi niso mehanična reprodukcija komadov po tekočem traku. Na odru in ob stiku s publiko Pink resnično uživa in spektakularni elementi njenih koncertov niso sami sebi namen. Njena energičnost je navdihujoča, njena dobra volja nalezljiva.

Ves stadion nato zapoje in zapleše ob (upamo reči postfeministični?) *U + Ur Hand*, do popolne zatemni-

tve po poslovljni *Leave Me Alone*. Po nekaj minutah vriskanja in ploskanja ena od plesalk v klasičnem cirkuškem stilu potegne ogromno ročico in oder spet zaživi za težko pričakovani bis, *So What*. Pink tokrat dobesedno poleti nad občinstvo s postankoma na levem in desnem stolpiču sredi množice. Najbrž ste vsi slišali za nesrečo v Nürnbergu, ko tehniki niso opazili, da ni pravilno pripeta, in so kljub njenemu znaku potegnili žice, ki naj bi jo dvignile v zrak, sunek pa jo je vrgel v ograjo pri odrski brvi. Ampak bistvo Pinkinih nastopov niti približno niso (sicer brezhibno izpeljane) akrobacije. Njeni koncerti so vzajemno fiksiranje z adrenalinom, ki še zelo dolgo ne popusti. Ko se oder sprazni in se stadion osvetli, je čutiti radostno, skoraj ganljivo vzdusje, kot bi se vsa publika hotela objemati. Ko se je za nekaj desetisočglavo množico delala oseka, smo kar žareli in si brez pomislekov obljubili, da gremo za vsako ceno tudi na njen naslednji koncert! S klicajem.

ADVENTURES OF HORNY DYKE

HEY GIRLS, TO JE HORNY DYKE!

PIŠE IN RIŠE: HELENA JANEČIČ

ONA JE SUPER JUNAKINJA

IN KADAR NE POZIRA V STRIPIH KOT SUPER JUNAKINJA

POMAGA DEKLETOM V TEZAVAH.

NE VEM KAKO SE JE POVZPEL TJA GOR!?

A TISTO, KAR ZDAJ SKRBI NAŠO JUNAKINJO, JE DILEMA, ALI NAJ V TEJ EPIZODI SPI Z ...

NATALIE PORTMAN?

HEEJ!

SCARLETT JOHANSSON?

CIAO!

ALI Z JENNIFER BEALS? HEY HOW YOU DOIN'!

PRVIČ OBJAVLJENO V QUEERLISTU

LUKA PIERI

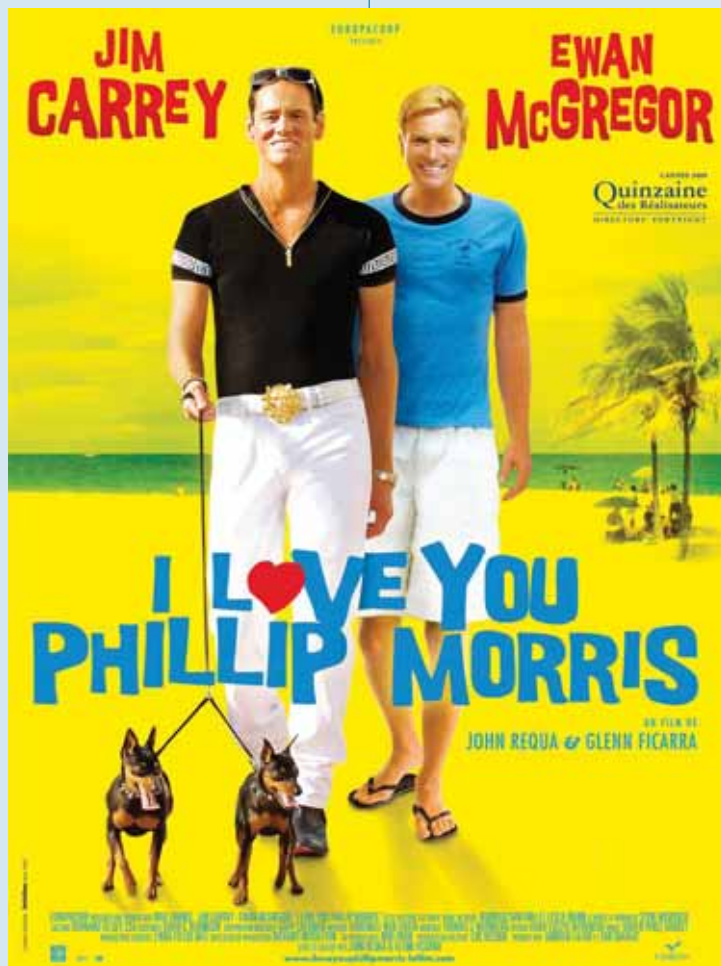
I LOVE YOU PHILLIP MORRIS

Jim Carrey in Ewan McGregor v presenetljivo dobri črni komediji, ki navihano in igrivo preliva zaporniško in gejevsko tematiko v zgodbi, ki »se je resnično zgodila ... Čisto res.«

Produkcija: ZDA, 2009
Scenarij in režija: Glenn Ficarra in John Requa
Igrajo: Jim Carrey, Ewan McGregor, Leslie Mann, Rodrigo Santoro

Ob koncu leta 2009 se je filmskem festivalu Sundance obetal finančni polom, vendar ne samo zaradi recesije in krize, ki zadnja leta prizadevata filmsko industrijo. V tistem času so glbt-aktivisti in aktivistke pozivali hollywoodske zvezde, da bojkotirajo dogodek, ki vsako leto poteka v mormonskem Utahu, zaradi zloglasnega lobiranja med referendumom, ki je prepovedal poroke istospolnih parov v Kaliforniji (glej str. 29). Eden od pokroviteljev festivala, mormon Alan Stark, sicer predsednik verige dvoran Cinemark Theaters, je namreč v podporo kampanje za Prop. 8 prispeval skoraj deset tisoč dolarjev.

Ampak posel je posel, in če prezremo predčasni odhod številnih zvezd zaradi Obamove inauguracije, je bila udeležba množična kot vedno, pa tudi izbor filmov ni bil slab. No, in med temi je že takoj dvignil nemalo prahu neodvisni *I Love You Phillip Morris*, ki v puritanski Ameriki zaradi nazornih (homo)seksualnih prizorov sprva ni našel distributerja. Scott Stiffler, dopisnik glbt-portala EDGE, je poudaril, da glbt-filmi še vedno veljajo za specifično, *under-*

ground zvrst, mainstreamovske produkcije pa hočejo pritegniti čim širšo publiko za denar, ki so ga vložile (v tem primeru 15 mio. dolarjev); romantična komedija pa odbije današnje razvajeno (moško) občinstvo, »če seks med dvema moškima ni prikazan kot parodija ali šaljivo« (*Gora Brokeback* je, na primer, zaslužila 30 % manj kot idiotski *Gasilca pred oltarjem*). Ficarra in Requa sta s *Phillipom Morrisom* spretno zakamuflirala gejevski film v plasti karakterne in situacijske komike, ampak v Ameriki je bil vseeno deležen samo omejene distribucije.

Steven Russell (Carrey) je srečno poročen moški, ki z ženo (Leslie Mann) živi tipično ameriško življenje v tipičnem ameriškem predmestju. Zelo hitro zaslutimo, da s to sliko nekaj ni čisto v redu (film nam že v uvodu prijazno pokaže, kakšen otrok je bil naš Steven), in res – po hudi prometni nesreči se Steven nenadoma spomni, da je pravzaprav gej. Se pravi – spozna, da je to absolutno predolgo tajil. Zato sklene spremeniti svoje življenje, in to radikalno, naj stane, kar hoče. Ampak novo življenje stane precej več, kot bi Steven hotel. Lažno, nesrečno heteroživljenje lepo spremeni v življenje lažnih nesreč in postane osupljivo spreten goljuf. V dobri veri pa preslepi tudi svoje najdražje in laž ima, žal, prekratke noge, da bi ubežala lovkam pravice. Steven konča za rešetkami, kjer spozna Phillipa (McGregor), v katerega se takoj zaljubi.

S svojim režijskim debijem sta scenarista podobno zbadljive črne komedije *Pokvarjeni Božiček* prenesla na platno romanovinarja Steva McVickerja. Literarno predlogo sta obdelala kot navdušena otroka, ki sta dobila v roke težko

pričakovan vlakec, ki ga za špas zaganjata v zid namesto v predor. Ampak naj ne bo pomote. Fanta dobro vesta, kaj delata, in morda ponudita celo nekoliko boljši vpogled v motive Stevnovih dejanj. To ni ležeren film, nasprotno. Bolj je črn kot komičen, kar pa nikakor ni hiba. Poleg zelo dobrega scenarija in razigrane režije se nam zgodba prikupi na različnih ravneh zaradi odlično ubranih glavnih igralcev.

Čeprav se zgodba odvija v sedemdesetih in osemdesetih letih, je prav osvežujoče, da homoseksualnost ni problematizirana niti ni v ospredju. To je le zgodba o prevarantu, ki je pač gej. Pohvalno pa je tudi to, da komičnost ne zasenči resnejših prizorov. Čeprav čustvenost ni forsirana, pride učinkovito do izraza in nam zelo samozavestno približa glavna lika, ki ju Carrey in McGregor mojstrsko obvladata.

Tega, da so filmi z Jimom Carreyjem pravzaprav Carreyjevi filmi, smo že vajeni. Katerokoli snov je sposoben predelati in prikrojiti svoji vsiljivi pojavi, vendar ob tem vedno ohrani skromnost in spoštljivost do snovi (do zgodbe, do svojega in drugih likov). Če je res, da gre zaradi svoje impozantnosti (in zaradi svojih prvih vlog, ki jih mnogi ne morejo preboleti) marsikom na živce, pa mu je treba priznati, da njegovi liki ne bi tako občut(e)no zaživel, če bi jih poskusil upodobiti kdo drug. Ne mislim samo na Trumana, ki je zaznamoval preobrat v Carreyjevi karieri. Spomnimo se na primer razcepljenega Hanka v *Jaz, Irene in jaz*, plastelinastega Grincha, disfunkcionalnega Joela v *Večnem soncu brezmadežnega uma*, predvsem pa vrhunsko odigranega kralja potegavščin Andyja Kaufmana v *Člove-*

ku z lune. In *I Love You Phillip Morris* je po svoje *Človek z lune* v gejevskem ključu.

»Kako človek, ki ne obstaja, sploh lahko živi svoje življenje?« Steven je posebnež, ki si obupano želi biti kot drugi, biti ljubljen, in medtem ko se z oponašanjem norm uči prilagajati družbi in prinašati okoli luknjasto gospodarstvo, ga njegov dar za laganje (ki izvira iz otroške travme) spremeni v neverjetno dobrega prevaranta. Kot že s protijunakom Andyjem Kaufmanom se Carrey popolnoma preda svojemu liku in ga tako vzljubi, da nas Stevnovi nešteti pobegi in njegove kompulzivne potegavščine in laži povsem prepričajo, kljub grotesknosti situacij. Carrey ga razume in posledično mu tudi mi potihoma privoščimo uspeh. Tudi McGregor je v svoji vlogi odličen; čeprav je njegov lik potisnjen nekoliko v ozadje, je Phillip prikupno nedolžna in naivna protiutež Carryjevemu kameleonskemu Stevnu.

Kot njegov glavni lik tudi film sam neizmerno uživa v goljufanju in zavajanju. Kljub komičnosti zapletov pa je obenem (ali predvsem) tudi nežen in presenetljivo ganljiv (objemanje v celici, Phillip ki na robu joka teče po zaporu, da bi se poslovil). Steven in Phillip sta tako pristna in pristrčna, da nam njuna ljubezen v kaosu prevar zleze pod kožo in z njima od prvega trenutka sočustvujemo. Njun zapor je kot metafora za skrivno življenje homoseksualcev, in ko Phillip premaga strah pred dvoriščem, kjer se zbirajo suroveži, ker je ljubezen pomembnejša in močnejša od strahu, v njunem odnosu najdemo dokaz, da ljubezen tudi v »zaporu« osvobaja.

Ocena

Novo na DVD ... v tujini

Chloe

Produkcija: ZDA, 2009
Scenarij: Erin Cressida Wilson
Režija: Atom Egoyan
Igrajo: Julianne Moore, Liam Neeson, Amanda Seyfried

Catherine sumi, da jo mož vara, zato najame prostitutko Chloe, da bi ga zapeljala in ji poročala o njenih srečanjih. Toda s pastjo, ki jo je nastavila možu, lahko ogrozi svojo družino. Opolzke podrobnosti zbe-gano Catherine obenem odbijajo in privlačijo in ob stopnjevanju napetosti in prepletanju prevar, obtožb, tajenja in obsesivnih provokacij se ustvari neobvladljiv ljubezenski trikotnik.

Priredba francoskega filma *Nathalie* je elegantna, čutna zgodba, ki niha med psihološkim trilerjem in romantično melodramo, vendar se zaradi odlične igre izogne žanrskim klišejem. Julianne Moore so take vloge pisane na kožo. Že v *Urah do večnosti* je dokazala, da zna zapolniti kakršenkoli molk s tankočutno izrazitostjo, in zdi se, da gre mlada Amanda Seyfried (*Mamma Mia!*) po njenih stopinjah. Presenetljivo seksi mladenka brezhubno odigra svojo kočljivo vlogo in nas z vsakim pogledom vznemiri in fascinira. Igra tako rekoč z očmi in njena zapeljiva vsiljivost učinkovito pretrese hladno, sterilno malomeščansko odtujenih zakoncev, pa tudi režijsko linearnost Atoma Egoyana.

Ocena

8: The Mormon Proposition

Produkcija: ZDA, 2009
Scenarij in režija: Reed Cowan

Dokumentarec o brezsrarni kampanji mormonske cerkve, ki je leta 2008 prispevala k sprejetju zloglasnega ustavnega amandmaja, ki je preklical uzakonitev istospolnih porok. Cowanov pretresljivi in mestoma ganljivi film je v resnici zelo oseben in oster *j'accuse*, ki brezkompromisno obsoja šokantne strategije mormonske cerkve (zavajajoči oglasi, izkoriščanje otrok, potuhnjeno zbiranje podpore od vrat do vrat) ter ad hoc koalicijo mormonskih, rimskokatoliških in evangeličanskih voditeljev v boju proti enakopravnosti istospolnih parov. Film razkrije zaupne dokumente in podatke o spornih finančnih prispevkih mormonske skupnosti. Izpostavi pa tudi problematiko najstnikov, ki so jih starši nagnali od doma ali ki so storili samomor (zaradi zatiralne mormonske ideologije), spregovori o položaju vernih gejev in lezbijk ter o »prevzgojnih« metodah vprašljivih institucij. Zaradi stranskih zgodb se morda premalto temeljito poglubi v glavno temo, ampak ob osupljivih pričanjih in neizpodbitnih dejstvih, ki jih film izpostavi, bi se bilo nesmiselno spuščati v očitke nedovršenosti. Pripovedovalec je Dustin Lance Black, z oskarjem nagradien scenarist filma *Milk*, ki je prav tako kot Cowan odraščal v mormonskem okolju.

Ocena

KSENIJA ZUBKOVIĆ

GEORGE THE CUNT IN GILBERT THE SHIT

Do srede septembra je bila v zagrebškem Muzeju sodobne umetnosti na ogled razstava Jack Freak Pictures kontroverznih britanskih umetnikov, gejevskega para Georgea in Gilberta. Kustosinja razstave je z navdušenjem pripovedovala, kako George in Gilbert v svojem stanovanju v Londonu nimata kuhinje, ker ne kuhata, pač pa že več desetletij vsak dan jesta v isti restavraciji. Kuhanje je zapravljanje časa – njun čas pa je posvečen le umetnosti. »Ko se zjutraj zbudita, se najprej vprašata, kakšno umetniško stvaritev danes lahko naredita za svet,« je pojasnjevala kustosinja, ki je hkrati priznala, da sta njeno vlogo skorajda v popolnosti prevzela kar George in Gilbert sama. Ničesar nista prepustila naključju – celo katalog ob razstavi sta oblikovala kar sama. Kdo sta torej ta dva picajzla?

George The Cunt in Gilbert The Shit sta na prvi pogled povsem navadna Britanca. Vendar sta, že na drugi pogled in v stilu Monty Paytona, nekaj popolnoma drugačnega!

V življenju izven šoubiznisa sta bila rojena kot George Passmore in Gilbert Proesch, George leta 1943 v San Martin de Toru v Italiji, Gilbert leta 1942 v Plymouthu v Združenem kraljestvu. Gilbert je umetnost začel študirati v Avstriji in Nemčiji, nato pa se je preselil v Anglijo. George je umetnost študiral na Oxford School of Art. Prvič sta se srečala leta 1967 v Londonu.

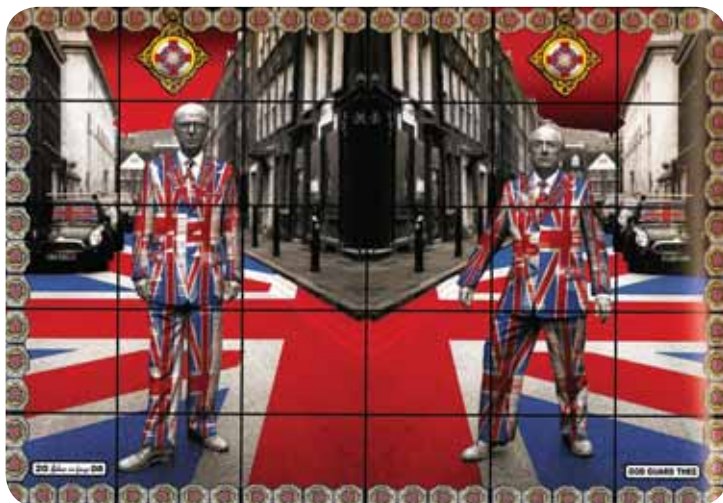
Med študijem sta začela profesionalno sodelovati. Njun prvi performans je nosil naslov »The Singing Sculpture«, v katerem sta se pojavila v klasični moški obleki, ki še dandanes zaznamuje njuno delo. Od takrat sama sebe imenujeta »living sculptures« (živa kipa). Iz sebe sta naredila šov, ki ga prodajata tistim, ki so na takšen šov pripravljeni. Za nekatere sta navadna pompozna sleparja in tržnika, prikrito (ali odkrito) nacionalistična in imperialistično-kolonialna, za druge nenavadno duhovita zabebanta in pop ikoni. Brišeta razlike med javnim in za-

sebnim, kar je za nekatere vulgarno, za njiju pa izraz izenačevanja umetnosti in življenja. Njuno geslo je namreč: »Umetnost za vse, vsem enako razumljiva«. Skupaj sta pogosto glavna protagonista na svojih slikah. Tudi v zadnjem ciklu, *Jack Freak Pictures*, sta iz sebe s pomočjo računalniške predelave, fotomontaž, kolaža in podobnega naredila pošasti. Z *Jack Freak Pictures* kritizirata predvsem britansko zastavo Union Jack kot simbol države in nacije, ker so v imenu zastave (in države in nacije) zagrešeni hudi zločini. Po njunih lastnih besedah se cikel *Jack Freak Pictures* ukvarja z raziskovanjem religijskih, nacionalnih in spolnih identitet, z vprašanji stila, potrošništva, pripadnosti in re/presentatione. Hkrati pa vedno pravita, da nimata političnih stališč, da volita torijce, ker jih voli tudi večina Britancev. Znanе so njune izjave, da podpirata Margaret Thatcher in da se ne strinjata s tem, da morajo umetniki biti levičarji. Pravita, da želita izstopati tudi s svojimi političnimi stališči. Lahko bi rekli,

da sta desna populist, hkrati pa izjemno anti-klerikalno usmerjena in zelo ostra v svojih stališčih do religije nasploh, predvsem pa do katoliške cerkve. Nekoč sta izjavila, da je papežu potrebno soditi prav tako kot Miloševiću – na sodišču za človekove pravice.

Pogosto sta privlačila pozornost medijev in javnosti s prikazovanjem fekalij, golote, spolnih odnosov in položajev, posebej v ciklu *Naked Shit Pictures* in *Sonofagod Pictures* (s podnaslovom *Was Jesus Heterosexual?*) iz leta 1994 in 2005. Kritizirali so ju tudi zaradi domnevnega povečevanja skinov, pa tudi zato, ker je slika, na kateri je bil upodobljen nek Azijec, nosila naslov »Paki«, kar je v Veliki Britaniji seveda slabšalen naziv ne le za Pakistance ampak za vse Azijce z juga. S svojimi slikami sta uspela razjeziti – to verjetno ni bilo težko – tudi voditelja Svobodne prezbiterijanske cerkve in bizarnega gibanja iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja »Save Ulster From Sodomy« (!) Iana Pasleyja

ter predstavnika Svobodnih prezbetarijancev Davida McIlvena. Pasley in McIlven sta izjavila, da sta Gilbert in George »zlo in umazanija«.

Gilbert in George sta kakopak odkrita geja. Že več kot 40 let živita skupaj in sta več let poročena. Pravita, da je bila njuna ljubezen ljubezen na prvi pogled in da je vse, kar se je zgodilo pred tem, nepomembno. Živita v East Endu, multietničnem in multikulturnem delu Londona. »Vse, kar se na svetu zgodi, se zgodi tudi v East Endu,« je ena izmed njenih legendarnih izjav. Kot tudi tista, kako zelo spoštujeta in cenita princa Charlesa, ker je pravi *gentleman*.

V vseh teh izjavah lahko razberemo, zakaj sta Gilbert in George tako kontroverzna. S svojimi izjavami v občinstvu, javnosti, pri kritikih in teoretikih zbudjata nasprotujoče si občutke, vrtinec vprašanj in nelagodja. Težko se je namreč opredeliti do njune umetnosti in pojave. Ne dovolita nam imeti mnenja, zavzeti stališča in pozicije do njunega izraza. Lahko rečemo, da se nahajata nekje med kičem in *campom*, ali na križišču kiča in *campa*, toda vseeno sta premalo subverzivna, da bi bila *camp*, in preveč ironična, da bi bila kič.

Za svoje delo sta prejela vrsto nagrad, med drugim tudi Turnerjevo nagrado. Leta 2005 sta predstavljala Veliko Britanijo na Beneškem bienalu, njuna retrospektiva iz leta 2007 v galeriji Tate Modern pa je do zdaj največja med vsemi retrospektivami te galerije.

ANAMARIJA ŠPORČIČ – JANIS

TRANS... FORMACIJE: RE-LOAD

Večino v prejšnji številki naštetih transizrazov lahko uporabimo tudi za ženske, čeprav sta najpogostejša morda **transseksualka** (ki pa jo, da bo zmeda še večja, nekateri uporabljajo za moške) in **kralj preobleke** ali **drag king(ica)** kot ženska različica travestita oz. kraljice preobleke. **Transvestit** praviloma sicer nima ženske oblike, čeprav se izraz **transvestitka** lahko pojavi kot njegova sopomenka. SSKJ nas pouči, da je transvestit, »kdor ima potrebo nositi oblačila in se vesti, govoriti kot osebe drugega spola«, seveda pa si niso mogli pomagati, da ne bi pod geslo nekako stlačili še ekshibicionistov, hkrati pa ponudijo povsem identično razlago tudi za geslo travestit. Po zgoraj napisanem sodeč bi izraza torej lahko uporabljali tudi za ženske, ki »imajo potrebo« (je morda ob tej definiciji tudi vas nekam prijelo?) živeti kot moški. Spolna usmerjenost pri transosebah ne igra velike vloge, saj poleg tistih, ki čutijo pripadnost nasprotnemu spolu, privlači pa jih isti spol, najdemo tudi osebe, ki so po spremembi spola istospolno usmerjene. Najbolj poznan primer so neposrečeno imenovane **moške lezbijke**, torej osebe, katerih biološki spol je moški, vendar se identificirajo kot ženske in jih le-te tudi privlačijo. V angleščini se je zanje uveljavila kratica **LIMs** (lesbian identified males), o njihovih težavah pri osvajanju lezbijk pa morda več kdaj drugič. Poleg transspolnih oseb lahko v zadnjih letih zasledimo tudi **postspolne osebe**, ki ne čutijo potrebe po definiranju spola, ga tako rekoč »presejajo«, saj po njihovi filozofiji spol dandanes ne bi smel več vplivati na noben element posameznikovega življenja. V tem smislu nadgrajujejo idejo androgynosti (biološke, modne ali kot lezbični odgovor na nekoč strogo butch/femme delitev), čeprav te osebe niso nujno hermafrodit. Vse osebe, katerih videz ali obnašanje odstopata od splošno sprejetih norm za posamezni spol, lahko postanejo žrtve **transfobije**. Za konec pa še tale zanimivost: Danska je bila ena izmed prvih držav, kjer so legalno opravljali operacije spremembe spola, zato se je (predvsem v Ameriki) evfemizem, da je nekdo »šel na Dansko«, do današnjih dni ohranil kot način posredovanja informacije o operativni spremembi spola te osebe. Glede na trenutne trende in odnos slovenskih zdravstvenih delavcev do transseksualcev, bomo morda kaj kmalu tudi mi govorili o tistih, ki so »šli« – v Beograd.

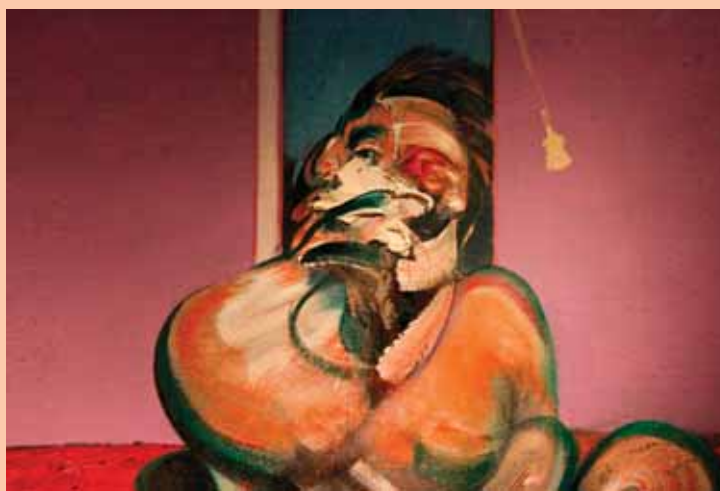
ANDREJ ZAVRL

FRANCIS BACON, ANGLEŠKI SLIKAR (1909–92)

Samo meso smo, nič drugega

Francis Bacon o svojem otroštvu ni dosti govoril, zato podrobnosti večinoma ostajajo neznane. Rodil se je v Dublinu v času irskega osamosvajanja, njegova družina pa je bila del angleške vladajoče elite. To pa ni bil edini konflikt Baconove družine – drugi je bil intimnejše narave: viktorijanskima staršema je sinova pederastija zbudala gnus in moral je od hiše (po eni verziji, ker je seksual z očetovimi pomočniki, po drugi, ker ga je oče našel v maminem spodnjem perilu). Tako je šestnajstleten z moškim, ki naj bi ga spametoval, a ga je raje zapeljal, odšel v Berlin, predvojni Berlin – v kakšno svobodo se lahko preobrne gnus!

Naslednja postaja je bila Francija, kjer je Bacon videl veliko Picassovo razstavo in spoznal, kaj želi početi, kar pa ne pomeni, da mu je to že takoj uspelo. Leta 1928 je odšel v London, kjer se je bolj ali manj ustalil in najprej postal oblikovalec pohištva, čeprav ni znano, kako je do tega sploh prišlo. V tridesetih letih se je naselil pri Royu de Maistru, petnajst let starejšem, že uveljavljenem avstralskem slikarju, in se pod njegovim vodstvom potem tudi povsem posvetil slikarstvu. Pri štiriindvajsetih

George Dyer

letih je – najbrž pod vplivom de Maistrovega katolištva – naslikal svoj prvi krucifiks, čeprav je bil sam celo življenje brez vsakršne vere in je čutil odpor do religij in življenja po čisti laži, kot je bil prepričan, da živijo ljudje, ki sledijo verskim prepričanjem. Še v zadnjih letih je na vprašanje, če verjame v boga, skoraj zgrožen odgovoril, da ne in zakaj ga sprašujejo take neumnosti.

Bacon je bil astmatik in strašno alergičen na pse in konje, kar je izkoristil tudi za izogibanje vojski: noč, preden je imel zdravniški pregled, je spal ob psu, kar mu je tako poslabšalo stanje, da so ga naslednji dan na pregledu spoznali za nesposobnega vojskovanja. V tistem času se njegove slike še niso prodajale, zato se je po lastnih pripovedih moral preživljati z občasnim delom, majhnimi tativinami in s prostitucijo. Nato je spoznal dvajset let starejšega Erica Halla, moškega iz visokega sloja,

ki je zaradi Bacona zapustil ženo in otroke. Hall je Bacona podpiral in mu pomagal pri prodaji slik ter petnajst let plačeval vse, kar je Bacon ljubil: igre na srečo, dobro hrano in alkohol. Iz tega časa se ni ohranilo skoraj nobeno delo. Bacon je namreč znan po tem, da je veliko svojih slik uničil (sam je priznal, da so bile med uničenimi tudi mnoge dobre).

S sliko *Tri študije za figure ob podnožju križanja* (1944) se je sprožila briljantna kariera enega najpomembnejših slikarjev dvajsetega stoletja. Kmalu je tudi vpeljal teme, ki so zaznamovale njegovo slikarsko zapuščino: kričeči papeži, krvaveče figure, obdane s kosi mesa, sključeni akti ipd. Bacon je bil slikarski samouk, kar mu je v veliki meri omogočilo, da je lahko razvil svojo lastno slikarsko tehniko, stil in tudi tematiko. Slikal je s fotografij in po spominu, in še to večinoma samo ljudi, ki jih je imel rad, in sebe. Z veliko strastjo je prou-

čeval stare mojstre, kot sta Rembrandt in Velázquez, a ustvaril v trenutku prepoznavno osebno ikonografijo, ki prikazuje temnejše plati človeškega obstoja, polnega groze, bolečine, smrti. V vse to pa je vpletel homoseksualno željo.

Petdeseta leta je zaznamovalo razmerje s Petrom Lacyjem, bivšim vojaškim pilotom in seksualnim sadistom. Bacon je ljubil nevaren seks in ekstreme, zato je užival v S/M seksu, ki sta ga prakticirala z Lacyjem. Vendarle so alkohol in Lacyjevi izpadi vse večje nasilnosti in destruktivnosti Bacona pregnale. Lacy se je nato preselil v Maroko, ki je takrat veljal za varno seksualno zatočišče, in kjer ga je Bacon tudi večkrat obiskoval.

Bacon ni rad govoril o čustvih, je pa vedno in povsod razpredal o svoji seksualnosti in promiskuiteti. Nasploh so ga privlačili moški konvencionalnega izgleda, po možnosti heteroseksualni, s katerimi se je redno zapletal v anonimen seks. Tako je v petdesetih letih nastala serija sedmih portretov neznanega moškega, *Moški v modrem*. Homoseksualnost je bila vsekoli pomemben aspekt Baconovega slikarstva, še posebej eksplisitna že v *Dveh figurah* (1953), ki so ji prijatelji pravili *Buzeranta* in prikazuje moški figuri na postelji, ki ju je Bacon povzel po rokoborcih viktorijanskega fotografa Edwarda Muybridgea, a jima je dodal vse svoje attribute: temačnost, seks in nasilje. V tem je primer značilne

baconovske preokupacije z nasiljem in gejevskim mazohizmom ter z njunimi reprezentacijami. Bacon ni maral abstraktnega slikarstva, zanj je bila najpomembnejša človeška figura, čeprav večkrat komaj razpoznavna. Večina ma moška. Ampak zmeraj izmalíčena, iznakažena, osamljena, križana, deformirana, amputirana, ujeta, zvezana, prebičana, mučena, kričeča. Z obrazi, zamazanimi do neprepoznavnosti. Bacon: »Meso smo, samo potencialna mrhovina.« Na komentarje o nasilju v njegovih slikah pa je vseeno odgovarjal, da to sploh ni nasilje, da je treba le pogledati življenje – nič se ne more primerjati z nasiljem življenja. Sam se je trudil le za neposredno, a osebno upodobitev realnosti.

Leta 1961 je Bacon v Londonu končno dobil svoj atelje in s tem se je začelo zanj zelo produktivno obdobje. Zadnjih trideset let je vsak dan delal od zore do kosila in se ni pustil motiti (zato zvonec v ateljeju ni delal). Po njegovi smrti so atelje natančno popisali, poslikali in prenesli v Dublin, kjer so ga do potankosti rekonstruirali in odprli kot muzej. Poleg sebe je daleč največkrat upodobil Georgea Dyerja (vse skupaj na več kot štiridesetih slikah), ki ga je po svojem pripovedovanju spoznal leta 1963, ko mu je osemindvajsetletni Dyer poskušal vdreti v atelje. Baconu se je Dyer zdel najlepši moški, kar jih je kdajkoli videl, seveda pa ga je privlačilo tudi, da je prihajal iz nižjega razreda in

živel nekoliko izven zakona. Dyer je takoj postal glavni subjekt Baconovih slik, s katerih je očitno, da ga je privlačila Dyerjeva možgastost, mišičasto telo, obraz, hrbet, noge, seksapilnost. (Eno izmed interpretacij njunega turbulentnega odnosa je John Maybury posnel v filmu *Love Is the Devil*, 1998.)

Bacon je oktobra 1971 doživel svoje veliko zmagoslavje, retrospektivo z več kot sto slikami v pariški Grand Palais, takšne časti je bil pred njim deležen samo še Picasso. Na predvečer otvoritve razstave sta se Dyer in Bacon sprla, zato je Bacon prespal v prijateljevi sobi. Na jutro otvoritve so Dyerja našli mrtvega na straniščni školjki. Vzrok: mešanica tablet in alkohola. Nekaj podobnega se je bilo Baconu že zgodilo. Na dan, ko se je 1962 v galeriji Tate v Londonu odprla prva Baconova retrospektiva, je prejel telegram, ki mu je sporočil smrt Petra Lacyja, velike ljubezni njegovega življenja. Bacon se je na otvoritvi pariške razstave in na zabavi po njej vedel, kot da se ne bi nič zgodilo, a je še kakšnih osem let, zelo intenzivno pa prvi dve leti po Dyerjevi smrti intenzivno slikal ljubimca, še posebej presunljivo okoliščine njegove smrti – stranišče, školjko, sobo, stopnišče. Morda je od vseh najbolj znamenit *Triptih maj–junij* (1973), ki kaže Dyerjevo bruhanje in smrt na školjki. Na Dyerjevem pogrebu je Bacon moral stati stran od družine, ki ga je krivila za smrt sina in brata.

Sredi sedemdesetih je spoznal barmana Johna Edwardsa, ki je sicer imel svojega stalnega partnerja, zato je Bacon prevzel bolj očetovsko vlogo – Edwardsu je kupil stanovanje in tudi sicer vse, kar je potreboval, in ga imenoval za svojega edinega dediča, čeprav o umetnosti ni vedel tako rekoč nič in ga je zanimalo edino, zakaj na vseh slikah izgleda kot opica. Na to vprašanje mu Bacon ni nikoli odgovoril.

Bacon je konec osemdesetih spoznal premožnega, štirideset let mlajšega Španca in ga večkrat obiskal v Madridu. Španec (imena viri ne razkrivajo) je leta 1990 peljal Bacona v Prado na retrospektivo občudovanega Velázqueza, ki si ga prej iz strahospoštovanja sploh ni upal ogledati. Odnos – kakor noben drug – ni bil enostaven. Po sporu in prekinitvi zveze je bil Bacon leta 1992 še zadnjič v Madridu, najbrž v upanju, da se bo zveza obnovila. Takrat pa je v par dneh hudo zbolel. Zastalo mu je srce in umrl je sam; nune, ki so skrbele zanj, pa niti niso dobro vedele, za koga gre.

Še nekaj o ironijah zgodovine. Tudi Baconov soimenjak, sir Francis Bacon (1561–1626), kraljev svetovalec, esejist in filozof, je bil med sodobniki znan kot sodomit (John Aubrey ga je označil za pederasta, ki je dečke redno koristil za spolne užitke). Oba še naziv »sir« loči zgolj zato, ker je slikar zavrnil tako viteški red kot tudi red zaslug, ki sta mu bila ponujena.

GAYSGREEN

... pa tudi **L, B, T** in vsi, ki ste dovolj **Q**ueer, da berete *Narobe*.

Tokrat: **ČISTILA**

1

Ali si nova v njenem stanovanju? In raziskuješ njeno majhno kopalnico? Kako da je vanjo uspela stlačiti toliko čistil? Ali je res prava zate? Povabi jo na izlet. Usedita se na kolo, odpeljita se do najbližjega odpada in odložita vsa čistila na prostor za nevarne odpadke. Potem pojdita k tvoji babici na kosilo, da vama pove, kako se je čistilo nekoč. Ali pa ji kupi 100% razgradljivo, organsko čistilo.

2

Se mu je spet zamašil odtok? Bodi srce, odvij odtočno cev in potegni tiste dlake ven. Raje kot da zastrupiš lokalni potok s kakšnim ultra učinkovitim gelom.

3

Ali sta se ravno prekvalificirali iz femme + butch v mama + mama? In vama malček lazi povsod naokrog? Ali skrbno čistita vse, česar se bodo njegovi prstki dotaknili? Spustita ga raje v prah in blato, s čistili mu bosta samo pridelali alergije in astmo; če sta pa posebej obsedeni, še kaj hujšega.

4

Kašljaš, te peče koža, te srbijo oči? Verjetno si spet nasedel reklami – ali pa svoji mami – in pomil posodo s tistim super vsemočnim detergentom ...

5

Tvoja nedolžna uporaba čistil z nevarnimi kemikalijami uničuje okolje in tvoje zdravje. Pomagaj ukiniti industrijo kemičnega zla, preden te ta pokočna.

foto Nada Žgank/Memento

ALEŠ ZOBEC, ANDREJ ZAVRL

Pogovor z dr. Metko Mencin Čeplak,
raziskovalko in predavateljico
s Fakultete za družbene vede

GIBANJE MED OPTIMIZMOM IN PESIMIZMOM

Danes je problem, da je desnica posvojila diskurz o človekovih pravicah. Se strinjaš s tem?

Najprej bi se vprašala, kaj sploh je levica? Kaj je v Evropi znotraj institucij parlamentarne demokracije danes, po padcu socializma, še levica?

Je desnica definirana?

Politične stranke se pomikajo na desni center, vsaj ko gre za vprašanja razmerij med delom in kapitalom, solidarnosti, pravičnosti. Osemdeseta so veliko obetala zaradi širokega državlanskega prostora, zaradi dejstva, da so v alternativnih teoretskih in političnih diskurzih o pluralnosti in demokraciji imele osrednje mesto pravice marginaliziranih družbenih skupin oz. manjšin, tudi pravice delavcev, čeprav to niti takrat ni bilo osrednje vprašanje. Šele konec osemdesetih se je skupaj z idejo o Sloveniji kot samostojni državi začela krepiti ideologija nacionalne ogroženosti, ki si je zaradi svoje enostavnosti hitro pridobila široko podporo. Takrat je postala očitna ideološka hetero-

genost opozicijskih gibanj in skupin. Ta so pred tem s skupnim naporom pripravila t.i. gradivo za novo slovensko ustavo – in tam je v poglavju o človekovih pravicah celo eksplicitna določba o enakosti ne glede na spolno usmerjenost. Pred volitvami 1990 pa je v okviru Demosa nastalo novo gradivo, kjer te sintagme ni bilo več. V tem obdobju so prevladovala razprave o »pravica naroda«, slovenskega seveda, na račun pravic posameznice in posameznika. Danes smo priča paradoksu, da se s sklicevanjem na človekove pravice brani vladajočo moralo.

Pri nas je veliko govora, kako manjšina ogroža večino: recimo, ogrožena je cerkev, ogroženi so »pravi« Slovinci, družina je v zadnjem času še posebej ogrožena. Kakšen je to potem diskurz človekovih pravic?

Zame to ni diskurz o človekovih pravicah, saj gre za zahteve po ohranjanju privilegijev privilegiranih in nadaljnjem izključevanju in diskriminaciji deprivilegiranih. Gre za utrjevanje politike, ki se ne zna, noče ali ne zmore utemeljiti drugače kot na sklicevanju na grožnjo, ki da jo predstavljajo družbene manjšine.

Človekove pravice se znotraj političnega diskurza lahko zdijo precej neuporabne, glede na to, da je po eni strani ta diskurz posvojila »levica«, hkrati pa tudi desnica. Vsi se sklicujejo na isti koncept.

Sam koncept človekovih pravic je problematičen, ker se sklicuje na abstraktnega nosilca – v dejanskem svetu pa zaradi izkoriščanja in zatiranja trpijo dejanski ljudje, in ne abstraktni državljani. Po drugi strani pa prav ta abstraktnost in univerzalnost omogočata, da se odrekanje pravic artikulira kot nepravilnost, ki terja ukrepanje. Zato se mi zdi politično ne samo relevanten, ampak potreben

– na kaj se sicer sklicevati v zahtevah za uveljavljanje načela enakosti, solidarnosti, pravičnosti, če se ne sklicuješ na človekove pravice?

Čeprav jih nekateri ne priznavajo – so določene teme, kjer rečejo: »To pa ni vprašanje človekovih pravic«, mi pa govorimo, da je.

Indikativno je, da to trdijo takrat, kadar gre za marginalizirane družbene skupine ali spregledane probleme. To je bilo zelo očitno v diskusiji o noveli zakona o oploditvi z biomedicinsko pomočjo, ko so nasprotniki pravice samskih žensk do umetne oploditve vsiljevali interpretacijo, da to ni politično, da ni vprašanje človekovih pravic, temveč stroke, medicine seveda. Kaj pa je vprašanje človekovih pravic, če ne dejanske neenakosti in neenakost pred zakonom?

Na letošnji paradi je Roman Kuhar v svojem govoru rekel, da smo politično vsi priseljenci, pretepeni ženske, mučene živali ... V gblt-populaciji so se pojavile reakcije, da je to preveč široko zastavljeno, da se moramo postaviti sami zase.

Roman Kuhar je s tem odprl pomembno vprašanje. Zadeva tudi domet identitetnih politik v političnih bojih. Klein se npr. v *No Logo* sprašuje, kaj so gibanja za vidnost, za pravico do razlike in pozitivno reprezentacijo marginaliziranih naredila na ravni političnega. Ugotavlja, da so pravzaprav nevede ponudila tržno nišo, od katere so profitirale predvsem korporacije. Sicer pa menim, da je dobro, če je prisotno oboje – na eni strani boji, ki opozarjajo na nevzdržen položaj določene marginalizirane, diskriminirane skupine, hkrati pa tudi poskusi povezovalj na različnih ravneh. Všeč mi je Rancière, ki pravi, da so lahko najbolj produktivni tisti boji, v katere se združujejo ljudje kot

borci in borke za enakost, ne pa kot pripadniki določene družbene kategorije. Nujno se mi zdi poskušati združiti boje za enakost na širšem političnem temelju, hkrati pa absolutno ne mislim, da ti bolj izolirani, t.i. identitetni boji delajo škodo.

Tudi del sodobnega slovenskega gblt-gibanje se je obrnil v konzervativno smer in ne upošteva ravno razreda, rase in drugih osebnih okoliščin.

Bolj kot to se mi zdi problematično, da so vsaj do aktualne krize številni vodilni družboslovci z Giddensom vred govorili o družbeni stvarnosti z vidika privilegirane zahodne srednjega razreda, ki »svobodno načrtuje svojo identiteto« in »svobodno izbira«. Danes je zelo težko misliti boje za temeljne družbene spremembe. Omejevanje na en ožji segment političnih problemov je zato razumljiva politična izbira, ker – kaj pa je alternativa? Za to, da ne zmoremo niti enega resnega kolektivnega protesta zoper brutalno izkoriščanje delavcev, pa ni krivo gblt-gibanje ...

Vendarle identitetna politika ohranja razlike med normalnostjo in nenormalnostjo.

Ja, samo krog tistih, ki so označeni kot normalni ali pa vsaj ne kot patološki, se na določenih ravneh in mestih širi. Temeljne družbene razlike, ki jih producira in vzdržuje liberalni kapitalizem, pa ostajajo. Po drugi strani – to, kar bom rekla, je tudi na nek način zelo *mainstreamovsko* – pa se je marsikaj spremenilo. Ne moremo reči, da se nič ni zgodilo ali da so dosežki feminističnih, gblt-, postkolonialnih gibanj zanemarljivi. Res pa je, da se tudi zaradi tega liberalni kapitalizem kaže kot družbeni red s človeškim obrazom, ki »spoštuje« razlike, kar je alibi za molk o

razlikah, ki so posledica izkoriščanja, s katerim se ta red vzdržuje.

Žižek pravi, da znamo misliti spremembe samo še znotraj obstoječega sistema, zaradi česar sprejemamo vedno nove in nove zakone, ne znamo pa iz tega. Tako se zdi, da je glbt-gibanje najprej bilo alternativno gibanje, ki je mislilo sistem, danes pa se zdi, da je le še »privesek kapitala« (Nataša Velikonja), blagovna znamka.

Ja, se strinjam. Sicer mislim, da to, na kar opozarjata, niso zavestne namere glbt-gibanja, res pa je, da kapital to izrablja, odprtost za razlike je element znamčenja, kot opozarja Klein. Kdorkoli ima denar, je tržna niša, tudi geji in lezbijke. Pri vsem tem je še posebej paradoksalno, da kapital potem, ko najde novo tržno nišo v marginalizirani skupini, to skupino praviloma še bolj stereotipizira. In prav to je še en problem identitetnih politik: prisiljene so vztrajati na kategorijah, ki so zanje same sporne.

Še nekaj o iskanju rešitev znotraj liberalnega kapitalizma s tem, da spreminjamo zakone ... Ja, pričakuje se, da zakon lahko vse reši. Živimo v prenormirani družbi, s prenormiranostjo narašča možnost kršitev, hkrati pa smo podvrženi normam, ki so še bolj konservativne od zakona.

Po drugi strani pa so gibanja v začetku, v šestdesetih, vključevala tudi precej več spolne svobode. In potem še zloraba aidsa.

Tu gre spet za paradoks. Po eni strani je aids s pridom zlorabila konservativna ideologija s podporo najmočnejših finančnih institucij za promocijo vzdržnosti in represivne seksualne morale, še posebej v Afriki, hkrati pa je spodbudil tudi novo politizacijo gejevskega gibanja oziroma gibanj, saj so (bila) ideološko heterogena.

V svojem članku o homoseksualnosti in šoli (Sodobna pedagogika, 4/2009) uporabljaš izraz »predsodek«, ne pa homofobija, ker – kot praviš – nočeš medikalizirati in psihologizirati tega pojava.

Klinična psihologija fobije definira kot iracionalen, intenziven strah pred določenimi situacijami,

objekti ... ki človeka sili, da se izogiba vsemu, kar to izjemno neprijetno stanje vzbuja. Tega strahu sam ne razume, »ve«, da ni utemeljen. Nasprotno pa gre pri sovražnosti do neheteroseksualnih seksualnih praks in razmerij, do gejev in lezbijk, praviloma za ideologijo in predsodke, ki so del izključevalnih ideologij – v tem primeru se sovražnost nenehno racionalizira, utemeljuje, dokazuje njeno upravičenost. Ker je prav to tema tega članka, sem se pojmu homofobija izogibala.

Praviš tudi, da soočanje s predsodki ne vodi nujno v zmanjševanje sovražnosti. Včasih mora tisti, ki sovraži, »zaradi norme strpnosti nenehno opravičevati svoje sovraštvo, to pa mu začasno uspe samo tako, da le še radikalneje obtožuje žrtev svojega sovraštva«.

Pri tem se sklicujem na Adorna, ki govori o tem, kako poskušajo ljudje z močnimi predsodki na vsak način dokazati – bolj sebi kot drugim – da imajo prav. Da je njihovo sovraštvo utemeljeno, upravičeno, s čimer opravičujejo dejstvo, da kršijo deklarirano normo strpnosti. Vse, kar opozarja na to, da njihovo sovraštvo nima nič opraviti z lastnostmi dejanskih žrtev sovražstva, občutijo kot grožnja, ki jih sili v to, da še radikalizirajo

svoje obtožbe na račun žrtev. Nočem pa reči, da je treba zato zavreči normo strpnosti. Strpnost je problematična zaradi drugih razlogov – vselej vključuje razmerja moči, tolerira lahko samo tisti, ki ima moč. Hočem opozoriti na meje učinkovitosti strategij bojov za enakost. Te praviloma ne morejo uspeti pri teh, ki so radikalno sovražni. Lahko pa so učinkovite v tistem sivem polju, ko ljudje izražajo predsodke, ker sledijo ponavljajočim se vsakdanjim govorom v šoli, med vrstniki, v parlamentu, medijih, doma. Radikalnega sovraštva tudi ne odpraviš s popuščanjem tistim, ki sovraštvo javno izražajo – zdi se mi, da je natanko to danes vodilna strategija tistega političnega spektra, ki ga imenujemo levi ali levoliberalni: popuščati desnemu populizmu, zato da jih ne bi še bolj razjezili. Ampak s tem ne dosežejo nič drugega kot to, da sovražnost postaja vse bolj legitimna, da se vse bolj širi.

Zdi se, da tudi nekateri radikalnejši deli gibanja podpirajo Družinski zakonik, čeprav bi človek pričakoval, da ga bodo zavrnili.

Mislim, da sprejetje DZak ne more nikomur škodovati. Ena od prednosti tega predloga je simbolna, vrednostna izenačitev različ-

nih oblik partnerskih in družinskih skupnosti. Ko enkrat pristaneš na izenačenje na simbolni ravni, spodmakneš temelje družbenih razlikovanj, ki se utemeljujejo na biologiji in binarnih spolnih delitvah. Kako hud problem je to za nasprotnike enakosti, zelo nazorno izraža izjava poslanca v razpravi ob noveli zakona o oploditvi z biomedicinsko pomočjo: »Ja, če bodo pa samske ženske imele pravico do umetne oploditve, zakaj bodo pa potem sploh še potrebovale moške?« V aktualnih razpravah o predlogu DZak nasprotniki lahko pristanejo na legalnost istospolnih partnerstev in družin, ne pa na to, da se obravnavajo enakovredno kot heteroseksualne. Ostanejo naj skrite. Na tej ravni bi sprejetje predloga patriarhalnim institucijam še bolj spodnašalo tla pod nogami.

Pa že zdaj tako trpijo!

Saj. Če jih država ne bi podpirala, bi pa še bolj. Dejansko pa novi DZak, kar zadeva pogoje sklepanja zakonske zveze ali pravice, ki izhajajo iz družinskih in partnerskih razmerij, ne prinaša kakšnih radikalnih novosti.

Samo malo razširi definicijo.

To so boji malih korakov. Če je namen omogočiti tudi istospolnim partnerstvom in družinam enak položaj kot ga imajo heteroseksualne skupnosti, potem je ta strategija z zakonom optimalna, še posebej, ker se parlamentarna večina izreka za tako ureditev. Če pa ne uspe, se stvar lahko kar za lep čas ustavi, celo obrne nazaj. Sicer pa se v tej kampanji vseeno odpira kar nekaj vprašanj, ki presegajo vprašanje zakonske zveze in družinskih razmerij – tu mislim predvsem na kritike koncentracije bojov na ta vprašanja.

Ampak če DZak mislimo znotraj Foucaultovega koncepta biopolitike, ali si ga potem res želimo? Prav silimo v biopolitiko, naj začne urejati naša najintimnejša razmerja?

To je tako ali tako na delu. Z zakonom ali brez. Ne vem, če temu lahko uidemo. Če nisi znotraj, si

pa zunaj in določen s tem, da si zunaj. To je po svoje pesimistično vprašanje. Življenje v človeški družbi zahteva neka pravila in ta zakon lahko beremo tudi kot poskus, da – recimo tako – izloča kar najmanj načinov bivanja. Res je, da ureja zasebna, intimna razmerja ...

... jih pa tudi nadzoruje.

Ampak problem nadzovanja je še bolj izrazit in problematičen v sedanjem zakonu o registraciji. Tu gre res zgolj za vodenje registra. DZak vsaj širi status svojca, na kar je vezana vrsta pravic, ki zagotavljajo večjo varnost. Prednost predloga DZak je, da ureja tudi razmerja do otrok. Sicer pa čistih in popolnih rešitev tako in tako ni. Novi DZak nekaj ureja, nekaj pa izpušča – zavestno, ker je preveč kontroverzna, recimo partnerska razmerja med več osebami. Kot pravi Foucault – vse je nevarno. Ni nujno, da je vse slabo, ampak je vse nevarno, zato je treba biti pozoren in zelo natančen, ko se dela zakone in vodi politične kampanje. To je tako kot pri vzgoji – nikoli se ne da predvideti vseh učinkov.

Sullivan je v devetdesetih govoril o tem, da bo aktivizem dosegel svoj cilj s poroko in z vstopom v vojsko. Takrat so se gibanja uprla, ampak zdaj se točno to dogaja. Samo štejemo še države, ki imajo glbt-poroke in posvojitve. Še bolj absurdna pa je zahteva po enakopravnem vstopu v vojsko – namesto mirovniške politike, hočemo v vojsko.

To sta dobra primera, kako nevarne so omejitve samo na eno vprašanje, na vprašanje homo/hetero, na eno samo os podrejanja in dominacije.

Zdi se, da imajo nekateri geji in lezbijke »iskreno željo« po otrocih (kolikor družbeno posredovana je že), eni jih peljejo celo h krstu, drugi pa vidijo mavrične družine kot reprodukcijo konzervativnih, patriarhalnih vzorcev.

Vprašanje patriarhalnosti je s teoretskega in političnega vidika relevantno. Družina je »izvorno« patriarhalna institucija, nad katero je država s kapitalizmom izrazito

okrepila nadzor. Pa vendar je hkrati tudi skupnost, ki se temu nadzoru nenehno izmika.

V lgbt-skupnosti je prisoten pogled, da so heteroseksualci vsi enaki in vsi proti nam. Da se zase borimo samo sami, brez zaveznikov.

Mobilizacija glbt-gibanj je v političnih bojih za enakost ne glede na spolno usmerjenost ključna. Hkrati pa je politično produktivno iskati zaveznike izven lgbt-skupnosti. Tudi za strejte je lahko politično nevzdržno, da je populacija, ki ni strejti, diskriminirana. V politiki ne gre za to, da si vsak izbori svoj košček torte v tej liberalni demokraciji, ampak za to, da mislimo skupno dobro. Ne gre za to, da sem z nekom solidarna, ker ne vem, kdaj bom sama potrebovala njegovo podporo, gre za spoštovanje temeljnih načel enakosti, solidarnosti, pravičnosti, brez katerih bo svet samo še bolj razdeljen na izrazito privilegirane in neprimerljivo številnejše izrazito deprivilegirane, katerih življenja ne štejejo nič ali zelo malo.

Ali se danes vprašanje razrednega boja ne odpira, ker bolj temeljno zadeva kapitalizem, bolj kot npr. vprašanje lgbt-posameznikov/posameznic?

Ja, saj kapitalizem je te razlike sprejel. Ne trdim, da diskriminacija na osnovi spolne usmerjenosti ni relevanten družbeni in politični problem, ni pa to edino identiteto oporišče razmerij neenakosti – vsa razmerja podrejanja in dominacije je treba misliti skupaj, vključno s tistimi, ki zadevajo distribucijo dobrin.

Viki Kern,
prvi medo Slovenije
priporoča

PET DOBRIH

1

Film

Medoti (Cachorro),
režija Miguel Albaladejo, Španija 2004
»Starševstvo bo kmalu postalo bolj kosmato.«
Končno delček medvedje subkulture v filmu,
ki se ne zateka k stereotipom in moraliziranju.

2

Predstava

Patty Diphusa, izpovedi pornodive,
režija: Ivana Djilas, MGL in Društvo
za organizacijo umetnosti Familija, 2004
Alomodovarjeva Diva je oživela. Zame trikrat!

3

Igralec

Zak Spears, porno igralec
Prodorni igralec, ki me vedno pripelje
do manufakture. Žanr: XXX.

4

Plošča

Lady Gaga, The Fame Monster,
Universal Music, 2009
Po vogueanju, gaganje!

5

Serija

Catherine Tate show (BBC),
režija Gordon Anderson, 2004-2009
Ko obupana soseda potrka na vrata in
usmiljeno prosi, če se lahko malo tišje
krohotam.

KATARINA MAJERHOLD

Lezbična ljubezen v Antiki

Platon je v delu *Simpozij* opisal ljubezenska razmerja med moškimi v antični družbi. V šestem govoru svečenica Diotima Sokratu predstavi »vzpenjajočo« se ljubezen. Najvišja oblika te ljubezni je posredovanje znanja o najvišjih idejah (Resnici, Dobrem in Lepem) med aktivnim starejšim moškim in pasivnim mladencem. Drugače ljubezen razume Alkibijad, o katerem Platon piše v zadnjem, sedmem govoru. Alkibijad ljubezen razume kot izmenjavo oziroma zapolnitev manka med partnerjema; Alkibijad naj bi tako v ljubezenskem razmerju s Sokratom »zamenjal« svojo lepoto s Sokratovo modrostjo in obratno – Sokrat naj bi z ljubeznijo do Alkibijada »pridobil« njegovo lepoto (Platon, 1960).

Antična družba je bila homoerotična družba, zato imamo precej manj informacij o ljubezni med ženskami, ki so jo imenovali »lezbična ljubezen« (λεσβιακός έρωτας) ali »lezbijstvo« (λεσβιασμός). Lezbijke so dobile v antiki ime **ριβάνδες, τριβώ** iz glagola drgniti se. Razen redkih izjem v literaturi in na vaznih poslikavah je zabeleženih bore malo erotičnih razmerij med ženskami – bodisi zato, ker so bila ta tako redka, bodisi ker se umetniki zanje niso zanimali. V enem izmed redkih del, ki opisujejo takratna lezbična razmerja, Lukijan v »Dialogu med heterami« zapiše razgovor med Klonarijo in Leino:

Klonarija: »Kaj je to, kar slišim o tebi, Leina? Govorijo, da spiš z Megilo, bogato žensko z Lezbosa, kot z moškim, in bog ve, kaj še počneta skupaj. Ah, vidim, da zardevaš, torej je res?«
 Leina: »Res je, Klonarija.«
 Klonarija: »V imenu Demetre, kaj praviš? Kaj hoče od tebe? Kaj počneš? Ali mi ne boš povedala? Je to zate prijateljstvo?«
 Leina: »Od vseh prijateljic te imam najrajši, vendar ne vem, kaj naj rečem na to. Ta ženska ima okus kot moški.«
 Klonarija: »Ne razumem, ali si Trivija? Pravijo, da je na Lezbosu veliko 'pomožanih' žensk, ki ne želijo spati z moškimi, ampak z ženskami, kot da bi bile moški.«
 Leina: »Ja, takšna je.«
 Klonarija: »Torej ... razloži mi.«
 Leina: »Megila in Dimonaza iz Korinta sta priredili zabavo. Ko je bilo že pozno in je bila Megila pijana, mi je rekla: 'Čas je za spanje. Ostani tukaj, Leina, in spri pri nama; spala boš na sredini.«
 Klonarija: »Ali si ostala? Kaj se je zgodilo?«
 Leina: »Na začetku sta me poljubljali kot moški. Nato si je Megila snela lasuljo – sploh nisem opazila, da jo je nosila – in njena frizura je bila kot frizura atletov. Bila sem prestrašena. 'Ali si že kdaj videla tako lepega mladega moškega, Leina?', me je vprašala. 'Nobene moškega ne vidim, Megila', sem odgovorila. 'Ne kliči me z ženskim imenom – jaz sem Megilos in sem poročena z Dimonazo ... Nato sem rekla, ali imaš 'tisto' stvar, ki jo imajo moški in z njo

počneš to, kar počnejo moški?«
 Odgovorila je, da je nima in da je tudi ne potrebuje. Potem si hermafrodit, sem jo vprašala. Ne, mi je odgovorila. Pridruži se nama in boš videla.«
 Klonarija: »Toda kaj je naredila? Povej mi, rada bi vedela!«
 Leina: »Nič več me ne sprašuj! Tako me je sram, da v imenu Afrodite ne bom rekla nobene besede več.«

Lezbijstvo naj bi imelo izvor na otoku Lezbos, rodnem kraju slavne pesnice Sapfo, ki ji pripisujejo začetek »lezbičnih aktivnosti«, čeprav s predpostavko, da bolj platonskih kakor resnično erotičnih. »Sapfična ljubezen« je bila namreč oblika kultivacije lepih in premožnih deklet z Lezbosa. Antični pisci omenjajo, da so se ženske na Lezbosu in drugje v Anatoliji učile in pripravljale ne le za domača opravila, pač pa tudi za tista izven doma. Predvsem na Lezbosu so imeli običaj priprave na »lepotno« tekmovanje. To tekmovanje so pripravili vsako leto v templju Here skupaj z žrtvovanji in svečanimi sprevodi. Šlo je za nekaj podobnega, kot so bile moške »antične olimpijske igre«: ženske »atletinje«, ki so se na svojem področju med seboj borile v lepoti, ljubkosti, petju, plesu (t.i. ženskih vrlinah) in celo v teku, so si prizadevale za naklonjenost in čast boginje Here.

Prav zato, ker je Sapfo živela v družbi mladih deklet iz pedagoških razlogov, podobno kot je

Platon v *Simpoziju* opisal razmerja med starejšim in mlajšim moškim (vzgajanje mladih moških v lep in vrl karakter in priprava na njihovo družbeno-politično vlogo), je mnogo njenih sodobnikov domnevalo, da je prav Sapfo vzpostavila to »perverzno« vedenje med ženskami, čeprav za to (razen njene poezije) ni konkretnih dokazov. Zgodovinarji in antropologi namreč domnevajo, da Sapfina ljubezen do deklet, ki sovpada s platonskim modelom ljubezni, ni imela neposredne fizične zadovoljivosti. Sapfo je tako dekleta učila glasbe, plesa, skrivnosti ženske gracioznosti in bontona. Če bi šlo res za učenje skrivnosti ljubezni (in lezbične ljubezni), ji starši verjetno ne bi zaupali svojih hčera. Po drugi strani pa je res, da v Sapfini poeziji lahko beremo o čustvih nostalgije in žalovanja za dekleti, ki so po poroki zapustile njeno »šolo«. Brez skrivanja je občudovala njihovo lepoto, čutila ljubezen do njih in povzdigovala njihove vrline, kar je bilo v tistem času zagotovo nekaj neobičajnega. Med drugim je zapisala: »Lepa dekleta, moja čustva do vas ne bodo nikoli usahnila« (Sappho, 1984, 34). Ali pa: »Da bi lahko spala na prsih ... nežne prijateljice« (ibid.). In še:

»[...] pridi danes zvečer], rotim te Gongola, vzemi liro [in nam zapoj], ponovno sem polna hrepenenja.

Oh, tvoja lepota, tvoja obleka vznemirja vse,

ki te zagledajo
in srce mi poskakuje od veselja ...

Toda sedaj molim [da boš hitro tukaj];
želim si [da bi se nikoli ne bi poslovili] (ibid, 40).

Njeni sodobniki so jo spremljali z nezaupanjem. Označili so jo za začetnico lezbične ljubezni. Poleg tega se je proti »maskulinizarnosti« in militiziranosti grške antične družbe borila z žensko senzibilnostjo: »Nekateri pravijo, da so svetlejša stvar na tej črni zemlji moški, ki korakajo, drugi pravijo, da so to konjeniki, tretji, da so mornarji, a jaz pravim, da je ta, ki najbolje ljubi.«

Zaradi organizacije antične družbe in posledično redkih virov, ki so (za)beležili razmerja med ženskami, moramo ugotoviti, da ljubezni med ženskami v antiki niso pripisovali kakšnega večjega ali resnejšega pomena. Edina, ki s čisto vestjo izpričuje naklonjenost in čustva iskrene navezanosti ter ljubezni do žensk, je Sapfo, a tudi v njenem primeru ne moremo natančno potrditi, da je pisala o pravi erotični ljubezni med ženskami. Morda je tudi pri njej šlo bolj za platonska čustva do žensk. Navsezadnje je bila poročena, imela je hčerko in naredila je samomor zaradi ljubezni do lepega traškega mladeniča Faona.

Viri:

Sappho (1984): *Poems and Fragments*. Boodaxe Books: Newcastle upon Tyne. 1984.
(2006): *The Love Life of the Ancient Greeks*. Toubi's Books: Athene.
Platon (1960): *Simpozij in Gorgias*. Slovenska Matica: Ljubljana.
(1816): *Lucian's Dialogues and other Greek Extracts: Literally translated into English*. Abbey: Albany.

MITJA BLAŽIČ

DVAKRAT ZLATE IN BRONASTE GAY GAMES 2010

Marianne van der Lubbe je najbolj priljubljena nizozemska igralka bowlinga v slovenski roza bowling ekipi. Ne samo zato, ker nekaj več kot 50-letna Nizozemka na začetku vsakega tekmovanja vsem podari miniaturne, oranžne, kosmate, razkuštrane, samolepilne levčke za srečo in čimveč strajkov, ampak predvsem zato, ker sta z življenjsko in športno partnerico Sandi MacNutt na vsakem turnirju vir pomiritve, dobre volje in zabave. In vendar: letos smo si vsi želeli samo, da bi bila naša Marianne tam. Lani je namreč zbolela za rakom na prsni. In Marianne je bila tam, nasmejana kot vedno, s svojo partnerko in svojimi miniaturnimi, oranžnimi, kosmatimi, razkuštranimi, samolepilnimi levčki za srečo za vse. Osivela od preizkušnje in s povezano roko, posledico odstranitve dojke, ni zmogla več tolikšnega elana kot pretekla leta. »Zame je letos uspeh, da sem tukaj!« nam je govorila, medtem ko je brez zadržkov pripovedovala o boleznih in zdravljenju. In ko je s srebrno medaljo v dvojicah s svojo Sandi stala na zmagovalnih stopničkih, je najbolj pristno od vseh 9.000 športnic in športnikov iz 65-ih držav, kolikor se nas je letos udeležilo Gay games v Koelnu v Nemčiji, utelešala duha ustanovitelja svetovnih LGBT-športnih iger, olimpijca, deseterobjojca in zdravnika dr. Toma Waddella: »Pokazati najboljše, kar znaš, naj

Prejemnica dveh zlatih medalj Mojca Horn

bo najvišji cilj prizadevanj vseh atletinj in atletov!«

Vključenost in sodelovanje, ki sta poleg osebne rasti glavni poslanstvi Gejevskih olimpijskih iger (Gay olympics), kot se zaradi pritožbe Ameriškega olimpijskega komiteja leta 1982 ne smejo imenovati, je poudarjalo tudi geslo letošnjih, osmih Gay games: »Be part of it!« In 10-članska LGBT-olimpijska reprezentanca iz Slovenije je bila zelo aktivno del te naj-

večje, predvsem športne, a tudi kulturno-zabavne prireditve za istospolno usmerjene na svetu. Vrata vseh 35-ih športnih disciplin so sicer odprta za vse, ne glede na spolno usmerjenost, spol, narodnost, raso, jezik, vero, športno pripravljenost ali hendikep. Razen za homofobe. In morda za socialno šibkejše, saj znesejo stroški udeležbe, ko seštejemo kotizacijo, stroške poti, bivanja, prehrane in zabave, kar blizu tisočaka. (Za socialno depriviligirane je bilo

Ed Karas

sicer na voljo nekaj 100 štipendij.) Tek, atletika, namizni tenis, bowling in ples so bile izbrane discipline podalpske roza reprezentance. In izkupiček? Skoraj (!) tolikšen, kot na zadnjih konvencionalnih Olimpijskih igrah 2008 v Pekingu. 2 zlati kolajni, prvo v teku na 100 metrov, drugo v skoku v daljino (v starostni kategoriji 18–29 let), je domov prinesla Mojca Horn, bron v latinsko ameriških plesih (v C-kategoriji) pa Andrej Habjan, ki si je plesnega

Marianne van der Lubbe in Sandi MacNutt

partnerja Angela Berbotta našel kar na prizorišču iger. Za las je medaljo zgrešil petouvrščeni (v B-kategoriji) med posamezniki v bovlingu Andrej Pišl. Ostali smo podirali osebne rekorde.

A najbrž je govoriti zgolj o športu, nekaj mesecev po tem, ko je ugasnila olimpijska bakla, premalo, če želim povedati, kaj ti ostane najgloblje vtisnjeno, potem ko si del takega veličastnega dogodka. Ostanje osebne (tudi intimne) zgodbe presežkov. Npr. zgodba 75-letnega Eda Karasa iz San Diega. Letos je bil tretjič na Gay games, tekmoval je v tekah na 200,

400, 800, 1.500 in 5.000 metrov, štafeti ter malem maratonu (21 km!) in si zbirko odličij obogatil s petimi novimi zlatimi medaljami. In Karas pri svoji starosti sploh ni bil najstarejši. Najstarejša športnica je bila stara 86, najstarejši športnik pa kar 91 let.

Ostanje pobalinski trenutki, ko smo med preštevilnimi predolgimi govori na otvoritveni slovesnosti namesto govorcem ploskali malim papirnati letalom, ki smo jih metali s tribun in so uspela pristati najdlje na parterju stadiona. Ploskali smo nemškemu zunanjemu ministru Guidu Westerwelleju, enemu redkih razkritih gejev v nemški visoki politiki, ki se je slovesnosti udeležil s partnerjem Michaelom Mronzom. »Na svetu je še vedno več kot 70 držav, ki homoseksualnost kriminalizirajo in 7 držav, v katerih je za homoseksualnost predpisana smrtna kazen. Te države tovrstno politiko utemeljujejo v religiji, a nobena religija ne more upravičiti ubijanja,« je povedal Westerwelle in nadaljeval: »Nekateri takšno politiko utemeljujejo v svoji kulturi. Ampak to ni kultura! To je ravno naspro-

tno.« Ko pa se je za govornico pojavil postavni, temnooki, plavalasi skakalec v vodo Matthew Mitcham s soncem v očeh, je bil dobitnik zlate medalje na Olimpijskih igrah v Pekingu leta 2008 deležen gromkega aplavza (kopak!), še preden je sploh odprl usta. »Na teh športnih igrah nimam nobenih nasprotnikov, le prijatelje, združene v enotnost. Pomembni so sodelovanje, vključenost in osebni dosežki,« je s solzami v očeh v imenu športnic in športnikov prisegel eden izjemno redkih suverenih (torej razkritih) gejev v svetu profesionalnega športa.

Gay games so neke vrste balzam za dušo. Doma ne mine dan, da ti iz parlamenta, iz katoliške cerkve, medijev, komentarjev pod spletnimi novicami, forumov, z ulic, z delovnega okolja, tudi iz matične družine (in celo iz lgbt-skupnosti) ne bi pozabili povedati, da si perverzna, amoralna, nenaravna suha veja na zelenem drevesu slovenstva in si zato seveda ne zaslužiš ne dostojanstva ne temeljnih človekovih pravic in svoboščin. (Ali pa enako sporočajo s prezirom in

molkom.) Na svetovnih igrah je prav nasprotno. Tam med drugimi sreča veliko somišljenikov in somišljenic, ljudi, ki svoje življenje in delo posvečajo opolnomočenju lgbt-skupnosti, vračanju dostojanstva, omogočanju temeljnih pravic in enakopravnosti, izgradnji pozitivne samopodobe, samouresničevanju. Tam vidiš, da je skupnost velika, aktivna in močna. Nezlomljiva. In v globalnem merilu vse bolj uspešna v svojih človekoljubnih prizadevanjih. Tam se lahko prepričaš, da ne bomo odnehali, dokler ne bomo pred zakonom vsi enaki. Tam si za teden dni večina v mestnem jedru, kamor si homofobi ne drznej, ker vedo, da bi jih zmleli v prah. In razen enega napisa »Homoseksualnost je greh« (kakopak se je pojavil prav pred znamenito stolnico), se je Koeln izkazal kot odprto, sodobno, napredno in svobodomisleno mesto. Leta 2014 bomo preverjali, če je tako tudi v Clevelandu v ZDA. Od tam župan Frank G. Jackson že kliče: »Cleveland je pripravljen, da razgrne preprogo dobrodošlice za lgbt-atletinje, atlete, njihove družine ter gledalke in gledalce z vsega sveta.« Če nimate potrpljenja čakati štiri leta, poskusite s sorodnimi, a nekoliko manjšimi Eurogames 2011 v Rotterdamu na Nizozemskem. Ali pa leta 2012 v Budimpešti na Madžarskem, ko bodo Eurogames prvič v Vzhodni Evropi. In zdaj, ko imamo v najlepšem mestu na svetu bleščeče Stožice, morda kmalu tudi v Ljubljani.

Beri več: poročanje neposredno z Gay games na blogu Narobe (www.narobe.si) v času od 1. do 6. avgusta.

Festival lezbičnega in gejevskega filma

26. festival lezbičnega in gejevskega filma, Slovenska Kinoteka v Ljubljani

27. november – 4. december 2010

(ponovitve: Celje, Koper, Ptuj)

Igrani filmi

SAŠA

(Sasha), režija Dennis Todorović, Nemčija, 2010, 102'

Saša pod pritiskom utesnjujočih črnogorskih družinskih tradicij vse težje prikriva svojo homoseksualnost. Ko izve, da se namerava njegov učitelj klavirja, v katerega je zagledan, preseliti, lahko svojo potrnost zaupa le prijateljici Jiao, ki pa njegovo izpoved napačno razume.

PROTITOK

(Contracorriente/Undertow), režija J. Fuentes-León, Peru/Kolumbija/Francija/Nemčija, 2009, 100'

V slikoviti, močno verni obmorski vasici je ribič Miguel razpet med predanostjo ženi in skrivno ljubeznijo do umetnika Santiaga. Nepričakovan protitok bo spremenil tudi tok Miguelovega življenja in dolgo potlačenih čustev. Nagrada občinstva na Sundanceu.

PRIJATELJ IZ FARA

(Mein Freund aus Faro/To Faro), režija Nana Neul, Nemčija, 2008, 90'

Mel je sita bratovega prigravarjanja, češ da potrebuje resno zvezo, in plača sodelavca Miguela, da bi se izdajal za njenega fanta. Jeza zaradi prevare jo pripelje do mlade Jenny in sčasoma se med njima stke pristrčna ljubezen. Toda Jenny misli, da je spoznala Miguela.

VIJOLIČASTO MORJE

(Viola di mare/The Sea Purple), režija Donatella Maiorca, Italija, 2009, 105'

Medtem ko Garibaldi z rdečesrajčniki zasede Sicilijo, doživlja Angela osebno in nič manj nemirno revolucijo. Ljubezen do Sare mora zatreti zaradi družbenega licemerstva, dokler ji življenje ne ponudi nepričakovane rešitve.

SKRIVNI DNEVNIKI ANNE LISTER

(The Secret Diaries of Miss Anne Lister), režija James Kent, VB, 2010, 90'

Zgodba Anne Lister, angleške posestnice z začetka 19. stoletja, ki se je v zasebnosti drzno upirala družbenim normam. Njeni nedavno dešifrirani dnevniki nudijo fascinanten vpogled v življenje ženske, ki velja za prvo britansko moderno lezbijko.

ZADNJE POLETJE BOYITE

(El último verano de la Boyita/The Last Summer of La Boyita), režija Julia Solomonoff, Argentina/Španija/Francija, 2009, 86'

Mala Jorgelina ugotavlja, da nima prav nič skupnega s spogledljivo starejšo sestro, ki jo zanimajo samo še fantje in se noče več družiti z mularijo. Jorgelina se zato z očkom odpravi za nekaj dni na družinski ranč. Tu dela sosedov Mario, ki se prav tako spoprijema z nepričakovanimi spremembami.

AMFETAMIN

(Amphetamine), režija Scud, Hong Kong, 2010, 97'

Daniel in Kafka sta prepričana, da njuna ljubezen lahko premosti vse, tudi različno spolno usmerjenost in odvisnost od mamil. Toda obujeni spomini bodo razkrili, da je odvisnost od ljubezni lahko nevarnejša od mamil.

BOŽJI OTROCI

(Children of God), režija Kareem Mortimer, Bahami, 2009, 103'

Na prelepem karibskem otoku se prepletajo življenja treh različnih oseb na begu pred težavnim vsakdanom. Mlad slikar brez navdih, žena prikrito homoseksualnega pastorja in popularen glasbenik, ki noče razočarati družine, se bodo prisiljeni spopasti z nepričakovanimi čustvi, s skrivnostmi in potrebo po (samo)spoštovanju.

IN PRIŠLA JE LOLA

(And Then Came Lola), režija E. Seidler & M. Siler, ZDA. 2009, 70'

V igrivo seksi filmski poslastici, ki jo je navdihnil kulturni film Teci, Lola, teci, bo nadarjena, ampak nepopoljšljivo raztresena fotografinja Lola, ki je na robu tako poklicnega kot ljubezenskega poloma. Izgubila bo vse, če ne bo pravočasno prišla na pomemben sestanek.

Dokumentarni filmi

ROCK HUDSON: ČEDEN IN SKRIVNOSTEN TUJEC

(Rock Hudson: Dark and Handsome Stranger), režija A. Davies & A. Schäfer, Nemčija. 2010, 95'

Kdo je bil v resnici Rock Hudson? Kako se je tako slavni filmski zvezdnik spoprijemal s prisilnim tajnem homoseksualnosti? Ob fascinantnih pričanjih in razlagah se film poglubi v zasebni svet hollywoodskega velikana, ki je odvil aids iz molka.

RAZGLEDNICA OČETU

(Postcard to Daddy), režija Michael Stock, Nemčija. 2010, 85'

Kot otrok je bil Michael Stock žrtev spolne zlorabe – lastnega očeta. Po 25-ih letih še vedno išče notranji mir in nariša prodoren portret o svoji preteklosti in njenih posledicah; sliko, ki prej kot zagrenjenost in sovraštvo odraža upanje in ljubezen do življenja.

ZALJUBLJENE, ZRELE, DRZNE

(verliebt, verzopft, verwegen/amorous, antiquated, audacious), režija K. Lampert & C. Thym, Avstrija. 2009, 64'

Dokumentarec o življenju in družbeni mreži lezbijk na Dunaju v 50. in 60. letih temelji na pričanjih žensk, ki so bile takrat dejavne na lezbični sceni in zgovorno ter s humorjem razlagajo, kaj je pomenilo upirati se družbenim oviram v času, ko še ni bilo pravih vzornic.

Več informacij v kratkem na spletni strani festivala (www.ljudmila.org/siqrd/fglf).

ADVENTURES OF HORNY DYKE

NEKEGA LEPEGA POMLADNEGA DNE JE ZVONEC ZAZVONIL NA VRATIH HORNY DYKE, KO JE TA, KOT OBICAJNO, RAVNO RAZMIŠLJALA O SEKSU.

PISÉ IN RIŠÉ: HELENA JANEŽIČ
SPECIAL THANKS TO MISS T

DOBER DAN, SOSEDA, OPROSTITITE, DA MOTIM... AMPAK POTREBUJEM POMOČ PRI ENI ZELOOO POMEMBNI ZADEVI!...

VIDIŠ... SAJ TE LAHKO TIKAM, KAJNEP... MÖRALA BI POMITI TA VELIKA OKNA, A NE MOREM SAMA ...

JAZ BI SE DVIGNILA, MORAM ŽIŠ POMITI Z ZUNANJE STRANI... SLISALA SEM, DA IMAS SUPER-MOČ... IN MÖRDA BI ME LAHKO MALO DRŽALA?

OH SWEET ANJA RÜPEL!

VSEKAKOR, NI PROBLEMA!

NAJLEPSA HVALA, KAR VSTOPI!

TO SO TOREJ TA OKNA?

DA...TO JE TO.

DOBRO, GREM GÖR.

TI ME PRIMI - TULE.

OH SWEET MADONNA LOUISE VERONICA CICCONE!

ZGLEDA KOT DA NIHČE SE NIKOLI NI POMIL TEH OKEN.

ZAGOTOOOO!

NAJLEPSA HVALA! SE TI LAHKO S ČIM ODDOLŽIM? KARKOLI ...

DA, POTREBOVALA BI POMOČ...

...PRI NEČEM!

PRVIČ OBJAVLJENO V QUEERLISTU

ANAMARIJA ŠPORČIČ

Dan, ko se je Ljubljana odela v mavrične barve

Paradni teden, poln različnih kulturnih in izobraževalnih dogodkov, se je tudi letos zaključil s Parado ponosa. Parada, že deseta po vrsti, je minila v znamenju sporočila, da ima lgbt-skupnost v Sloveniji dovolj čakanja in zahteva enakopravne pravice. Parade se je udeležilo okrog 300 ljudi, med njimi je celotno pot že drugič prehodila notranja ministrica Katarina Kresal, prisotna pa sta bila tudi častna pokrovitelja letošnje parade, ljubljanski župan Zoran Jankovič in predsednik državnega zbora Pavel Gantar. Jankovič je poudaril, da je ponosen, da »najlepše mesto na svetu« gosti že deseto Parado ponosa, Gantar pa je opozoril, da se iz parlamenta ne sliši zgolj glas nestrpnosti, pač pa tudi glas tolerantnosti. »Tega je potrebno širiti. To je edina pot. Sprejemanje Družinskega zakona pa bo pokazalo tudi, ali se je sposobna civilizirati in predvsem samo-omejiti tudi politika,« je še dejal. V imenu lgbt-skupnosti

je govoril Roman Kuhar, ki je pozval k solidarnosti z lgbt-osebami po svetu, ki jim grozijo zaporne in smrtne kazni samo zato, ker so istospolno usmerjeni, pa tudi k solidarnosti z drugimi skupinami, izključenimi iz naše družbe. Aktivist Mitja Blažič, ki je povezoval prvi, politični del parade, je poudaril, da je parada »naš odgovor na sovražne homofobične napade, na nasilje vseh vrst in oblik, na diskriminacijo, na izključevanje, na sovražni govor, žaljenje, zdravljenje in lažno strpnost«. Parada se je nato nadaljevala s transnastopi Afrodite in Anastassie, na odru pa so se zvrstili tudi Manca Špik, Brigita Šuler, Omar Naber, Tina Gorenjak, Nikolovski, Nuša Derenda in Tinkara Kovač. Vsi so pozdravili Parado ponosa in se zavzeli za strpnost, še posebej pa sta pri tem izstopali Tina Gorenjak in Tinkara Kovač. Obe sta poudarili, da imata v svojem prijateljskem krogu tudi geje in lezbijke. Tina Gorenjak je povedala, da bi vsakemu izmed njih brez skrbi zaupala svojega otroka, Tinkara Kovač pa, da je to tudi že storila in da popolnoma podpira možnost posvojitve otrok tudi za istospolne

pare. Letos policija ni zabeležila nobenega incidenta, kljub temu da so na spletnem omrežju Facebook neznanci ljudi pozivali k nasilju na shodu proti Paradi ponosa. Homofobični mladeniči so tokrat »izrazili svoje mnenje« že pred paradnim tednom, ko so z grafiti popisali pročelje lokala Café Open in hišo sodnice, ki je obsodila napadalce prav tega lokala pred enim letom.

Pomoč

LEGEBITRINA SVETOVALNICA – poteka v obliki osebnega svetovanja, podpore in pomoči. Vsak torek in četrtek med 16. in 18. uro na Trubarjevi 76/a ali po telefonu 01 430 51 44. [www.drustvo-legebitra.si]

MAVRIČNA SVETOVALNICA – telefonsko, e-mail in osebno svetovanje za pomoč v stiski. Vsak ponedeljek, sredo in petek med 18. in 20. uro. Telefon: 031 258 685, e-mail: mavricna.svetovalnica@gmail.com

SKUPINA ZA SAMOPOMOČ

OKUŽENIH GEJEV – v Sloveniji deluje internetna mreža HIV-pozitivnih gejev in skupina za samopomoč: člani se dobivajo enkrat na dva tedna. Če bi se jim rad pridružil, vprašaj svojega zdravnika na Infekcijski kliniki za kontakt. Anonimni e-mail: gaypoz.si@gmail.com

PROJEKT EVERYWHERE

Certifika družbene odgovornosti za ozaveščena in varna mesta za moške, ki imajo spolne odnose z moškimi. Glej: www.everywhereproject.eu

Gejevske in lezbične pogovorne skupine

DIC Legebitra organizira skupino, ki je namenjena mlajšim gejem in lezbijkam do 30. leta starosti. Za več informacij pokliči 01 430 51 44 ali piši na naslov: legebitra@siol.net

DIC Legebitra organizira tudi »Iskrene pogovore« za razpravo o tistem, kar želiš in te muči. Za več informacij pokliči 01 430 51 44 ali piši na naslov: legebitra@siol.net

Društvo za integracijo homoseksualnosti (DIH) pogovorne skupine organizira izmenjaje vsak petek ob 19.30 uri v Ljubljani (Slomškova 11) in Kopru (klub MKC, Gregorčičeva 4, Koper). Za program in vsebino pogovornih skupin glej: www.dih-drustvo.si

V klubu Monokel (Metelkova mesto, Masarykova 24, Ljubljana) vsako drugo sredo potekajo pogovorno-filmski večeri in bralni krožek Anonymous Readers. Za program in vsebino glej: www.klubmonokel.com in Klub Monokel na Facebooku.

Pogovorna skupina za starše gejev in lezbijk

Društvo za integracijo homoseksualnosti (DIH) pogovorno skupino za starše organizira enkrat mesečno v Ljubljani (Slomškova 11). Za program in vsebino glej: www.dih.si

Informacijski centri in knjižnice

Info točka Legebitre, Trubarjeva 76/a, 1000 Ljubljana. Odprto vsak delovni dan med 12. in 16. uro. E-mail: legebitra@siol.net. Telefon: 01 430 51 44. [www.drustvo-legebitra.si]

Lezbična knjižnica, Metelkova 6, 1000 Ljubljana (1. nadstropje, prostori Škuc-LL). Telefon: 01 432 73 06. Izposoja: četrtek in petek od 15. do 19. ure [www.ljudmila.org/lesbo/knjiznica.htm]

Galerija Media Nox (Kotiček za istospolno usmerjene mlade) in Homodok Maribor (Arhiv za gejevske in lezbične študije), Židovska 12, 2000 Maribor.

Revije ter radijske oddaje

Narobe [www.narobe.si]

Lezbomanija na Radiu Študent (vsako prvo soboto v mesecu ob 13. uri) [www.radiostudent.si (kultura – lezbomanija)]

Transintegral na Radiu Marš (vsak zadnji četrtek v mesecu ob 13. uri) [www.radiomars.si]

GLBT organizacije

DIC Legebitra [www.drustvo-legebitra.si]

Gejevska sekcija Škuc Magnus [www.ljudmila.org/siqrd/magnus]

Lezbična sekcija Škuc LL [www.ljudmila.org/lesbo]

Društvo za integracijo homoseksualnosti DIH [www.dih.si]

Društvo Parada ponosa [www.ljubljanapride.org]

Heterhomo naveza [www.facebook.com/group.php?gid=17007673197]

Društvo Out in Slovenija [www.outinslovenija.com]

Gverila

Orto lezbijka
Rekrutacija na: orto.lezbijka@gmail.com

Klubi in bari

Café Open – gej frendli lokal, Hrenova ulica 19, Ljubljana [www.open.si]

Tiffany – gejevski klub v okviru sekcije ŠKUC – Magnus, Masarykova 24, stavba Lovci, pritličje desno (Metelkova mesto, bivša vojašnica). [www.ljudmila.org/siqrd/tiffany]

Monokel – lezbični klub v okviru sekcije ŠKUC – LL, Masarykova 24, stavba Lovci, pritličje desno (Metelkova mesto, bivša vojašnica). [www.klubmonokel.com]

Klub K4 – nedeljski gejevski in lezbični disko, občasno tudi ob sobotah. Kersnikova 4, Ljubljana. [www.klubk4.org]

Gymnasivm – klub in savna: »moški za moške«, Ulica pohorskega bataljona 34, Ljubljana. Telefon: 01 5342 485. Odprto: Nedelja, ponedeljek, torek, sredo, četrtek med 15. in 22. uro, petek in sobota med 15. in 23. uro. [www.klub-libero.si]

Internet

Slovenski seznam virov za geje in lezbijke SIQRD [www.ljudmila.org/siqrd]
Blog Glavca [http://glavca.blog.siol.net/]

Mejling liste

Mreža – poštni seznam (mailing lista), ki je namenjen diskusijam o queer (gejevskih, lezbičnih, biseksualnih, transvestitskih in traseksualnih) temah in obvestilih o queer dogodkih v Sloveniji. [www.ljudmila.org/siqrd/mreza]

Forumi

Legebitrin forum za mlade [www.lgbt-mladi.si]

Mavrični forum [www.mavricni-forum.net]

Open Cafe forum [http://forum.open.si]

Drugačen [http://www.drugacen.org/smf/index.php]

Yingyang club [http://yingyangclub.mojforum.si/]

Rozalija (za roza mame in očete) [http://rozalija.editboard.com/]

Kultura

Ljubljanski festival gejevskega in lezbičnega filma - najstarejši tovrstni festival v Evropi. Poteka vsako leto konec novembra / začetek decembra. [www.ljudmila.org/siqrd/fglf/]

Zbirka Lambda, zbirka literarnih in teoretskih del s področja homoseksualnosti. [www.ljudmila.org/siqrd/lambda.php]

Zbirka Vizibilija, lezbična knjižna zbirka. [www.ljudmila.org/lesbo/vizibilija.htm]

Turizem

Slovenija For Gay Travelers – koristne informacije za homo turiste [www.sloveniaforgaytravelers.com]

Menjava GLBT-stanovanj [www.surfingsofa.de]

Prijava homofobičnega nasilja

Povej naprej! [DIC Legebitra]
Prijava: activate.lgbt@yahoo.com ali po telefonu 01 / 430 51 44 (Jasna)

Roza alarm [Škuc-LL]
Prijava: www.ljudmila.org/lesbo/alarm

In še

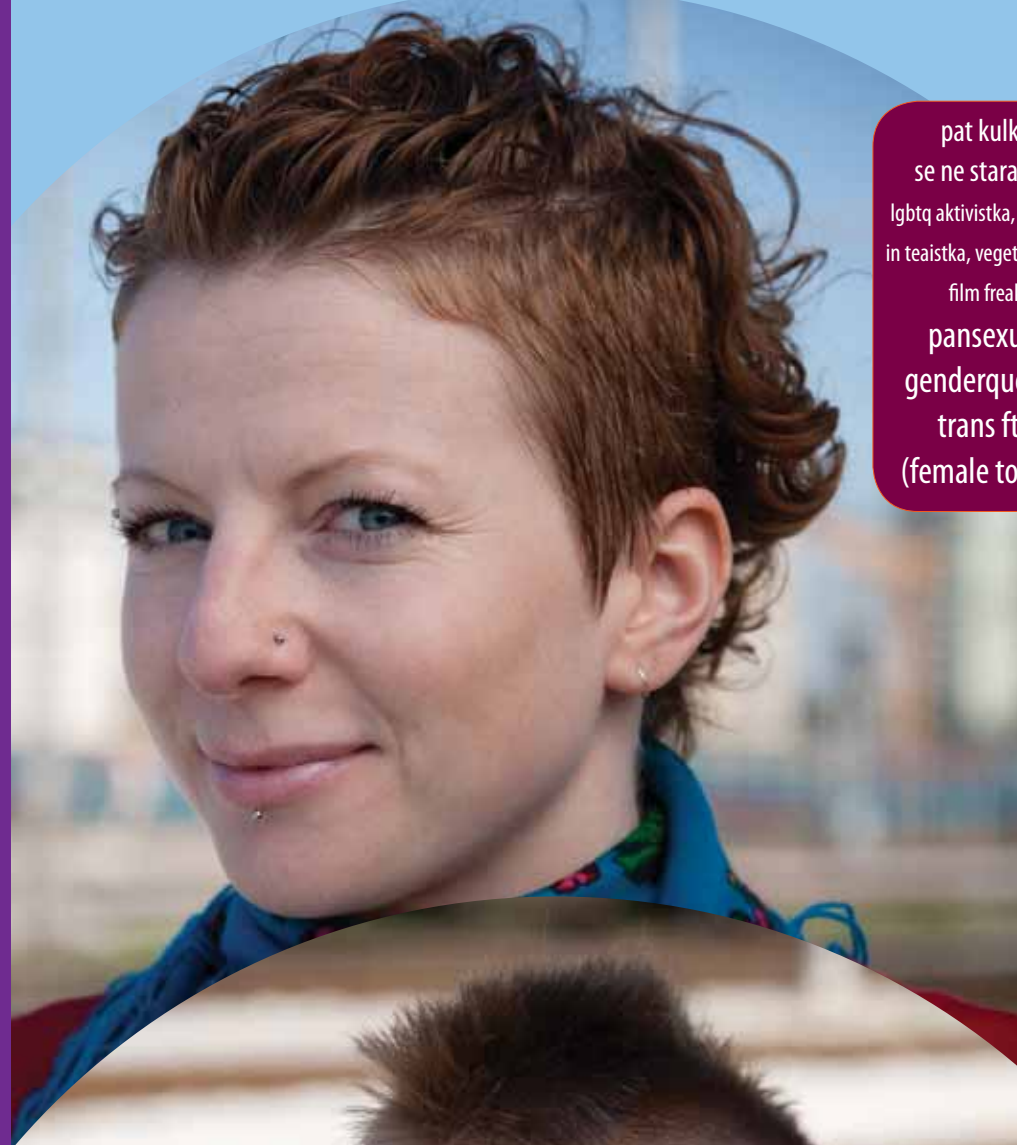
Škratova čitalnica – radikalna gej frendli infoteka, Metelkova 4, 1000 Ljubljana (Metelkova mesto)
Telefon: 01 4340 345
Izposoja: od ponedeljka do četrтка od 17. do 21. ure [www.ljudmila.org/anarhiv/]

Glb-frendli usluge

Zdrav splet
Analno zdravje, testiranje, kirurgija, estetika
Cesta v Mestni log 55, Ljubljana
Telefon: 040 431 070
Lackova cesta 54, Maribor
Telefon: 02 614 44 77

Zobozdravnica Mojca Koželj, dr. dent. med.
Zdravstveni dom Ljubljana
Enota Polje (Vevče)
Cesta 30. avgusta 2, Ljubljana
tel: 01/5864-951

narobe

pat kulka
se ne staram ;)
lgbtq aktivistka, taoistka
in teaistka, vegetarijanka,
film freak
pansexual
genderqueer /
trans ftp
(female to pat)

Mihael Topolovec
23
amaterski novinar,
študent politične teorije
in kulturolog
gej

Lothar Orel
25
študent lingvist,
bojevnik, popotnik,
spreminjevalec
trans

Foto razkritje

Vabljeni k sodelovanju pri akciji Foto-razkritje!
Kontakt: Lothar Orel, tel.: 040/522-881;
e-pošta: gink.biloba@gmail.com

Anja Gruden
25
self na kocko za pravim
pogumom - popolno
ranljivostjo, psihologinja
queer

FILM!

ISSN 1854-8474

9 771854 847004

**26. festival
lezbičnega in
gejevskega
filma**

**Slovenska Kinoteka,
27. november – 4. december**